

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met de versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het nodig is de financiering en de inrichting van het stelsel van de lokale publieke omroepen te herzien en te versterken en daarmee de lokale publieke omroepen voor de toekomst toe te rusten voor de vervulling van hun democratische en maatschappelijke functies, en dat daarvoor wijziging van de Mediawet 2008 noodzakelijk is;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I. WIJZIGING VAN DE MEDIAWET 2008

De Mediawet 2008 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de alfabetische volgorde wordt ingevoegd:

concessiebeleidsplan NLPO: concessiebeleidsplan NLPO als bedoeld in artikel 2.87e;

lokaal verzorgingsgebied: gebied dat bestaat uit een of meer gemeenten en dat het verzorgingsgebied is van een lokale publieke media-instelling voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau;

NLPO: NLPO als genoemd in artikel 2.75;

programmabeleid bepalend orgaan: programmabeleid bepalend orgaan als bedoeld in artikel 2.87m;

2. In de begripsbepaling *lokale publieke media-instelling* wordt "titel 2.3" vervangen door "paragraaf 2.4.3".

3. In de begripsbepaling *regionale publieke media-instelling* wordt "titel 2.3" vervangen door "paragraaf 2.3.2".

B

Het opschrift van titel 2.3 komt te luiden:

Titel 2.3. Regionale publieke mediadienst

C

Het opschrift van paragraaf 2.3.1a komt te luiden:

Paragraaf 2.3.2. Aanwijzing van regionale publieke media-instelling

D

Artikel 2.61 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervallen "en lokaal" en "respectievelijke lokale".
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. In onderdeel b vervallen "respectievelijk lokaal" en ", een gemeente".
 - b. In onderdeel c vervalt "of gemeente".
3. In het derde lid vervalt "dan wel de gemeenteraad heeft".

E

Artikel 2.63 vervalt.

F

Artikel 2.64 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervallen "of gemeente", "of de gemeenteraden" en "of gemeenten".
2. In het tweede lid vervallen "en de gemeenteraden" en "of gemeenten".

G

Artikel 2.65 komt te luiden:

Artikel 2.65

1. Een aanwijzing als regionale publieke media-instelling geschiedt op aanvraag, geldt voor de duur van vijf jaar en vervalt daarna van rechtswege.
2. De duur van de aanwijzing begint met ingang van de concessie, bedoeld in artikel 2.60k, dan wel met ingang van het zesde jaar van die concessie.

H

Artikel 2.66 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervallen "dan wel de gemeenteraad brengt", "of lokale" en "of zijn".
2. In het tweede lid vervalt "of lokale".

I

In artikel 2.67, eerste en tweede lid, vervalt "of lokale".

J

Artikel 2.68 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdelen a en b, vervalt "of lokale".
2. In het tweede lid vervallen "respectievelijk het college van burgemeester en wethouders" en "of gemeente".

K

Het opschrift van paragraaf 2.3.2 komt te luiden:

Paragraaf 2.3.3. Regionaal publiek media-aanbod

L

Artikel 2.70 komt te luiden:

Artikel 2.70

Het media-aanbod van een regionale publieke media-instelling bestaat per aanbodkanaal voor:

- a. ten minste vijftig procent uit aanbod dat in het bijzonder betrekking heeft op de provincie of het deel van een provincie waarvoor het aanbod is bestemd; en
- b. ten minste vijftig procent uit aanbod dat door de regionale publieke media-instelling zelf of uitsluitend in haar opdracht is geproduceerd.

M

Artikel 2.71 vervalt.

N

Artikel 2.72, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel b wordt “; of” vervangen door een punt.
2. Onderdeel c vervalt.

O

Na artikel 2.74 wordt een titel ingevoegd, die luidt:

Titel 2.4. Lokale publieke mediadienst

Paragraaf 2.4.1. NLPO

Artikel 2.75

1. Onze Minister wijst een stichting aan als het samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, bedoeld in artikel 2.1.
2. De stichting, bedoeld in het eerste lid, wordt voor de toepassing van deze wet aangeduid als de NLPO.
3. De NLPO wordt belast met de volgende taken:
 - a. het bevorderen van samenwerking en coördinatie met het oog op de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau;
 - b. het behartigen van zaken die van gemeenschappelijk belang zijn voor de lokale publieke mediadienst;
 - c. het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten en het overeenkomen van normen voor de honorering van freelancers, mede in naam van de lokale publieke media-instellingen;
 - d. het bevorderen van een doelmatige inzet van de gelden die bestemd zijn voor de verzorging en verspreiding van het media-aanbod van de lokale publieke media-instellingen en het bevorderen van geïntegreerde financiële verslaglegging en verantwoording;
 - e. het inrichten, in stand houden en organiseren van organen, diensten of faciliteiten die nodig zijn voor een goede uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau;
 - en
 - f. andere taken waarmee zij bij de wet wordt belast.

Artikel 2.76

De organen van de NLPO zijn een raad van toezicht, een bestuur en een college van omroepen.

Artikel 2.77

1. De raad van toezicht van de NLPO bestaat uit een voorzitter en ten hoogste vier andere leden die op voordracht van Onze Minister bij koninklijk besluit worden benoemd, geschorst en ontslagen.
2. Bij een vacature stelt de raad van toezicht profielschetsen voor de vacature en voor de raad als geheel op waarover hij in ieder geval het bestuur van de NLPO en het college van omroepen in de gelegenheid stelt binnen een redelijke termijn zienswijzen te geven.
3. Na betrekking van de zienswijzen stelt de raad van toezicht de profielschetsen vast en maakt deze openbaar.
4. Voor de selectie van kandidaten stelt de raad van toezicht een onafhankelijke benoemingsadviescommissie in. De benoemingsadviescommissie adviseert de raad van toezicht.
5. De raad van toezicht geeft een zwaarwegend advies aan Onze Minister voor de voordracht, bedoeld in het eerste lid.
6. Het advies, bedoeld in het vijfde lid, is gemotiveerd, waarbij in elk geval wordt ingegaan op de geschiktheid, de profielschetsen, de positie van de kandidaat in het rooster van aftreden en de procedure die heeft geleid tot het advies.
7. Onze Minister neemt het advies over, tenzij het in strijd is met:
 - a. deze wet;
 - b. eisen van zorgvuldigheid; of
 - c. andere zwaarwegende belangen.
8. Indien Onze Minister het advies niet overneemt, verzoekt hij onder opgave van een schriftelijke motivering de raad van toezicht ervoor te zorgen dat tot een nieuw advies wordt gekomen en informeert hij de Tweede Kamer dat een advies niet is overgenomen en de grond hiervoor.
9. Ten behoeve van de ondersteuning bij het opstellen van de profielschetsen door de raad van toezicht en de selectie van kandidaten door de benoemingsadviescommissie, schakelt de raad van toezicht een wervingsadviesbureau in.
10. Het college van omroepen kan voor benoeming van een van de andere leden, bedoeld in het eerste lid, personen aanbevelen aan de benoemingsadviescommissie.
11. Benoeming geschiedt voor vijf jaar en herbenoeming voor een aansluitende periode is eenmaal mogelijk.

Artikel 2.78

1. Het lidmaatschap van de raad van toezicht van de NLPO is onverenigbaar met:
 - a. het lidmaatschap van het bestuur van de NLPO;
 - b. het lidmaatschap van het college van omroepen van de NLPO;
 - c. het lidmaatschap van een orgaan van of een dienstbetrekking bij een publieke media-instelling;
 - d. het lidmaatschap van een orgaan van of een dienstbetrekking bij een commerciële media-instelling;
 - e. het lidmaatschap van een van beide Kamers der Staten-Generaal, een provinciaal bestuur of een gemeentebestuur;
 - f. een dienstbetrekking bij een ministerie of bij een dienst, instelling of bedrijf vallende onder de verantwoordelijkheid van een Minister; en
 - g. het hebben van financiële of andere belangen bij bedrijven of instellingen of het vervullen van nevenfuncties waardoor een goede vervulling van de functie of de handhaving van de onafhankelijkheid van het betrokken lid of van het vertrouwen daarin in het geding kan zijn.
2. Schorsing en ontslag zijn mogelijk wegens:
 - a. ongeschiktheid;
 - b. disfunctioneren; of
 - c. onverenigbaarheid als bedoeld in het eerste lid.
3. Ontslag is verder mogelijk op eigen verzoek.
4. De leden van de raad van toezicht van de NLPO ontvangen van de NLPO een door Onze Minister vast te stellen vergoeding.

Artikel 2.79

1. De raad van toezicht van de NLPO houdt toezicht op het beleid van het bestuur van de NLPO, de algemene gang van zaken bij de NLPO en de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau en staat het bestuur van de NLPO met advies terzijde.
2. De raad van toezicht van de NLPO is verder belast met:
 - a. het vaststellen van de jaarrekening van de NLPO; en
 - b. het wijzigen van de statuten van de NLPO, op voorstel van het bestuur van de NLPO.
3. Bij de vervulling van hun taak richten de leden van de raad van toezicht van de NLPO zich naar het gemeenschappelijke belang van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.
4. De raad van toezicht stelt een rooster van aftreden voor zijn leden op waarin wordt voorzien dat de leden niet allen gelijktijdig aftreden.

Artikel 2.80

1. Het bestuur van de NLPO bestaat uit ten hoogste zes leden die worden benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht van de NLPO.
2. Benoeming geschiedt voor vijf jaar en herbenoeming voor een aansluitende periode is eenmaal mogelijk.

Artikel 2.81

1. Voor het bestuur van de NLPO is artikel 2.78, eerste lid, onder b tot en met g, van overeenkomstige toepassing.
2. De leden van het bestuur van de NLPO zijn in dienst van de NLPO. De raad van toezicht van de NLPO stelt hun arbeidsvoorwaarden vast.
3. Artikel 668a, eerste tot en met vierde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing op de leden van het bestuur van de NLPO.
4. Een lid van het bestuur van de NLPO kan niet na beëindiging van dat lidmaatschap voor een aansluitende periode worden benoemd als lid van de raad van toezicht van de NLPO.

Artikel 2.82

1. Het bestuur van de NLPO is belast met de uitvoering van de taken van de NLPO.
2. Naast de andere taken en bevoegdheden die het bestuur van de NLPO heeft op grond van deze wet, is hij belast met:
 - a. de dagelijkse leiding over de werkzaamheden van de NLPO;
 - b. het vaststellen van het concessiebeleidsplan NLPO;
 - c. het aangaan van de prestatieovereenkomst, bedoeld in artikel 2.87g;
 - d. het vaststellen van de begroting, bedoeld in artikel 2.170b; en
 - e. het vaststellen van het bestuursverslag.

Artikel 2.83

- De volgende besluiten van het bestuur van de NLPO behoeven de instemming van de raad van toezicht van de NLPO:
- a. de besluiten, bedoeld in artikel 2.82, tweede lid, onderdelen b tot en met e;
 - b. het doen van investeringen die een in de statuten van de NLPO vastgesteld bedrag te boven gaan;
 - c. het door de NLPO aangaan of verbreken van duurzame samenwerking met een andere rechtspersoon of vennootschap als die samenwerking van ingrijpende betekenis is voor de NLPO of de lokale publieke media-instellingen;
 - d. collectief ontslag van een aanmerkelijk aantal werknemers; en
 - e. het vaststellen van ingrijpende wijzigingen in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers.

Artikel 2.84

1. Het college van omroepen van de NLPO bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste zeven leden die op voordracht van het college van omroepen van de NLPO door de raad van toezicht van de NLPO worden benoemd, geschorst en ontslagen.
2. Benoeming gebeurt voor vijf jaar en herbenoeming voor een aansluitende periode is eenmaal mogelijk.
3. De leden wijzen uit hun midden de voorzitter aan.

Artikel 2.85

1. Het college van omroepen van de NLPO vertegenwoordigt de lokale publieke media-instellingen bij de NLPO.
2. Het college van omroepen van de NLPO is zodanig samengesteld dat de lokale publieke media-instellingen representatief worden vertegenwoordigd, met inachtneming van hun verscheidenheid in elk geval naar omvang en geografische ligging.

Artikel 2.86

1. Het college van omroepen van de NLPO adviseert de raad van toezicht van de NLPO en de raad van bestuur van de NLPO desgevraagd of uit eigen beweging over het beleid inzake het media-aanbod van de lokale publieke mediadienst.
2. Het college van omroepen van de NLPO adviseert in elk geval over de besluiten van de NLPO die de instemming behoeven van de raad van toezicht van de NLPO.

Artikel 2.87

1. De NLPO verstrekt Onze Minister desgevraagd alle inlichtingen met betrekking tot de werkzaamheden van de NLPO.
2. Onze Minister kan inzage verlangen in zakelijke gegevens en bescheiden van de NLPO voor zover dat voor de vervulling van zijn taak nodig is.

Artikel 2.87a

1. De NLPO stelt jaarlijks vóór 1 juni een bestuursverslag over het afgelopen kalenderjaar vast.
2. In het bestuursverslag wordt aandacht besteed aan de werkzaamheden van de NLPO, het gevoerde beleid in het algemeen en de doelmatigheid en doeltreffendheid van de werkwijze in het bijzonder.
3. De NLPO zendt het verslag aan Onze Minister en maakt het openbaar.

Artikel 2.87b

1. Wijzigingen in de statuten van de NLPO behoeven de instemming van Onze Minister.
2. De raad van toezicht van de NLPO en het bestuur van de NLPO kunnen niet besluiten tot ontbinding van de NLPO.

Artikel 2.87c

De verdere werkwijze van de raad van toezicht van de NLPO, de raad van bestuur van de NLPO en het college van omroepen van de NLPO wordt geregeld in de statuten en reglementen van de NLPO.

Artikel 2.87d

Voor de verwezenlijking van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau wordt bij koninklijk besluit aan de NLPO een concessie verleend die geldt voor tien jaar en in werking treedt met ingang van een in het koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 2.87e

1. Voorafgaand aan de concessieverlening en vóór aanvang van de tweede periode van vijf jaar van de concessieperiode dient de NLPO een concessiebeleidsplan NLPO voor de komende vijf jaar in bij Onze Minister.
2. Het concessiebeleidsplan NLPO bevat in elk geval:
 - a. een beschrijving van de wijze waarop in de komende vijf jaar de publieke mediaopdracht op lokaal niveau wordt uitgevoerd, tevens uitgewerkt in kwantitatieve en

- kwalitatieve doelstellingen voor het media-aanbod en het publieksbereik van de lokale publieke mediadienst;
- b. een onderbouwd overzicht van de naar verwachting benodigde organisatorische, personele, materiële en financiële middelen; en
 - c. een beschrijving van de samenwerking met de landelijke en regionale publieke media-instellingen en anderen.
3. Onze Minister kan bij ministeriële regeling regels stellen over de inrichting van het concessiebeleidsplan NLPO en het tijdstip van indiening.
 4. De NLPO stelt het concessiebeleidsplan NLPO, voor zover het de samenwerking betreft, vast na overleg met de betrokken landelijke en regionale publieke media-instellingen.

Artikel 2.87f

1. De NLPO maakt het concessiebeleidsplan NLPO openbaar.
2. Over het concessiebeleidsplan NLPO vraagt Onze Minister advies aan het Commissariaat en de Raad voor cultuur.

Artikel 2.87g

1. Mede op basis van het concessiebeleidsplan NLPO sluiten Onze Minister en de NLPO een prestatieovereenkomst voor de duur van het concessiebeleidsplan NLPO.
2. De prestatieovereenkomst bevat afspraken over:
 - a. kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor het media-aanbod en het publieksbereik van de lokale publieke media-instellingen;
 - b. maatregelen bij niet naleving; en
 - c. tussentijdse wijziging in verband met veranderende inzichten of omstandigheden.
3. De prestatieovereenkomst heeft geen betrekking op de inhoud van het media-aanbod van de lokale publieke media-instellingen.

Paragraaf 2.4.2. Lokale verzorgingsgebieden

Artikel 2.87h

1. Nederland is ingedeeld in ten hoogste tachtig lokale verzorgingsgebieden.
2. Gemeenten in een lokaal verzorgingsgebied zijn onderling nabijgelegen.
3. Een lokaal verzorgingsgebied is wat betreft de oppervlakte of het aantal inwoners aanmerkelijk kleiner dan de provincie of elk van de provincies waarmee het lokale verzorgingsgebied grondgebied deelt.
4. Een lokaal verzorgingsgebied is zoveel mogelijk een gebied dat een kenbare identiteit heeft of waarbinnen het algemene leefpatroon van de inwoners zich in belangrijke mate afspeelt.
5. Bij algemene maatregel van bestuur wordt de indeling in lokale verzorgingsgebieden vastgesteld.

Paragraaf 2.4.3. Aanwijzing van lokale publieke media-instelling

Artikel 2.87i

1. Voor de verzorging van publieke mediadiensten op lokaal niveau kan het Commissariaat instellingen als lokale publieke media-instelling aanwijzen volgens de bepalingen van deze paragraaf.
2. Per lokaal verzorgingsgebied kan één lokale publieke media-instelling worden aangewezen.

Artikel 2.87j

1. Een aanwijzing als lokale publieke media-instelling geldt vijf jaar en vervalt daarna van rechtswege.
2. De aanwijzing begint met ingang van de concessie, bedoeld in artikel 2.87d, dan wel met ingang van het zesde jaar van die concessie.

3. In geval van intrekking van een aanwijzing kan het Commissariaat, in afwijking van het eerste en tweede lid, voor de resterende duur van de vijf jaar, bedoeld in het eerste lid, voor hetzelfde lokale verzorgingsgebied een lokale publieke media-instelling aanwijzen.

Artikel 2.87k

1. Aanwijzing gebeurt op aanvraag.
2. Als er meer dan één aanvraag is voor hetzelfde lokale verzorgingsgebied, beslist het Commissariaat na onderlinge afweging van de aanvragen.
3. Voor aanwijzing gelden de criteria die zijn opgenomen in de artikelen 2.87l tot en met 2.87o.

Artikel 2.87l

De instelling heeft statuten die bepalen dat de instelling:

- a. rechtspersoon is naar Nederlands recht, met volledige rechtsbevoegdheid;
- b. zich uitsluitend of hoofdzakelijk ten doel stelt het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht door het verzorgen van media-aanbod dat gericht is op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in het lokale verzorgingsgebied waarop de instelling zich richt leven, en het verrichten van alle activiteiten die nodig zijn om daarmee een publieke taak te vervullen; en
- c. een programmabeleid bepalend orgaan heeft.

Artikel 2.87m

1. De instelling heeft een orgaan dat het beleid voor het media-aanbod van de instelling bepaalt. Dit orgaan wordt programmabeleid bepalend orgaan genoemd.
2. Het programmabeleid bepalend orgaan:
 - a. is representatief voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen die in het lokale verzorgingsgebied voorkomen;
 - b. is een afzonderlijk orgaan van de instelling; en
 - c. bestaat uit ten minste vijf leden, onder wie de voorzitter.

Artikel 2.87n

1. De instelling heeft een beleidsplan dat is afgestemd op het concessiebeleidsplan NLPO voor dezelfde periode.
2. Het beleidsplan bevat in elk geval:
 - a. de voorgenomen aanbodkanalen;
 - b. het voorgenomen beleid ten aanzien van het media-aanbod, waaruit in elk geval blijkt:
 - 1°. hoe de instelling de geografische en sociaal-culturele verscheidenheid binnen het lokale verzorgingsgebied wil bedienen; en
 - 2°. hoe het media-aanbod zichtbaar en vindbaar zal zijn binnen het lokale verzorgingsgebied;
 - c. de voornemens en afspraken over samenwerkingen binnen het publieke mediabestel; en
 - d. de voornemens en afspraken over de inzet van vrijwilligers en over samenwerkingen met partners in het lokale verzorgingsgebied.

Artikel 2.87o

De instelling heeft een begroting voor de periode van het beleidsplan waarin in elk geval zijn opgenomen:

- a. een overzicht van de baten en lasten in verband met de uitvoering van het beleidsplan; en
- b. een toelichting.

Artikel 2.87p

1. Over de aanvragen van instellingen die voldoen aan artikel 2.87l, vraagt het Commissariaat advies aan de NLPO en de gemeenteraad van de gemeente of de gemeenteraden van de gemeenten binnen het lokale verzorgingsgebied.
2. De NLPO adviseert over een aanvraag aan de hand van de criteria, bedoeld in de artikelen 2.87n, eerste en tweede lid, onderdelen a, b en c, en 2.87o.
3. De gemeenteraad adviseert over een aanvraag aan de hand van de criteria, bedoeld in de artikelen 2.87m en 2.87n, tweede lid, onderdeel d.
4. Als advies wordt gevraagd over meer dan één aanvraag voor hetzelfde lokale verzorgingsgebied brengen de NLPO en de gemeenteraad of gemeenteraden in hun adviezen per criterium een rangorde aan van de geschiktheid van de aanvragen.
5. In het geval van adviezen van meer dan één gemeenteraad in het kader van één aanwijzing wordt door het Commissariaat aan elk advies per criterium gewicht toegekend naar rato van het aantal leden van elke gemeenteraad, met toepassing van artikel 8, eerste lid, Gemeentewet.

Artikel 2.87q

1. Het Commissariaat kan een aanvraag afwijzen als:
 - a. de instelling niet voldoet aan artikel 2.87l; of
 - b. de instelling in onvoldoende mate voldoet aan ten minste één van de criteria waarover de NLPO dan wel de gemeenteraad of gemeenteraden om advies wordt gevraagd;
 - c. uit de aanvraag overigens blijkt dat het door de instelling te verzorgen media-aanbod in onvoldoende mate voldoet aan de daaraan bij of krachtens deze wet gestelde eisen.
2. Het Commissariaat kan een aanvraag verder afwijzen als er mede gelet op de handelwijze van de instelling in een voorafgaande periode waarin zij een aanwijzing heeft gehad gegronde reden bestaat om aan te nemen dat de instelling zich niet zal houden aan het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Artikel 2.87r

Als tijdens de aanwijzingsperiode bij het Commissariaat ernstige twijfel bestaat of een lokale publieke media-instelling nog voldoet aan artikel 2.87m, kan het Commissariaat daarover tussentijds advies vragen aan de desbetreffende gemeenteraad of gemeenteraden.

Artikel 2.87s

1. Het Commissariaat kan een aanwijzing intrekken, als de lokale publieke media-instelling niet meer voldoet aan de vereisten, bedoeld in de artikelen 2.87l of 2.87m.
2. Het Commissariaat kan een aanwijzing verder intrekken als:
 - a. de lokale publieke media-instelling gedurende een aaneengesloten periode van twee maanden geen media-aanbod heeft verzorgd dat voldoet aan de eisen van deze wet; of
 - b. het Commissariaat aan de lokale publieke media-instelling binnen een periode van een jaar ten minste twee maal een bestuurlijke sanctie als bedoeld in titel 7.2 heeft opgelegd.
3. Het Commissariaat vraagt de NLPO en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente of gemeenten binnen het lokale verzorgingsgebied om een zienswijze over een voorgenomen intrekking als bedoeld in het tweede lid.

Artikel 2.87t

Ten behoeve van het bepaalde in deze paragraaf, voor zover dit betrekking heeft op het programmabeleid bepalend orgaan, bedoeld in artikel 2.87m, kunnen het Commissariaat en de desbetreffende gemeenteraad of gemeenteraden de volgende bijzondere persoonsgegevens, bedoeld in artikel 9 van de Algemene verordening gegevensbescherming, verwerken: persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen of het lidmaatschap van een vakbond blijken of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Artikel 2.87u

1. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de gegevens of bescheiden die in elk geval bij een aanvraag voor aanwijzing als lokale publieke media-instelling worden gevoegd.
2. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over het aanvraagtijdvak voor een aanwijzing als lokale publieke media-instelling, alsmede de advies- en beslistermijnen ter zake.
3. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de overige advies-, beslis- en zienswijzetermijnen in deze paragraaf.
4. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, bedoeld in artikel 2.87t, en over passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en fundamentele belangen van de betrokkenen.

Artikel 2.87v

1. Het Commissariaat kan regels stellen over de wijze waarop per criterium een rangorde als bedoeld in artikel 2.87p, vierde lid, wordt aangegeven.
2. Het Commissariaat kan regels stellen over de wijze waarop de adviezen van de NLPO en de gemeenteraad of gemeenteraden worden verstrekt.

Paragraaf 2.4.4. Overige bepalingen over lokale publieke mediadienst

Artikel 2.87w

Het programmabeleid bepalend orgaan stelt een reglement vast over samenstelling en werkwijze. Het reglement geeft in elk geval voorschriften over functies die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van het programmabeleid bepalend orgaan.

Artikel 2.87x

Het media-aanbod van een lokale publieke media-instelling bestaat per aanbodkanaal voor:

- a. ten minste vijftig procent uit aanbod dat in het bijzonder betrekking heeft op het lokale verzorgingsgebied waarvoor het aanbod is bestemd; en
- b. ten minste vijftig procent uit aanbod dat door de lokale publieke media-instelling zelf of uitsluitend in haar opdracht is geproduceerd.

Artikel 2.87y

Een lokale publieke media-instelling verstrekt desgevraagd aan de raad van toezicht van de NLPO, het bestuur van de NLPO en de door hem aangewezen medewerkers dan wel door hem ingestelde commissies alle inlichtingen voor zover dat voor de vervulling van de taken van de raad van toezicht van de NLPO en het bestuur van de NLPO redelijkerwijs nodig is.

P

Artikel 2.93 vervalt.

Q

In artikel 2.99c, derde lid, en artikel 2.99d, eerste lid, onderdeel b, wordt "het overlegorgaan, bedoeld in artikel 2.146, aanhef en onder l" vervangen door "de NLPO".

R

In artikel 2.122, eerste lid, wordt "landelijke en regionale" vervangen door "landelijke, regionale en lokale".

S

In artikel 2.132, eerste lid, wordt na "De NPO" ingevoegd ", de RPO en de NLPO".

T

In artikel 2.134, eerste lid, wordt na "de NPO" ingevoegd ", de RPO en de NLPO".

U

In artikel 2.135, eerste lid, wordt na "de RPO" ingevoegd ", de NLPO".

V

In artikel 2.141, eerste lid, wordt na "de RPO" ingevoegd ", de NLPO".

W

In artikel 2.142, eerste lid, wordt na "de RPO" ingevoegd ", de NLPO".

X

In artikel 2.142a, eerste lid, wordt "De NPO, de RPO, de landelijke en regionale publieke media-instellingen" vervangen door "De NPO, de RPO, de NLPO en de landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen".

Y

In artikel 2.143, eerste lid, wordt "De NPO, de RPO en de publieke media-instellingen" vervangen door "De NPO, de RPO, de NLPO en de landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen".

Z

In artikel 2.144, eerste lid, wordt "voor het jaar 2019 [PM] miljoen euro" vervangen door "[voor het jaar 20xx PM miljoen euro]".

AA

Artikel 2.146 wordt als volgt gewijzigd:

1. Na onderdeel b wordt een onderdeel ingevoegd, dat luidt:
 - b1. de bekostiging van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau volgens afdeling 2.6.5a;
2. Onderdelen l en m vervallen.

BB

Artikel 2.167 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
 - a. Onderdeel a komt te luiden:
 - a. de NPO, de RPO, de NLPO en de landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen.
 - b. In onderdeel b vervalt "het overlegorgaan van lokale publieke media-instellingen, bedoeld in artikel 2.146, onder l,".
 2. In het derde lid wordt "de RPO, de regionale publieke media-instellingen" vervangen door "de RPO, de NLPO, de regionale en lokale publieke media-instellingen".

CC

Artikel 2.168, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel a, komt te luiden:

a. de NPO, de RPO, de NLPO en de landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen;

2. In onderdeel b vervalt "het overlegorgaan van lokale publieke media-instellingen, bedoeld in artikel 2.146, onder I,".

DD

Het opschrift van afdeling 2.6.5 komt te luiden:

Afdeling 2.6.5. Bekostiging regionale publieke mediadienst

EE

Na artikel 2.170a wordt een opschrift ingevoegd, dat luidt:

Afdeling 2.6.5a. Bekostiging lokale publieke mediadienst

FF

Artikel 2.170b komt te luiden:

Artikel 2.170b

1. De NLPO dient jaarlijks vóór 15 september een begroting voor de lokale publieke mediadienst in bij Onze Minister en het Commissariaat. De NLPO maakt de begroting openbaar.

2. Het Commissariaat zendt vóór 15 oktober daaropvolgend zijn opmerkingen over de begroting aan Onze Minister.

3. De begroting bevat in elk geval:

a. een beschrijving van de wijze waarop door de NLPO en de lokale publieke media-instellingen invulling wordt gegeven aan het voorgenomen media-aanbod;

b. een overzicht van de aanbodkanalen van de lokale publieke media-instellingen;

c. de financiële middelen die voor het volgende kalenderjaar nodig zijn om de voornemens voor de lokale publieke mediadienst te verwezenlijken en een raming voor de daarop volgende vier jaar;

d. een toelichting op de onderscheiden onderdelen en begrotingsposten; en

e. een beschrijving van de samenwerking met de landelijke en regionale publieke media-instellingen en anderen.

4. De financiële middelen worden als volgt onderverdeeld:

a. de financiële middelen voor de uitvoering van de taken van de NLPO;

b. de financiële middelen voor de uitvoering van de taken van de lokale publieke media-instellingen, die kunnen bestaan uit:

1°. eigen inkomsten;

2°. de rijksbijdrage;

3°. gemeentelijke subsidies als bedoeld in afdeling 2.6.6a; of

4°. overige subsidies.

5. Het derde lid, aanhef en onderdeel b, is niet van toepassing op de begroting voor het eerste jaar van de duur van de aanwijzing, bedoeld in artikel 2.87j, eerste lid.

6. Onze Minister kan bij ministeriële regeling nadere regels stellen over de inhoud en inrichting van de begroting.

GG

Artikel 2.170c komt te luiden:

Artikel 2.170c

1. Onze Minister stelt jaarlijks vóór 1 december het budget vast voor de uitvoering van de taken en werkzaamheden van de NLPO.

2. Onze Minister kan aan een besluit tot het vaststellen van het budget schriftelijke voorwaarden verbinden.
3. Het budget, bedoeld in het eerste lid, stelt Onze Minister door tussenkomst van het Commissariaat ter beschikking aan de NLPO.
4. Onze Minister stelt het budget vast op tachtig procent van het budget van het voorgaande jaar als de NLPO de begroting niet volgens de daarvoor geldende regels heeft ingediend.
5. Het budget, bedoeld in het eerste lid, besteedt het bestuur van de NLPO aan de daar genoemde doelen.

HH

Artikel 2.170d komt te luiden:

Artikel 2.170d

1. Onze Minister stelt jaarlijks vóór 1 december het totaalbudget vast dat voor het volgende jaar beschikbaar is voor de bekostiging van de lokale publieke media-instellingen. Onze Minister stelt het totaalbudget ter beschikking van het Commissariaat.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de verdeling van het totaalbudget over de lokale publieke media-instellingen.

II

Na artikel 2.170d worden vijf artikelen ingevoegd, die luiden:

Artikel 2.170e

1. Het Commissariaat kan op aanvraag van een lokale publieke media-instelling uit het totaalbudget, bedoeld in artikel 2.170d, een rijksbijdrage verstrekken in de kosten die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, voor zover die kosten niet op andere wijze zijn gedekt.
2. Het Commissariaat beslist jaarlijks vóór 1 januari op een aanvraag als bedoeld in het eerste lid.
3. Aan de verstrekking van de rijksbijdrage, bedoeld in het eerste lid, worden geen voorwaarden verbonden die in strijd zijn met het bepaalde bij of krachtens deze wet.
4. De lokale publieke media-instellingen besteden de ontvangen rijksbijdrage aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.
5. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing voor een instelling die als lokale publieke media-instelling is aangewezen met ingang van het volgende kalenderjaar.

Artikel 2.170f

1. Een aanvraag als bedoeld in artikel 2.170e gaat vergezeld van een begroting.
2. De begroting is afgestemd op de begroting, bedoeld in artikel 2.170b, eerste lid, voor dezelfde periode.
3. In de begroting, bedoeld in het eerste lid, worden de financiële middelen die nodig zijn voor de uitvoering van de taken van de lokale publieke media-instelling onderverdeeld in:
 - a. eigen inkomsten;
 - b. de rijksbijdrage;
 - c. de gemeentelijke subsidie, bedoeld in afdeling 2.6.6a; of
 - d. overige subsidies.
4. Onze Minister stelt bij ministeriële regeling nadere regels over:
 - a. de inhoud, de inrichting en het tijdstip van indiening van de aanvraag, bedoeld in artikel 2.170e; en
 - b. de inhoud en de inrichting van de begroting, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 2.170g

1. Het Commissariaat verleent voorschotten op de rijksbijdrage.
2. Als een lokale publieke media-instelling de jaarrekening, bedoeld in artikel 2.173b, tweede lid, niet tijdig indient:

- a. vermindert het Commissariaat de bevoorschotting met twintig procent; of
 - b. kan het Commissariaat de bevoorschotting verder verminderen of beëindigen wanneer ondanks herhaalde aanmaningen van het Commissariaat de instelling in gebreke blijft met het indienen van de jaarrekening.
3. Als een lokale publieke media-instelling voorschotten in strijd met het bepaalde bij of krachtens de wet gebruikt, kan het Commissariaat de bevoorschotting verminderen of beëindigen.
 4. Onze Minister stelt bij ministeriële regeling nadere regels over de bevoorschotting.

Artikel 2.170h

Onze Minister stuurt telkens na drie jaar aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de rijksbijdrage, bedoeld in 2.170e, eerste lid, en de gemeentelijke subsidie, bedoeld in afdeling 2.6.6a, in de praktijk.

Artikel 2.170i

1. Als een lokale publieke media-instelling voornemens is na afloop van de periode waarvoor een aanwijzing als bedoeld in artikel 2.87i is verleend, een commerciële omroepdienst te verzorgen of een belang te verwerven in een commerciële media-instelling, meldt zij dit aan het Commissariaat.
2. Na de melding kan de lokale publieke media-instelling in het laatste jaar van de periode waarvoor een aanwijzing is verleend, activiteiten verrichten die noodzakelijk zijn om te zorgen dat zij of de rechtspersoon waarin zij een belang verwerft, na afloop van de periode waarvoor die aanwijzing is verleend, een commerciële omroepdienst kan verzorgen.
3. Als een lokale publieke media-instelling uitvoering geeft aan het voornemen, bedoeld in het eerste lid, draagt zij binnen vier maanden na afloop van de periode waarvoor een aanwijzing is verleend, zorg voor de vaststelling van een eindafrekening. De eindafrekening gaat vergezeld van een verklaring van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het Commissariaat kan de termijn, bedoeld in de eerste volzin, verlengen met een door hem vast te stellen termijn.
4. Mede op basis van de eindafrekening, bedoeld in het derde lid, stelt het Commissariaat het terug te betalen bedrag vast. Teruggevorderde bedragen voegt het Commissariaat toe aan de algemene mediareserve, bedoeld in artikel 2.166.
5. In het geval, bedoeld in het derde lid:
 - a. betaalt de lokale publieke media-instelling de op het moment, bedoeld in het eerste lid, aanwezige gelden die bestemd zijn voor de verzorging van media-aanbod voor de lokale publieke mediadienst, terug aan het Commissariaat;
 - b. stelt de lokale publieke media-instelling het programmamateriaal dat verspreid is op de programmakanalen van de lokale publieke media-instelling dan wel daarvoor is geproduceerd of aangekocht en de daaraan verbonden programmaformats, namen en merken, voor zover het auteurs- en gebruiksrecht bij de lokale publieke media-instelling berust, ter beschikking aan de door Onze Minister aangewezen instelling voor het in stand houden en exploiteren van een media-archief voor gebruik door andere publieke media-instellingen; en
 - c. onthoudt de lokale publieke media-instelling zich gedurende drie jaar na afloop van de periode waarvoor de aanwijzing is verleend, van gebruik of exploitatie van het programmamateriaal, bedoeld in onderdeel b, en de daaraan verbonden programmaformats, namen en merken, voor zover het auteurs- en gebruiksrecht bij de lokale publieke media-instelling berust.
6. Voor de toepassing van het derde, vierde en vijfde lid wordt onder lokale publieke media-instelling tevens begrepen haar rechtsopvolger of rechtverkrijgende.
7. Als een lokale publieke media-instelling na afloop van de periode waarvoor een aanwijzing is verleend, niet opnieuw voor hetzelfde lokale verzorgingsgebied wordt aangewezen, draagt zij binnen vier maanden na afloop van de periode waarvoor die aanwijzing is verleend, zorg voor de vaststelling van een eindafrekening wat betreft de financiën die betrekking hebben op de verzorging van media-aanbod voor de lokale

publieke mediadienst. Het derde lid, tweede en derde volzin, en het vierde lid, tweede volzin, zijn van toepassing. Het vierde lid, eerste volzin, en het vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

8. Als de aanwijzing van een lokale publieke media-instelling wordt ingetrokken als bedoeld in artikel 2.87s draagt zij binnen vier maanden na het van kracht worden van de intrekking zorg voor de vaststelling van een eindafrekening wat betreft de financiën die betrekking hebben op de verzorging van media-aanbod voor de lokale publieke mediadienst. Het derde lid, tweede en derde volzin, en het vierde lid, tweede volzin, zijn van toepassing. Het vierde lid, eerste volzin, en het vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

JJ

Na artikel 2.173a wordt een artikel ingevoegd, dat luidt:

Artikel 2.173b

1. Het Commissariaat is belast met de rechtmatigheidstoetsing van de NLPO en de lokale publieke media-instellingen.
2. De NLPO en de lokale publieke media-instellingen zenden jaarlijks vóór 1 mei de jaarrekening aan het Commissariaat.
3. De artikelen 2.172, eerste en tweede lid, en 2.173 zijn van toepassing.
4. In de jaarrekening van een lokale publieke media-instelling worden de financiële middelen voor de uitvoering van haar taken onderverdeeld in:
 - a. eigen inkomsten;
 - b. de rijksbijdrage;
 - c. de gemeentelijke subsidie, bedoeld in afdeling 2.6.6a; of
 - d. overige subsidies.
5. Het tweede lid is niet van toepassing op lokale publieke media-instellingen in het eerste jaar van de duur van de aanwijzing, bedoeld in artikel 2.87j, eerste lid, tenzij de lokale publieke media-instelling in het voorafgaande kalenderjaar een aanwijzing had voor hetzelfde verzorgingsgebied.
6. Onze Minister kan bij ministeriële regeling nadere regels stellen over de inhoud en inrichting van de jaarrekening van de NLPO en de lokale publieke media-instellingen.

KK

Artikel 2.175 komt te luiden:

Artikel 2.175

1. De regionale en lokale publieke media-instellingen kunnen met toestemming van het Commissariaat en onder door hem te stellen voorwaarden, die per instelling kunnen verschillen, gelden reserveren voor de verzorging van media-aanbod, tot een maximum per kalenderjaar van tien procent van de uitgaven in dat jaar van de media-instelling.
2. De RPO en de NLPO kunnen gelden reserveren die bestemd zijn voor de uitvoering van hun taken en werkzaamheden, tot een maximum per kalenderjaar van tien procent van de uitgaven in dat jaar van de RPO of NLPO.

LL

In artikel 2.176, derde lid, wordt na "regionale" ingevoegd "of lokale".

MM

Artikel 2.177, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. De zinsnede "2.175, eerste lid," wordt vervangen door "2.175,,".
2. De zinsnede "van de NPO, de RPO of de landelijke of regionale publieke media-instelling terug" wordt vervangen door "terug van de NPO, de RPO, de NLPO, of de landelijke, regionale of lokale publieke media-instelling".

NN

Artikel 2.178 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en tweede lid wordt "landelijke en regionale" vervangen door "landelijke, regionale en lokale".
2. In het vierde lid wordt "de landelijke publieke media-instellingen en de regionale publieke media-instellingen" vervangen door "de landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen".

OO

Na artikel 2.178 wordt een afdeling ingevoegd, die luidt:

Afdeling 2.6.6a. Bijzondere bepalingen voor subsidie van gemeente aan lokale publieke media-instelling

Artikel 2.179

Deze afdeling is van toepassing op subsidie van een gemeente aan de lokale publieke media-instelling in het verzorgingsgebied waartoe de gemeente behoort, voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

Artikel 2.179a

1. De gemeenteraad maakt voorafgaand aan het aanvraagtijdstip, bedoeld in artikel 2.87t, tweede lid, het budget dat voor subsidie beschikbaar is voor de aanwijzingsperiode, bedoeld in artikel 2.87j, eerste lid, bekend door opname daarvan in de gemeentelijke begroting.
2. De gemeentelijke subsidiebeschikkingen bevatten geen verplichtingen die in strijd zijn met het bepaalde bij of krachtens deze wet of die niet passen in het desbetreffende concessiebeleidsplan NLPO of besluit tot aanwijzing als lokale publieke media-instelling.
3. In afwijking van artikel 2.177, tweede lid, worden gelden die het Commissariaat terugvordert van een lokale publieke media-instelling mede terugbetaald aan de gemeente, in verhouding tot het aandeel van de gemeentelijke subsidie in:
 - a. de gelden die in strijd met het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn gebruikt; of
 - b. de reserve van de lokale publieke media-instelling in het jaar waarop de terugvordering betrekking heeft.
4. In afwijking van artikel 2.170i, vierde lid, tweede volzin, mede in samenhang met artikel 2.170i, zevende en achtste lid, worden gelden die het Commissariaat terugvordert van de instelling in verhouding tot het aandeel van de gemeentelijke subsidie in het terug te betalen bedrag mede terugbetaald aan de gemeente.

PP

Na artikel 2.188 worden twee artikelen ingevoegd, die luiden:

Artikel 2.189

1. Een lokale publieke media-instelling evalueert in het tweede jaar van de duur van de aanwijzing, bedoeld in artikel 2.87j, eerste lid, de wijze waarop zij uitvoering geeft aan de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Zij brengt het evaluatierapport uit aan de NLPO, die het aan Onze Minister zendt en openbaar maakt.
2. Het eerste lid is niet van toepassing als toepassing is gegeven aan artikel 2.87j, derde lid.

Artikel 2.190

1. De NLPO kan, voor zover een evaluatie of evaluaties als bedoeld in artikel 2.189 daarvoor aanleiding geven, een onafhankelijke evaluatie laten verrichten van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Deze evaluatie kan ook begrensd zijn tot deelonderwerpen van die uitvoering, de NLPO of een deel van de lokale publieke media-instellingen.
2. De onafhankelijke evaluatie gebeurt in het derde jaar van de duur van de aanwijzing,

bedoeld in artikel 2.87j, eerste lid.

3. De NLPO stelt voor de duur van de onafhankelijke evaluatie een commissie in die tot taak heeft de evaluatie te verrichten. De commissie bestaat uit ten minste vijf onafhankelijke deskundigen.

3. De leden van de evaluatiecommissie worden op voordracht van de raad van bestuur van de NLPO benoemd door de raad van toezicht van de NLPO.

4. De evaluatiecommissie kan aanbevelingen doen over de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

5. De evaluatiecommissie brengt het evaluatierapport uit aan de raad van toezicht van de NLPO, die het aan Onze Minister zendt en openbaar maakt.

QQ

In artikel 3.29f, onderdelen a, b en c, wordt na "de Nederlandse of Friese taal" ingevoegd ", of een taal die in Nederland is erkend onder deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden".

RR

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid, onderdeel d, wordt "artikel 2.70" vervangen door "artikel 2.87v" en wordt "de gemeente" vervangen door "het lokale verzorgingsgebied".

2. In het vierde lid, onderdeel c, wordt "artikel 2.70" vervangen door "artikel 2.87v", en wordt "de gemeente" vervangen door "het lokale verzorgingsgebied".

SS

In artikel 7.4, onderdeel c, wordt na "de RPO," ingevoegd "de NLPO,".

TT

In artikel 7.11, eerste lid, onderdeel a, wordt na "2.60o," ingevoegd "2.75 tot en met 2.87, 2.87b tot en met 2.87f, 2.87h, 2.87y," en wordt "2.170c, 2.170d" vervangen door "2.170c, eerste tot en met vierde lid, 2.179, 2.179a".

UU

Artikel 7.12 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "en 2.170b," ingevoegd "2.170d tot en met 2.170e, derde lid, 2.170f, 2.170g, 2.179 en 2.179a,".

2. In het derde lid wordt "2.71, derde en vierde lid" vervangen door "2.87x" en wordt na "en 2.170b," ingevoegd "2.170c, vijfde lid, 2.170d, 2.170e, eerste tot en met derde lid, 2.170f en 2.170g,".

VV

In artikel 7.16a, eerste lid, wordt "landelijke of regionale" vervangen door "landelijke, regionale of lokale".

WW

In artikel 8.5, onderdeel c, wordt na "de NPO" ingevoegd "de RPO en de NLPO".

XX

Na artikel 9.14h wordt een titel ingevoegd, die luidt:

Titel 9.2b. Evaluatiebepaling en overgangsbepalingen Wet van [] tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met de versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau (Stb. 202x, xxx)

Artikel 9.14i

Onze Minister zendt binnen zeven jaar na de inwerkingtreding van de Wet van [] tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met de versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau (Stb. 202x, xxx) aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van die wet in de praktijk.

Artikel 9.14j

In afwijking van artikel 2.87a stelt de NLPO het bestuursverslag voor het eerst vast over het eerste kalenderjaar na de aanwijzing, bedoeld in artikel 2.75, eerste lid.

Artikel 9.14k

1. Aanwijzingen als lokale publieke media-instelling op grond van de paragraaf 2.3.1a van de Mediawet 2008 zoals die luidde voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wet van [] tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met de versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau (Stb. 202x, xxx) die gelden op het moment van de inwerkingtreding van die wet blijven gelden tot het begin van de eerste concessie die wordt verleend aan de NLPO op grond van artikel 2.87d, en vervallen daarna van rechtswege.
2. Voor de lokale publieke media-instellingen, bedoeld in het eerste lid, blijft de Mediawet 2008 van toepassing zoals deze luidde voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wet van [] tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met de versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau (Stb. 202x, xxx).
3. In afwijking van het tweede lid bestaat het college van omroepen van de NLPO tot het begin van de eerste concessie van de NLPO uit vertegenwoordigers van lokale publieke media-instellingen als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 9.14l

In afwijking van artikel 2.144 is het bedrag van de rijksmediabijdrage tot het begin van de eerste concessie van de NLPO op grond van artikel 2.87d € [] miljoen.

Artikel 9.14m

- In afwijking van de artikelen 2.170b, 2.170c en 2.173b geldt voor de periode tussen de aanwijzing als NLPO, bedoeld in artikel 2.75, eerste lid, en het begin van de eerste concessie die wordt verleend aan de NLPO op grond van artikel 2.87d, het volgende:
- a. De NLPO dient zo snel mogelijk na de aanwijzing als NLPO, bedoeld in artikel 2.75, eerste lid, een begroting in voor de uitvoering van haar taken in het resterende deel van het kalenderjaar.
 - b. Onze Minister stelt uit de rijksmediabijdrage en de inkomsten van de Ster aan de NLPO een bijdrage in de kosten ter beschikking.
 - c. Onze Minister kan aan een besluit tot het ter beschikking stellen van de bijdrage voorschriften verbinden.
 - d. Onze Minister kan een besluit tot het ter beschikking stellen van de bijdrage intrekken of wijzigen als de NLPO de aan het besluit verbonden voorschriften niet naleeft.
 - e. De NLPO dient vóór 15 september een begroting in voor de uitvoering van haar taken in het volgende kalenderjaar. Onderdelen b tot en met d zijn van overeenkomstige toepassing. Onze Minister beschikt ook over de bevoegdheid, bedoeld in onderdeel d, als de NLPO de begroting te laat indient.

Artikel 9.14n

De begroting, bedoeld in artikel 2.170b, eerste lid, voor het eerste jaar van de duur van de eerste concessie die wordt verleend aan de NLPO op grond van artikel 2.87d, voldoet aan de vereisten van artikel 2.170b, derde en vierde lid, naar de mate waarin de desbetreffende informatie redelijkerwijs beschikbaar is voor de NLPO.

Artikel 9.14o

Artikel 2.173b, tweede lid, is voor de NLPO voor het eerst van toepassing in het tweede kalenderjaar na het begin van de eerste concessie die haar wordt verleend op grond van artikel 2.87d.

ARTIKEL II. WIJZIGING VAN DE WET NORMERING TOPINKOMENS

De Wet normering topinkomens wordt als volgt gewijzigd:

In Bijlage 1 bij artikel 1.3, eerste lid, onderdeel d, onder het kopje Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, komt onderdeel 17 te luiden:

17. De landelijke, regionale en lokale publieke media-instellingen, de NPO, RPO, NLPO en de Ster, bedoeld in artikel 1.1 van de Mediawet 2008.

ARTIKEL III. INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

Algemeen deel

1. Inleiding

De regering wil de inrichting van de lokale publieke omroepen herzien om daarmee de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau fundamenteel te verstevigen.¹ Dit voorstel tot wijziging van de Mediawet 2008 bevat daartoe een samenhangend pakket aan maatregelen.

Samenvatting van de maatregelen

De bekostiging van lokale publieke omroepen gebeurt nu door gemeenten vanuit de algemene uitkering in het gemeentefonds. De bekostiging wordt overgebracht naar de mediabegroting. Het Rijk voegt aan het overgehevelde bedrag een structurele investering toe. De gebieden waarvoor lokale publieke omroepen media-aanbod verzorgen worden groter en in samenhang daarmee wordt het aantal lokale publieke omroepen teruggebracht, van ruim tweehonderdtwintig nu naar maximaal tachtig. Er komt een samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de lokale publieke omroepen (NLPO), dat een concessie van tien jaar krijgt voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Dit orgaan brengt elke vijf jaar een concessiebeleidsplan uit. De aanwijzingen voor vijf jaar als lokale publieke omroep worden gesynchroniseerd en zullen steeds samenvallen met een concessiebeleidsplanperiode van de NLPO. De procedure voor aanwijzing als lokale publieke omroep door het Commissariaat voor de Media (hierna: Commissariaat) wordt duidelijker beschreven in de Mediawet 2008. Er komen meer criteria voor aanwijzing. Naast de gemeenteraden gaat ook de NLPO adviseren over de aanwijzing. Bekostiging van en verantwoording door de NLPO en de lokale publieke omroepen gebeuren voortaan via het Commissariaat.

Leeswijzer voor het algemeen deel van de memorie van toelichting

- hoofdstuk 2: hoofdlijnen van het voorstel;
- hoofdstuk 3: verhouding tot hoger recht;
- hoofdstuk 4: verhouding tot nationaal recht;
- hoofdstuk 5: gevolgen;
- hoofdstuk 6: uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid;
- hoofdstuk 7: financiële gevolgen;
- hoofdstuk 8: evaluatie;
- hoofdstuk 9: advies en consultatie;
- hoofdstuk 10: overgangsrecht en inwerkingtreding.

2. Hoofdlijnen van het voorstel

2.1 Aanleiding

Overheidsbetrokkenheid bij mediabeleid en de publieke omroep

De overheid voert al vele decennia mediabeleid. Van oudsher komt deze betrokkenheid voort uit de schaarste aan frequentieruimte die beschikbaar is voor het verspreiden van radio- en televisieprogramma's. Dit was in 1930 de reden voor de toenmalige Minister

¹ In de Mediawet 2008 verwijst de term "publieke media-instelling" naar wat in het dagelijkse spraakgebruik "publieke omroep" wordt genoemd. Voor de leesbaarheid is in de memorie van toelichting gekozen voor de term "publieke omroep".

van Waterstaat om met het "Radioreglement" te komen.² Hierin was vastgelegd aan welke eisen een omroeporganisatie moest voldoen om voor een zendtijdmachtiging in aanmerking te komen.

Later kwam een andere reden voor overheidsbetrokkenheid naar voren: het belang van goed functionerende media voor de rechtsstaat, en daarbij in het bijzonder het belang van een stevige publieke omroep voor het vervullen van specifieke publieke functies. Toenmalig minister-president Lubbers beschreef dit belang in de medianota van 29 augustus 1983 als volgt:

"Nog altijd en terecht vinden velen dat de veelkleurigheid aan opvattingen en van ons cultuurpatroon een belangrijke waarde in onze samenleving is. Even waardevol is het dat er media beschikbaar zijn om daaraan uiting te geven. Ook zijn die middelen tegenwoordig onmisbaar om groepsbindingen te bevorderen zodat mensen zich geworteld kunnen weten. Een pluriforme samenleving is immers geen waardeloos verband, maar een optelsom van verschillende opvattingen en waarden die mensen beleven en koesteren en jegens elkaar respecteren. Daaraan bescherming en uitingsmogelijkheden bieden is naar de opvatting van het kabinet een blijvende taak van de overheid."³

Dit belang van media en in het bijzonder publieke omroepen voor de democratie is een blijvende reden geweest voor overheidsbetrokkenheid bij media. In de toelichting op de oorspronkelijke Mediawet uit 1988 wees de regering op het belang van de media voor het functioneren van de democratie, waarin de vrije meningsuiting centraal staat. Omroep en pers moesten onafhankelijk zijn van politieke en commerciële belangen. De regering rekende het tot haar taak om media in staat te stellen hun publieke functie naar behoren te vervullen.⁴ In de toelichting op de huidige Mediawet 2008 noemde de regering het, in navolging van het adviesrapport *Focus op functies* van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (hierna: WRR), "een overheidstaak om cruciale waarden in de media zeker te stellen, zoals onafhankelijkheid, verscheidenheid en kwaliteit".^{5 6}

Volgens de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde, eind 2023, zijn sterke en onafhankelijke media "een belangrijke voorwaarde voor een goed functionerende democratische rechtsorde".⁷ De Tweede Kamer sprak op 21 mei 2024 met een meerderheid van 147 van de 175 stemmen uit dat "vrije media een belangrijk fundament zijn voor een goed functionerende democratie en dat de overheid hen moet faciliteren om hun werk goed te kunnen doen".⁸ Ook deze regering acht gezonde media en een vrije en veilige journalistieke sector van wezenlijke betekenis voor een rechtstaat.⁹

Het versterken van de lokale publieke omroepen dient een maatschappelijk belang. Naast het journalistieke aanbod van deze lokale publieke omroepen is er lokaal nieuws van private lokale media dat relevant is voor burgers. Ook deze private media vervullen een belangrijke maatschappelijke functie. De regering heeft daarom in oktober 2024

² Stb. 1930, 159.

³ Kamerstukken II 1982/83, 18035, nr. 1, p. 3.

⁴ Kamerstukken II 1984/85, 19136, nr. 3, p. 49.

⁵ Kamerstukken II 2007/08, 31356, nr. 1, p. 3.

⁶ *Focus op functies - Uitdagingen voor een toekomstbestendig mediabeleid*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2005, p. 12.

⁷ *Eindrapportage van de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde*, 2 november 2023, p. 106, bijlage bij Kamerstukken II 2023/24, 29279, nr. 823.

⁸ Kamerstukken II 2023/24, 32827, nr. 305.

⁹ Kamerstukken II 2024/25, 32827, nr. 326, p. 1.

maatregelen aangekondigd die specifiek gericht zijn op het versterken van de private journalistieke media op lokaal niveau.¹⁰

De lokale publieke omroep in het publieke mediabestel

Het publieke mediabestel in de Mediawet 2008 bestaat uit drie lagen: landelijk, regionaal en lokaal. Per laag verschilt het gebied waarvoor het media-aanbod is bestemd. Het gaat om respectievelijk (het Europese deel van) Nederland, een provincie en een gemeente. Dit gebied wordt het "verzorgingsgebied" van de betreffende publieke omroep genoemd. Op dit moment zijn er in Zuid-Holland twee regionale publieke omroepen met elk hun specifieke verzorgingsgebied, en er zijn lokale publieke omroepen die meer dan één gemeente bedienen, maar dat doet niet af aan het algemene uitgangspunt van de gelaagdheid.

De Mediawet 2008 bepaalt de kaders en vereisten voor de publieke omroepen in elke laag. Een centrale bepaling is de publieke mediaopdracht uit artikel 2.1 van de Mediawet 2008, die voor de publieke omroepen in alle lagen geldt. De kern van deze opdracht is dat publieke omroepen een breed en divers publiek voorzien van informatie - waaronder journalistieke inhoud - cultuur en educatie via alle beschikbare aanbodkanalen.¹¹ Bovendien moet het aanbod in overeenstemming zijn met publieke waarden. Daartoe dient het aanbod van de publieke omroepen evenwichtig, pluriform, kwalitatief hoogstaand, onafhankelijk, en voor iedereen toegankelijk te zijn.¹²

De lokale publieke omroep heeft zijn oorsprong in de jaren zeventig van de vorige eeuw. In de beginjaren ging het om particuliere initiatieven, veelal van buurtverenigingen of vrijwilligersorganisaties. De overheid steunde enkele van deze initiatieven op experimentele basis. Dit gebeurde bijvoorbeeld via de "Kerstbeschikking" uit 1975. Zes lokale omroepen kregen in dat jaar van de toenmalige Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk ruimte om te experimenteren met lokale televisieomroep via de kabel.¹³ In 1984 werden voor het eerst vergunningen uitgegeven aan lokale omroepen op niet-experimentele basis.¹⁴ Sinds de inwerkingtreding van de eerste Mediawet in 1988 maken lokale publieke omroepen volwaardig deel uit van het publieke mediabestel.¹⁵

Op grond van de Mediawet 2008 zijn de lokale publieke omroepen belast met de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.¹⁶ Zij worden op aanvraag aangewezen door het Commissariaat, voor een periode van vijf jaar. Per gemeente kan niet meer dan één lokale publieke omroep worden aangewezen.¹⁷ Een lokale publieke omroep kan wel voor meer dan één gemeente worden aangewezen. Stand van zaken op 1 oktober 2024 was een totaal van 224 lokale publieke omroepen.¹⁸

De Mediawet 2008 legt de verantwoordelijkheid voor de bekostiging van de lokale publieke omroepen bij de gemeenten die hun verzorgingsgebied vormen.¹⁹ De bekostigingsnorm in de Mediawet 2008 is kwalitatief: het gaat om "vergoeding van de kosten die rechtstreeks verband houden met het verzorgen van de lokale publieke mediadienst, voor zover die kosten niet op andere wijze zijn gedekt, en op zodanige

¹⁰ Kamerstukken II 2024/25, 32827, nr. 326, p. 5-7.

¹¹ Artikel 2.1, eerste lid, van de Mediawet 2008.

¹² Artikel 2.1, tweede lid, van de Mediawet 2008.

¹³ *Omroepvrijheid en overheidsbemoedenis*, N. van Eijk, 1992, p. 70.

¹⁴ Stb. 1984, 573.

¹⁵ Stb. 1987, 249.

¹⁶ Artikel 2.61 van de Mediawet 2008.

¹⁷ Artikel 2.63, tweede lid, van de Mediawet 2008.

¹⁸ *Register publieke media-instellingen per 1 oktober 2024, landelijk, regionaal en lokaal*, Commissariaat voor de Media, oktober 2024.

¹⁹ Artikel 2.170b van de Mediawet 2008.

wijze dat op lokaal niveau in een toereikend media-aanbod kan worden voorzien en continuïteit van bekostiging is gewaarborgd".²⁰ De Mediawet 2008 noemt geen bedragen. Bekostiging vindt plaats vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds. Er geldt een richtsnoerbedrag per huishouden. Gemeenten hebben de vrijheid om af te wijken van het richtsnoerbedrag.

Belang lokale publieke omroepen en problemen huidige situatie

De Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur (hierna: de ROB en RvC) onderscheidden in 2020 in hun rapport *Lokale Media: niet te missen* drie democratische en twee maatschappelijke functies van lokale media, waaronder de lokale publieke omroepen. Deze democratische functies zijn: het informeren van burgers, het controleren van het lokale bestuur en het agenderen van maatschappelijke kwesties in het politieke en maatschappelijke debat.²¹ Ook de WRR benoemt in 2024 deze drie democratische functies, zij het in iets andere bewoordingen. In zijn adviesrapport *Aandacht voor Media* heeft de WRR het over de informatiefunctie, controlefunctie en forumfunctie ("een platform bieden aan de diversiteit aan perspectieven en opvattingen die de samenleving rijk is").²² De maatschappelijke functies die de ROB en RvC daarnaast onderscheidden zijn het verbinden van verschillende groepen in de samenleving en het bevorderen van educatie en cultuur.²³ Deze democratische en maatschappelijke functies komen terug in de publieke mediaopdracht.

Helaas staan de lokale publieke omroepen onder druk. Zozeer dat ze hun democratische en maatschappelijke functies op veel plekken in Nederland niet goed genoeg kunnen uitoefenen. De ROB en de RvC trokken in een gezamenlijk advies eind 2019 de conclusie dat "lokale omroepen deze functies niet naar behoren waarmaken", omdat "het huidige stelsel van publieke lokale omroepen onder hoge spanning staat".²⁴ Een jaar later beschreven de ROB en de RvC in *Lokale media: niet te missen* de situatie als volgt:

"Met name in de landelijke gebieden, buiten de grote en middelgrote steden, komt maar zelden een journalist om verhaal te halen. De informatievoorziening is daar bleekjes, laat staan dat lokale media erin slagen het lokale bestuur of andere lokaal invloedrijke spelers te controleren. In grote delen van het land is een belangrijke pijler onder de lokale democratie dus niet, of niet stevig genoeg, aanwezig".²⁵

Recenter signaleert ook de WRR deze "verschraling van het journalistieke aanbod" op lokaal niveau.²⁶ De WRR acht dit "vanuit democratisch oogpunt een zorgelijke ontwikkeling, zeker ook met het oog op de vele beleidsdossiers waar juist gemeentelijke overheden verantwoordelijk voor zijn. Het betekent dat de lokale macht minder goed gecontroleerd kan worden, en dat is om allerlei voor de hand liggende redenen problematisch. [...] Dit is slecht voor de lokale democratie, waar bewoners achterblijven in hun informatiepositie en de lokale macht vrij spel heeft."²⁷

²⁰ Artikel 2.170b, tweede lid, van de Mediawet 2008.

²¹ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 21.

²² *Aandacht voor media. Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies*, Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid, september 2024, p. 46.

²³ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 23.

²⁴ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 2.

²⁵ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 3.

²⁶ *Aandacht voor media. Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies*, Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid, september 2024, p. 153.

²⁷ *Aandacht voor media. Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies*, Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid, september 2024, p. 153-154.

De regering ziet dit als een zorgelijke ontwikkeling, te meer nu gemeenten bevoegdheden en verantwoordelijkheden hebben die eerder bij het Rijk waren belegd, bijvoorbeeld in het sociale domein. Bovendien blijkt uit onderzoek dat onder de inwoners van Nederland veel interesse is in lokale nieuwsvoorziening.²⁸

De ROB en de RvC hebben in hun adviezen een aantal oorzaken genoemd voor de zorgelijke staat van de lokale publieke omroepen. Zo concludeerden ze dat de huidige "financiering en financieringssystematiek van lokale omroepen niet geschikt is om een volwaardige lokale omroep in stand te houden".²⁹ Die ongeschiktheid zit er volgens de ROB en RvC ten eerste in dat "de wijze van financiering ervoor zorgt dat lokale omroepen financieel afhankelijk zijn van de gemeenten waarover zij moeten berichten en die zij vanuit hun journalistieke opdracht moeten controleren."³⁰ Uit gesprekken van de ROB en de RvC bleek dat er "voorbeelden bekend zijn van lokale omroepen die kwesties die met hun gemeente(n) te maken hebben, laten liggen, of pas oppakken nadat de financiering rond is."³¹

Die ongeschiktheid van de financieringssystematiek zit volgens de ROB en RvC daarnaast in het beperkte bedrag dat op basis van het eerder genoemde richtsnoerbedrag per huishouden wordt toegevoegd aan het gemeentefonds voor de bekostiging van lokale publieke omroepen, én aan de vrijheid die gemeenten hebben "om zelf te bepalen wat zij doen met de bijdrage die voor de lokale publieke omroep in de algemene uitkering is opgenomen".³²

Dit heeft gevolgen voor de financiële armslag en gezondheid van lokale publieke omroepen, zo blijkt uit onderzoek van het Commissariaat naar de bekostiging van lokale publieke omroepen. Uit de meest recente uitgave van dit periodieke onderzoek van het Commissariaat blijkt dat in de periode 2019-2021 36 procent van de lokale publieke omroepen "rode cijfers schreef".³³ Bovendien concludeerde het Commissariaat dat het percentage lokale publieke omroepen "waarvan de financiële positie als ongezond wordt aangemerkt" in diezelfde periode gemiddeld op 25 procent lag.³⁴ Dit heeft ook gevolgen voor de journalistieke professionaliteit, aldus ook de ROB en RvC. Zo beschreven de ROB en RvC dat journalisten van lokale publieke omroepen "doorgaans noodgedwongen onder het door de NVJ bepleite minimumsalaris [worden] betaald", en dat het "bescheiden budget van lokale omroepen ervoor zorgt dat hun bereik en het aantal aangeboden programma's klein is of kleiner wordt".³⁵

Het gebrek aan schaal is een andere oorzaak van de huidige problemen bij lokale publieke omroepen. De ROB en de RvC constateerden in 2020 in hun advies dat er "sprake is van versnippering en een gebrekkige inhoudelijke en organisatorische samenwerking".³⁶ Dit heeft gevolgen voor het doelmatig en doeltreffend kunnen

²⁸ *De staat van de lokale nieuws- en informatievoorziening – het burgerperspectief*, Commissariaat voor de Media, oktober 2022, p. 22.

²⁹ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 14.

³⁰ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 13.

³¹ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 13.

³² *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 13.

³³ *Evaluatie bekostiging lokale publieke media-instellingen 2019-2021*, Commissariaat voor de Media, juni 2023, p. 17.

³⁴ Het Commissariaat acht de financiële positie van een omroep als gezond wanneer de liquiditeitsratio 1 of meer bedraagt en de solvabiliteit hoger is dan 25 procent.

³⁵ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 15.

³⁶ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 36.

uitvoeren van de publieke mediaopdracht door lokale publieke omroepen. Uit een rapport van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (hierna: SvdJ) uit 2022 bleek dat bij de meeste omroepen "alle inkomsten opgaan aan huur, investeringen in techniek, productie- en uitzendkosten en reguliere bedrijfskosten".³⁷ Daar komt nog bij dat er onvoldoende sprake is van een gezamenlijke koers en centrale coördinatie, aldus de ROB en RvC: "Het algemene beeld is echter nog dat van een zwembad waarin op veilige afstand van elkaar allemaal mensen aan het watertrappelen zijn. Een badmeester wordt node gemist".³⁸

De ROB en de RvC benoemden daarnaast dat "veel gemeenten nauwelijks of geen mediabeleid" hebben.³⁹ Dat wil in de ogen van de ROB en RvC zeggen dat er "veelal geen expliciete lokale politiek-bestuurlijke aandacht" is vanuit de gemeenten voor lokale omroepen, en dat "de actuele kennis over de lokale omroep, over de processen erachter en een visie daarop bij de gemeente over het algemeen beperkt" zijn.⁴⁰ Dit werkt door in de constatering van het Commissariaat dat in de periode 2019-2021 gemiddeld 37 procent van de gemeenten een bijdrage leverde die lager was dan het hierboven beschreven richtsnoerbedrag per huishouden.⁴¹

Bestaande maatregelen en inzet van sector en gemeenten hebben nog onvoldoende effect

De problemen in het stelsel van lokale publieke omroepen zijn niet nieuw. De toenmalige Staatsecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) wees al in 2004 in een Kamerbrief op een rapport van de (toenmalige) koepelvereniging Organisatie voor Lokale Omroepen in Nederland (hierna: OLON). De OLON leverde in dit rapport "kritiek op het functioneren van de huidige financieringssystematiek" en wees erop "dat gemeenten de bijdrage uit het gemeentefonds niet of slechts gedeeltelijk uitkeren."⁴² In diezelfde brief beschreef de Staatssecretaris dat er signalen naar buiten komen van "programmatische beïnvloeding door de gemeente".

Verschillende actoren hebben door de jaren heen geprobeerd om de oorzaken van de problemen weg te nemen. De kwalitatieve bekostigingsnorm voor gemeenten is in de Mediawet 2008 opgenomen met het amendement-Van der Ham c.s., en geldt sinds 2009.⁴³ De hoogte van het bedrag staat echter nog altijd niet wettelijk vast. Gemeenten hebben de vrijheid behouden om af te wijken van richtsnoerbedragen, en meer dan een derde levert een lagere bijdrage.⁴⁴

De wens om versnippering tegen te gaan en aan schaalvergroting te werken bestaat al geruime tijd bij lokale publieke omroepen en gemeenten. In de context van schaalvergroting wordt vaak gesproken over "streekomroepen", waarmee wordt gerefereerd aan lokale omroepen met een verzorgingsgebied dat groter is dan één gemeente. De voordelen van schaalvergroting staan al beschreven in twee rapporten over dat onderwerp, te weten *Streekomroepen in Nederland* uit 2009 en *Sector onder de*

³⁷ *Van Stoom naar Stroom, de weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, juni 2022, p. 8.

³⁸ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 36-37.

³⁹ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 11.

⁴⁰ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 11.

⁴¹ *Evaluatie bekostiging lokale publieke media-instellingen 2019-2021*, Commissariaat voor de Media, juni 2023, p. 18.

⁴² Kamerstukken II 2004/05, 28856, nr. 7, p. 10-11.

⁴³ Kamerstukken II 2008/09, 31804, nr. 58.

⁴⁴ Zie noot 40.

radar uit 2010.⁴⁵ ⁴⁶ Ook eerdere bewindspersonen zagen de voordelen van schaalvergroting. Zo schreef de toenmalige Minister van OCW in een Kamerbrief uit 2011 dat schaalvergroting “de financiële armslag, het afzetgebied en de journalistieke kwaliteit kan vergroten”; ze juichte deze ontwikkeling daarom toe.⁴⁷ In 2013 beschouwde de toenmalige Staatssecretaris van OCW in een Kamerbrief de beweging van schaalvergroting als een “positieve ontwikkeling”.⁴⁸ Tegelijkertijd legden deze bewindspersonen de verantwoordelijkheid tot schaalvergroting nadrukkelijk bij de sector zelf. Zo schreef de Staatssecretaris in de genoemde Kamerbrief uit 2013 dat “het initiatief voor schaalvergroting bij de omroepen en gemeenten zelf ligt”.

Omroepen en gemeenten hebben zich sinds 2010 voor schaalvergroting ingezet. In twee convenanten is de ambitie centraal komen te staan om te werken aan samenwerking en schaalvergroting. Allereerst in het *Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen 2012-2015* van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) en de OLON.⁴⁹ En vervolgens in het *Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen 2015-2018* van de VNG, de OLON en de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (hierna: Stichting NLPO), als opvolger van de OLON.⁵⁰ Uit een evaluatie in 2021 bleek dat samenwerken en schaalvergroting daadwerkelijk tot verbetering leidt. Dit zorgt voor “een professionelere organisatie, meer aanbod op verschillende kanalen en veelal een samenvoeging van budgetten.”⁵¹

Tegelijkertijd bleek uit hetzelfde rapport dat het vrijwillige proces tot vorming van streekomroepen “moeizaam verloopt”. Eén van de redenen die in het rapport staan is dat de “huidige wet- en regelgeving onvoldoende aansluit” bij schaalvergroting en samenwerking. Dit zit met name in de huidige aanwijzingsprocedure, waarover de onderzoekers het volgende schrijven: “de aanwijzingsprocedure laat alleen ruimte voor een streekomroep die heeft gekozen voor een fusie. Andere samenwerkingsvormen zijn omroepen die veelal beschikken over diverse aanwijzingen voor één of meer gemeenten. Dit kan voordelen hebben voor lokale omroepen omdat ze dan beschikken over meerdere frequenties en meerdere edities kunnen hanteren. Er zijn dus geen voordelen voor omroepen om een streekomroep te worden in het licht van de aanwijzing”. Andere redenen die het rapport noemt, hebben te maken met het vrijwillige karakter van de schaalvergroting die momenteel geambieerd wordt. Zo beschrijft het rapport dat “hoe meer gemeenten en omroepen actief zijn [in een verzorgingsgebied], hoe meer afstemming nodig is en de kans op samenwerking kleiner”.⁵²

Ingrijpen wetgever nodig

Het lukt de sector en gemeenten, kortom, onvoldoende om de belangrijkste oorzaken voor de problemen in het lokale publieke omroepbestel weg te nemen. In 2017 kondigde de toenmalige regering aan zich “te beraden op de wijze van organisatie en financiering van de lokale omroepen”.⁵³ Daaraan werd op twee manieren invulling gegeven. Ten eerste vroeg de toenmalige Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media de ROB en de RvC om een gezamenlijk advies over de organisatie en financiering van lokale omroepen.⁵⁴ Ten tweede werden via het SvdJ in 2019 en 2020 incidentele middelen

⁴⁵ *Streekomroepen in Nederland*, Dialogic, IVIR en TNO, juli 2009.

⁴⁶ *Sector onder de radar. Visitatieonderzoek en toekomstverkenning van de publieke lokale mediasector en OLON*, Van de Bunt adviseurs, november 2010.

⁴⁷ Kamerstukken II 2011/12, 32827, nr. 29, p. 2.

⁴⁸ Kamerstukken II 2013/13, 32827, nr. 60, p. 2.

⁴⁹ *Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen van VNG en OLON*, juni 2012.

⁵⁰ *Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen 2015-2018 VNG/OLON/NLPO*, november 2015.

⁵¹ *Beleidsevaluatieonderzoek Streekomroepvorming*, Kwink Groep, september 2021, p. 32.

⁵² *Beleidsevaluatie Streekomroepvorming*, Kwink Groep, september 2021, p. 33-34.

⁵³ *Vertrouwen in de toekomst – Regeerakkoord 2017-2021*, 10 oktober 2017, p 20.

⁵⁴ Kamerstukken II 2018/19, 32827, nr. 157, p. 17.

ingezet voor samenwerking en professionalisering, en werd het SvdJ gevraagd haar bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van de inzet van die middelen op te stellen.⁵⁵

Zoals hierboven is beschreven concludeerden de ROB en de RvC in rapporten uit 2019 en 2020 dat de lokale publieke omroepen onvoldoende in staat zijn hun functies naar behoren uit te voeren. Om de problemen op te lossen, adviseerden de ROB en de RvC om steviger in te zetten op schaalvergroting, de financiering van lokale omroepen over te hevelen van het gemeentefonds naar het Rijk en om de financiering voor lokale omroepen te verhogen.^{56 57} Het SvdJ nam in zijn eerste rapport over de inzet van de incidentele middelen in 2019 en 2020 het volgende op: "het SvdJ [volgt] de aanbeveling van de ROB en de RvC om de basisfinanciering van deze omroepen weg te halen uit het gemeentefonds en onder te brengen op de mediabegroting van het ministerie van OCW."⁵⁸ In een tweede rapport hierover in 2021 voegde het SvdJ daar de aanbeveling aan toe om de minimale bijdrage voor lokale publieke omroepen te verhogen.⁵⁹

In 2021 heeft de toenmalige regering aangekondigd de financiering van lokale publieke omroepen over te hevelen van het gemeentefonds naar het Rijk, en extra te investeren.⁶⁰ In overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK), het Commissariaat, de VNG en de Stichting NLPO is deze aankondiging uitgewerkt in een samenhangend pakket aan maatregelen. Het resultaat hiervan is de Kamerbrief *Visiebrief lokale omroepen* van 30 mei 2023, die de directe aanleiding is voor dit wetsvoorstel.⁶¹

Maatregelen in dit wetsvoorstel

De regering beoogt met dit wetsvoorstel het fundament van de lokale publieke omroepen fors te verstevigen. De voorgestelde maatregelen moeten in de toekomst bij alle lokale publieke omroepen zorgen voor meer professionaliteit, stabiliteit en onafhankelijkheid. Zodat inwoners in Nederland, waar ze ook wonen, via de lokale publieke omroep toegang hebben tot betrouwbare, onafhankelijke informatie over hun omgeving en lokale bestuur, weten wat er speelt in hun directe omgeving en mee kunnen blijven doen.

De regering stelt deze maatregelen voor in de overtuiging dat gezonde media en een vrije en veilige journalistieke sector van wezenlijke betekenis zijn voor een rechtstaat.⁶² De regering voelt zich gesteund door de aanbeveling van de Adviescommissie Versterken weerbaarheid Democratische Rechtsorde dat "herstel en versterking van de infrastructuur voor lokale en regionale media prioritair is".⁶³ Ook zijn deze voorstellen in lijn met artikel 5 van de Europese Verordening Mediavrijheid, dat bepaalt dat de financieringswijze voor alle publieke omroepen moet waarborgen dat publieke omroepen

⁵⁵ Kamerstukken II 2018/19, 32827, nr. 160, p. 1.

⁵⁶ *Advies organisatie en financiering lokale publieke omroepen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, september 2019, p. 15.

⁵⁷ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 77-78.

⁵⁸ *Bouwen aan de basis: de professionalisering van de lokale omroep – tussentijds onderzoeksrapport*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, oktober 2020, p. 19.

⁵⁹ *Lokale omroepen op stoom. De weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, april 2021, p. 13.

⁶⁰ *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst - Coalitieakkoord 2021 – 2025*, december 2021, p. 4.

⁶¹ Kamerstukken II 2022/23, 32827, nr. 281.

⁶² Kamerstukken II 2024/25, 32827, nr. 326, p. 1.

⁶³ *Eindrappage van de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde*, 2 november 2023, p. 106, bijlage bij Kamerstukken II 2023/24, 29 279, nr. 823.

beschikken over adequate, duurzame en voorspelbare financiële middelen voor het vervullen van hun publieke opdracht.⁶⁴

Dit wetsvoorstel bevat de volgende maatregelen, die hierna worden toegelicht:

- overheveling financiering van gemeentefonds naar Rijk en investering (paragraaf 2.2);
- schaalvergroting (paragraaf 2.3);
- wettelijk samenwerkings- en coördinatieorgaan (paragraaf 2.4);
- aanscherping van de aanwijzingsprocedure (paragraaf 2.5); en
- overige vereisten voor lokale publieke omroepen (paragraaf 2.6).

De maatregelen hebben gevolgen voor de reikwijdte van het toezicht door het Commissariaat. Deze worden beschreven in paragraaf 2.7.

Inpassing in het bestel van de Mediawet 2008

Bij de nieuwe vormgeving van de lokale publieke mediadienst is waar mogelijk de analogie gezocht met de regeling voor de regionale publieke mediadienst: de RPO en de regionale publieke omroepen. Deze regeling is op haar beurt geënt op de inrichting van de landelijke publieke mediadienst. Dit laatste is bijvoorbeeld te zien bij de wetgeving voor de overheveling van het budget voor de bekostiging van de regionale publieke omroepen van het provinciefonds naar de mediabegroting in 2014, en de introductie van de RPO in 2016.⁶⁵ Door de analogie als uitgangspunt te nemen, wordt gezorgd voor consistentie in de bestuurlijk-juridische inrichting van het publieke mediabestel.

De regionale publieke mediadienst in het wetsvoorstel

Bij de aanpassingen in verband met de NLPO en de lokale publieke omroepen zijn de voorschriften voor de RPO en de regionale publieke omroepen in beginsel ongewijzigd gebleven. Het enige artikel dat inhoudelijk is aangepast en in de aangepaste vorm ook voor regionale publieke omroepen wordt voorgesteld, is artikel 2.70 over de "ICE-norm" voor media-aanbod (zie paragraaf 2.6). De norm is vereenvoudigd en gemoderniseerd, wat leidt tot vermindering van de regeldruk voor de omroepen. Voor het overige zijn de RPO of de regionale publieke omroepen slechts bij een enkel wijzigingsartikel in dit wetsvoorstel betrokken. Het gaat dan om het laten vervallen van in onbruik geraakte bepalingen⁶⁶ en herstel van omissies.⁶⁷ Er is tevens één geval van herschrijving ter verduidelijking, zonder betekeniswijziging.⁶⁸ Ten slotte wordt in het wetsvoorstel het eigen domein van de regionale publieke omroepen onderkend. In het artikel over lokale verzorgingsgebieden wordt bepaald dat een lokaal verzorgingsgebied qua oppervlakte of aantal inwoners aanmerkelijk kleiner is dan de provincie(s) waarmee grondgebied wordt gedeeld.⁶⁹

2.2 Overheveling financiering van gemeentefonds naar Rijk en investering

Geschiedenis van de bekostiging van de lokale publieke omroepen

Tot 2000 betaalden radio- en televisiebezitters in Nederland een omroepbijdrage. Deze bijdrage, ook wel kijk- en luistergeld genoemd, was direct bestemd voor de bekostiging van de landelijke publieke omroep. Het bedrag werd geïnd door de Dienst Omroepbijdragen (hierna: DOB). Dit zelfstandige bestuursorgaan nam in 1996 deze taak

⁶⁴ Artikel 5, derde lid, van de Europese Verordening Mediavrijheid.

⁶⁵ Stb 2013, 570; Stb. 2016, 114.

⁶⁶ Artikelen 2.65, derde lid, 2.93 en 2.146, onderdeel m, van de Mediawet 2008

⁶⁷ Artikelen 2.132, 2.134 en 8.5, van de Mediawet 2008

⁶⁸ Artikel 2.175 van de Mediawet 2008.

⁶⁹ Het voorgestelde artikel 2.87h van de Mediawet 2008.

over van KPN.⁷⁰ Er golden twee tarieven: een "omroepbijdrage A" voor bezitters van een televisietoestel en een "omroepbijdrage B" voor bezitters van enkel een radiotoestel. De DOB was niet alleen belast met de inning, maar controleerde ook of de heffing daadwerkelijk betaald was. De DOB was een omvangrijke overheidsdienst, met circa 270 medewerkers.⁷¹

Provincies en gemeenten konden in het oude stelsel een opslag instellen bovenop de omroepbijdrage, om respectievelijk de regionale en lokale publieke omroepen te bekostigen.⁷² Deze opslag werd door de DOB geïnd en overgemaakt aan de provincie of gemeente, zodat de desbetreffende provincie of gemeente de respectievelijke regionale of lokale publieke omroep kon bekostigen. De provincie of gemeente regelde de hoogte van de opslag via verordeningen. Bij algemene maatregel van bestuur werd aan provincies en gemeenten een maximumbedrag gesteld voor de opslag. Voor lokale publieke omroepen was de maximale opslag in het laatste jaar vóór afschaffing van de omroepbijdrage 2 gulden op de omroepbijdrage A en 0,60 gulden op omroepbijdrage B. De gemeente kon de opslag enkel inzetten voor de financiering van lokale publieke omroepen.⁷³

Met de afschaffing van de omroepbijdrage in 2000 werd de bijdrage gefiscaliseerd. Dit wil zeggen dat de publieke omroep voortaan uit de algemene belastingopbrengsten werd betaald. Aan de opheffing van de omroepbijdrage werd een stijging van de inkomstenbelasting gekoppeld. De DOB werd opgeheven.⁷⁴

Huidig stelsel van bekostiging van de lokale publieke omroepen

Met de afschaffing van de omroepbijdrage verviel ook de mogelijkheid voor gemeenten om een opslag te heffen voor de bekostiging van de lokale publieke omroepen. Het totale bedrag aan lokale opslagen was in 1999 gestegen tot 3 miljoen gulden. Dit bedrag werd met de opheffing van de omroepbijdrage in 2000 toegevoegd aan het gemeentefonds. Met twee amendementen op de begroting van het gemeentefonds werd het bedrag voor de eerste twee jaar na de afschaffing van de omroepbijdrage verhoogd.⁷⁵ In 2002 werd het bedrag structureel verhoogd. Ook werd toen afgesproken dat op de middelen het accres van het gemeentefonds van toepassing zou zijn.^{76 77}

De algemene uitkering van het gemeentefonds is niet geormerkt. Dit is dus evenmin het geval voor het aandeel daarin van de bedragen ter compensatie van de weggefallen opslag op de omroepbijdrage. Dit is tijdens de behandeling van het wetsvoorstel over de fiscalisering van de omroepbijdrage onderkend.⁷⁸ Het precies invullen van de gemeentelijke bekostiging is in strijd met het beginsel van de gemeentelijke autonomie en is niet te verenigen met de Financiële-verhoudingswet. In principe zijn gemeenten vrij hun middelen uit de algemene uitkering van het gemeentefonds te besteden; het budgetrecht op lokaal niveau is nadrukkelijk bij de democratisch gekozen gemeenteraad belegd.

⁷⁰ Wet van 19 december 1996 tot wijziging van bepalingen van de Mediawet in verband met het omvormen van de met de inning van de omroepbijdragen belaste dienst van Koninklijke PTT Nederland N.V. tot een publiekrechtelijk vormgegeven zelfstandig bestuursorgaan (*Stb.* 1996, 648).

⁷¹ Kamerstukken II 1998/99, 26707, nr. 3, p. 2-3.

⁷² *Stb.* 1996, 648. Zie artikel I, onderdeel D.

⁷³ Kamerstukken II 1998/99, 26707, nr. 3, p. 2-3.

⁷⁴ *Stb.* 1999, 573.

⁷⁵ Kamerstukken II 1999/2000, 27121, nr. 7 en Kamerstukken II 2000/01, 27763, nr. 4.

⁷⁶ Kamerstukken II 2001/02, 28310, nr. 2, p. 4.

⁷⁷ Accres: jaarlijkse groei van het gemeentefonds op basis van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven.

⁷⁸ Kamerstukken II 1999/2000, 26707, nr. 6, p. 13.

Met het amendement-Van der Ham c.s. in 2009 beoogden de indieners dat de financiële middelen voor een lokale publieke omroep nadrukkelijker bij die organisatie terecht zouden komen.⁷⁹ De middelen bleven echter niet-geoormerkt. Toch geeft de toelichting bij het amendement een bedrag per huishouden, door gemeenten idealiter aan te houden bij de bekostiging van hun lokale omroep. Dit bedrag is bekend komen te staan als het richtsnoerbedrag. Na dit amendement is de wettelijke financieringsystematiek van de lokale publieke omroep niet meer gewijzigd.

De hoogte van het richtsnoerbedrag per huishouden wordt jaarlijks berekend door de VNG, aan de hand van het bedrag in het voorgaande jaar en het accrespercentage van het gemeentefonds. Individuele gemeenten en lokale publieke omroepen kunnen op die manier zelf een berekening maken van de hoogte van het totale richtsnoerbedrag voor de lokale publieke omroep in een specifieke gemeente.⁸⁰ De berekening van het richtsnoerbedrag door de VNG voor 2025 komt uit op €1,62 per huishouden.⁸¹

Problemen huidige wijze van bekostiging

De huidige wijze van bekostigen van lokale publieke omroepen leidt tot problemen. Ruim een derde van de lokale publieke omroepen leed in de periode 2019-2021 verlies.⁸² Voor een kwart van de lokale publieke omroepen oordeelt het Commissariaat dat de financiële positie ongezond is. Dit is een gevolg van het feit dat het richtsnoerbedrag onvoldoende is en een fors aantal gemeenten een bekostiging toekent die lager is dan dat bedrag. In het meest recente jaar waarover cijfers beschikbaar zijn ging het hierbij om 43 procent van de gemeenten.

De ROB en de RvC concludeerden in hun gezamenlijke advies dat de wettelijke systematiek van bekostiging bijdraagt aan deze problematiek: "De basisfinanciering van lokale omroepen, die in de basisinfrastructuur van publieke lokale omroepen moet voorzien, is op het moment inconsistent en in kleine gemeenten te mager om een omroep van op te zetten die voorziet in de publieke functies die we van publieke omroepen verwachten."⁸³

Ook de onafhankelijkheid staat onder druk als gevolg van de huidige bekostigingssystematiek. In de woorden van de ROB en de RvC: "deze manier van financieren maakt de omroepen voor hun voortbestaan afhankelijk van de gemeente die ze tegelijkertijd kritisch dienen te volgen."⁸⁴ Hoewel het Commissariaat in de beschikkingen van gemeenten geen voorwaarden vond die in strijd waren met de Mediawet 2008, is dit niet het hele verhaal.⁸⁵ Uit een onderzoek uit 2021, uitgevoerd in opdracht van het SvdJ, bleek dat de helft van de ondervraagde lokale publieke omroepen van mening is dat de journalistieke vrijheid onder druk staat door de financiële afhankelijkheid. Eén op de zeven lokale publieke omroepen geeft in het onderzoek aan onder druk te zijn gezet door gemeentebestuurders om bepaald nieuws

⁷⁹ Kamerstukken II 2008/09, 31804, nr. 58. In de Mediawet 2008 is het artikel vernummerd tot artikel 2.170b.

⁸⁰ Zie bijvoorbeeld: VNG (2020) *VNG Bureaunotitie. Bedragen voor lokale omroepen in gemeentefonds, stand van zaken augustus 2020*. VNG, augustus 2020.

⁸¹ *Bekostiging van de lokale publieke omroep - richtbedrag 2025 bekend*, VNG, juni 2023.

⁸² *Evaluatie bekostiging lokale publieke media-instellingen 2019-2021*, Commissariaat voor de Media, juni 2023, p. 30.

⁸³ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 77.

⁸⁴ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 77.

⁸⁵ *Evaluatie bekostiging lokale publieke media-instellingen 2019-2021*, Commissariaat voor de Media, juni 2023, p. 31.

aan te passen. Deze vormen van beïnvloeding zijn veelal indirect.⁸⁶ De regering acht dit zorgelijke bevindingen gelet op het belang van onafhankelijkheid van publieke omroepen.

Het advies van de ROB en de RvC is dat de "basisfinanciering van lokale publieke omroepen verlegd moet worden van gemeenten naar de mediabegroting van het ministerie van OCW". De ROB en de RvC adviseren tevens om de basisfinanciering van lokale publieke omroepen te verhogen, omdat deze op veel plekken in het land "te mager [is] een omroep op te zetten die voorziet in hun publieke functies".⁸⁷

In 2019 startte een inmiddels afgeronde pilot voor de professionalisering van lokale publieke omroepen, naar aanleiding van de motie-Sneller c.s.⁸⁸ In de pilot is geld ter beschikking gesteld voor de (verdere) professionalisering van enkele lokale publieke omroepen, conform plannen van de Stichting NLPO. Het SvdJ was uitvoerder van de pilot en evalueerde tussentijds en na afloop de uitkomsten. Het SvdJ concludeerde dat lokale publieke omroepen hun wettelijke taken maar beperkt kunnen uitvoeren. In veel gevallen ontbreekt het lokale publieke omroepen aan de financiële armslag om een journalistieke basis neer te zetten. Deze journalistieke basis is nodig om aan de wettelijke taken van een lokale publieke omroep te kunnen voldoen. Volgens het SvdJ zijn ten minste drie journalistieke fte's noodzakelijk voor de uitvoering van de journalistieke basistaken.⁸⁹ Veel lokale publieke omroepen komen daar in het huidige stelsel niet aan door een gebrek aan financiën.⁹⁰ Het SvdJ raadt dan ook aan om de bekostiging van lokale publieke omroepen te verhogen, en onderschrijft hiermee de aanbeveling van de ROB en de RvC.⁹¹

Voorstel regering

Overheveling bekostiging

De bekostiging van lokale publieke omroepen gebeurt voortaan vanuit de mediabegroting van het ministerie van OCW, en niet meer vanuit de gemeenten. Het bedrag dat op dit moment jaarlijks beschikbaar is vanuit het gemeentefonds voor de bekostiging van lokale publieke omroepen wordt overgeheveld naar de Rijksbegroting. De bekostigingstaak van gemeenten komt te vervallen.

De regering is in overleg met de VNG tot de volgende methodiek gekomen om de hoogte van het uit te nemen bedrag te bepalen. Voor de berekening wordt er hier van uitgegaan dat de nieuwe bekostiging begint per 1 januari 2028. Het vertrekpunt is het richtsnoerbedrag van € 1,15 per huishouden uit 2015.⁹² Dit bedrag per huishouden wordt vervolgens voor ieder jaar na 2015 bijgesteld met de vastgestelde consumentenprijsindex per jaar. Dat leidt vervolgens tot een bedrag per huishouden, dat

⁸⁶ *Lokale publieke omroepen en politieke inmenging*, Tangram Advies & Onderzoek, maart 2021, p. 3-5, bijlage bij *Lokale omroepen op stoom: de weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, april 2021.

⁸⁷ *Lokale media: Niet te missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 78.u

⁸⁸ Kamerstukken II 2018/19, 35000-VIII, nr. 132.

⁸⁹ *Lokale omroepen op stoom: de weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, april 2021, p. 14.

⁹⁰ *Lokale omroepen op stoom: de weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, april 2021, p. 15.

⁹¹ *Lokale omroepen op stoom: de weg naar professionalisering*, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, april 2021, p. 13.

⁹² *VNG-Bureaunotitie. Bedragen voor lokale omroepen in gemeentefonds, stand van zaken augustus 2020*, VNG, augustus 2020. De definitieve uitkeringsfactor voor het jaar 2015 leidt tot een richtsnoerbedrag in 2015 van € 1,15. Het bedrag van € 1,15 per huishouden is in 2024 ambtelijk berekend door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op basis van de definitieve uitkeringsfactor die wordt gebruikt in de systematiek van het gemeentefonds.

in 2027 wordt vermenigvuldigd met het actuele aantal huishoudens om tot het bedrag te komen dat per 1 januari 2028 overgeheveld wordt naar de mediabegroting. Met het gebruik van een bedrag per huishouden en door toepassing van de consumentenprijsindex wordt aangesloten bij de wijze van indexering van de mediabegroting.⁹³

Ophoging bekostiging

Het bedrag dat aan de mediabegroting wordt toegevoegd vanuit het gemeentefonds, wordt structureel verhoogd met een bedrag van circa € 18 miljoen.

Bekostiging en verantwoording lokale publieke omroepen

De lokale omroepen worden opgenomen in de mediawettelijke bepalingen over de bekostigingsaanspraak voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht, die nu geldt voor het landelijke en regionale niveau.⁹⁴ Het in de Mediawet 2008 vastgelegde minimumbedrag voor de rijksmediabijdrage wordt dienovereenkomstig verhoogd.⁹⁵

De bekostiging van lokale publieke omroepen uit de mediabegroting wordt analoog aan de systematiek voor de regionale publieke omroepen uitgewerkt. De NLPO maakt jaarlijks, vóór 15 september, een begroting voor de NLPO en de lokale publieke omroepen gezamenlijk. Elk najaar stelt de Minister van OCW het totaalbudget vast dat in het volgende jaar voor de bekostiging van de lokale publieke omroepen beschikbaar is. Het totaalbudget zal jaarlijks wijzigen aan de hand van de bestaande systematiek van de rijksmediabijdrage. Zo kunnen lokale publieke omroepen aanspraak maken op dezelfde jaarlijkse indexatie als de andere instellingen op de mediabegroting. Het totaalbudget wordt door de Minister van OCW ter beschikking gesteld aan het Commissariaat, dat aan lokale publieke omroepen op aanvraag een bijdrage verstrekt. Het Commissariaat wordt belast met de rechtmatigheidstoetsing van de uitgaven van de lokale publieke omroepen, die daartoe hun jaarrekening aan het Commissariaat zenden. Voor reservevorming geldt een maximum van tien procent van de uitgaven van een lokale publieke omroep in een jaar. Het Commissariaat kan terugvorderen wat te veel is gereserveerd of in strijd met het bepaalde bij of krachtens de Mediawet 2008 is gebruikt.

Verdeelsleutel bekostiging

Het totaalbudget voor de lokale publieke omroepen wordt ieder jaar verdeeld aan de hand van een verdeelsleutel, die wordt vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Een lokale publieke omroep kan in deze systematiek voor de duur van de aanwijzing rekenen op hetzelfde percentage uit het totaalbudget, dat jaarlijks wordt vastgesteld aan de hand van de beschikbare middelen in de rijksmediabijdrage.

De verdeelsleutel in de algemene maatregel van bestuur zal bestaan uit een vast deel dat hetzelfde is voor alle lokale publieke omroepen en een deel dat afhankelijk is van kenmerken van een lokaal verzorgingsgebied. De regering heeft het externe onderzoeksbureau Cebeon verzocht om verschillende opties te ontwikkelen voor de precieze vormgeving van deze verdeelsleutel.⁹⁶

Na overleg met de Stichting NLPO en op basis van het rapport van Cebeon kiest de regering voor de volgende verdeelwijze. Uitgangspunt is een verdeling in percentages. Daarmee wordt afgeweken van het "startmodel" in het rapport van Cebeon, dat werkt met een vastgesteld bedrag of een bedrag per inwoner. Met het voorstel van de regering wordt de berekening meer onafhankelijk van het totale aantal lokale publieke omroepen

⁹³ Artikel 2.144, tweede lid, van de Mediawet 2008.

⁹⁴ Artikel 2.143 van de Mediawet 2008.

⁹⁵ Artikel 2.144, eerste lid, van de Mediawet 2008.

⁹⁶ *Doorrekening financiële scenario's streekomroepen*. Cebeon, november 2023.

en kan het vaste bedrag makkelijker meebewegen met ontwikkelingen in de rijksmediabijdrage. Deze berekeningswijze sluit beter aan bij de systematiek van de mediabegroting. De overige uitgangspunten van het startmodel van Cebeon worden gevolgd.

Van het beschikbare totaalbudget wordt veertig procent verdeeld onder het aantal aangewezen lokale publieke omroepen. Dit is het deel van het totaalbedrag dat voor elke omroep gelijk is. Het andere deel van het totaalbudget wordt verdeeld op basis van maatstaven die rekening houden met kenmerken van een lokaal verzorgingsgebied. Die verdeling is als volgt. Van het jaarlijkse budget voor lokale publieke omroepen wordt vijftien procent verdeeld op basis van het aantal inwoners, twintig procent op basis van het aantal kernen met meer dan vijfhonderd adressen, vijftwintig procent op basis van het aantal inwoners in stedelijk respectievelijk landelijk gebied.⁹⁷ De redenering hierachter is dat dit verband houdt met taakzwaarte: lokale publieke omroepen met inwoners in stedelijk gebied hebben vaak te maken met een hogere nieuwsdichtheid en voor lokale publieke omroepen met inwoners in landelijk gebied geldt dat het vaak kostbaarder is hen te bereiken, gezien de grotere afstanden die overbrugd moeten worden. Bij de uitwerking van de algemene maatregel van bestuur zal deze berekeningswijze nader worden toegelicht en voorzien van voorbeelden.

Op basis van het beschikbare totaalbudget voor de lokale publieke omroepen, bovenstaande verdeelsleutel, en de bijbehorende actuele gegevens van het CBS zullen ruim voor het begin van een nieuwe, vijfjaarlijkse aanwijzingsperiode voor lokale publieke omroepen twee zaken bekend worden gemaakt. Ten eerste het totaalbudget dat in de aankomende aanwijzingsperiode jaarlijks beschikbaar is voor alle lokale omroepen. En ten tweede het budget dat per lokaal verzorgingsgebied beschikbaar is, op basis van bovenstaande verdeelsleutel en de bijbehorende actuele CBS-gegevens.

Aanvullende bekostigingsmogelijkheden gemeenten

De regering wil de mogelijkheid openhouden voor gemeenten om financieel bij te dragen aan de lokale publieke omroep die in hun gemeente media-aanbod verzorgt. Het gaat hier natuurlijk om een autonome keuze van de gemeente. Het wetsvoorstel voorziet in een kader waarbinnen gemeenten hun lokale publieke omroep aanvullend kunnen bekostigen op een manier die in overeenstemming is met de staatssteunregels van de Europese Unie (hierna: EU; zie paragraaf 3.1). Het gaat daarbij om aanvullende bekostiging van de publieke taak die een lokale publieke omroep op basis van de systematiek van de Mediawet 2008 is toebedeeld. Dit stelt eisen aan de subsidiebeschikkingen van de gemeente, die niet in strijd met deze systematiek mogen zijn. Toegekende gemeentelijke subsidie wordt meegenomen in de begrotings- en verantwoordingssystematiek voor de lokale publieke omroepen in de Mediawet 2008. Mede vanuit het oogpunt van het bieden van gelijke kansen moeten gemeenten die aanvullend willen bekostigen voorafgaand aan de periode waarin aanvragen voor aanwijzing als lokale publieke omroep kunnen worden ingediend bekend maken hoeveel middelen zij hiervoor beschikbaar stellen. Zo kunnen alle geïnteresseerden met deze aanvullende middelen rekening houden.

2.3 Schaalvergroting

Huidige situatie

⁹⁷ Deze statistische gegevens worden beschikbaar gesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) en ook gebruikt voor de verdeling van het Gemeente- en Provinciefonds. Voor de definitie wordt aangesloten bij de definitie van de statistische gegevens uit het Besluit Financiële verhouding 2001 en de toelichting van het CBS op de categorieën. De toelichting is ook te vinden in het rapport van Cebeon.

Op 1 oktober 2024 had Nederland 224 lokale publieke omroepen.⁹⁸ Het aantal gemeenten is afgenomen door herindelingen, maar er zijn nog veel lokale publieke omroepen die opereren op een zeer kleine schaal. Uit onderzoek van het Commissariaat blijkt dat de twee kleinste categorieën van lokale publieke omroepen in totaal zo'n zeventien procent van alle huishoudens in Nederland bedienen.⁹⁹

Aantal huishoudens in verzorgingsgebied (2021)	Aantal lokale publieke media-instellingen (2021)	Gemiddelde totale inkomsten (2021)
0 – 10.000	37	€ 33.532
10.000 – 20.000	79	€ 53.120
20.000 – 50.000	78	€ 98.575
50.000 – 100.000	33	€ 295.393
> 100.000	9	€ 1.277.879

De bovenstaande tabel laat de grote verscheidenheid zien. Die gaat van veel kleine lokale publieke omroepen met weinig middelen tot omroepen met een omzet van meer dan € 1 miljoen per jaar. De veelheid aan kleine(re) omroepen staat stabiliteit en doelmatigheid in de weg. Bij kleinere omroepen gaat een groot deel van de (beperkte) inkomsten vaak naar zaken als huur, techniek en reguliere bedrijfskosten.¹⁰⁰ De ROB en de RvC constateerden hierover in hun advies dat er "sprake is van versnippering en een gebrekkige inhoudelijke en organisatorische samenwerking".¹⁰¹

Vanwege het gebrek aan schaal en de daarmee te bereiken schaalvoordelen zijn de VNG, de OLON en de Stichting NLPO al jaren zelf aan de slag met schaalvergroting (zie paragraaf 2.1). In 2015 concretiseerden de VNG en Stichting NLPO (als opvolger van de OLON) de ambities op dit punt in het *Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen 2015-2018*. Hierin wordt uitgesproken dat schaalvergroting kansen biedt om de kwaliteit en stabiliteit van lokale publieke omroepen te versterken. "Het past daarbij niet dat 275 keer het wiel wordt uitgevonden of 275 keer een dure eigen organisatorische en technische infrastructuur wordt opgetuigd. Dat zou het ambitieniveau ook onbetaalbaar maken", aldus het convenant.¹⁰²

Er heeft de afgelopen jaren in beperkte mate schaalvergroting plaatsgevonden, en wel van 283 lokale publieke omroepen in juni 2012 naar 224 per 1 oktober 2024. De beoogde voordelen van de geambieerde schaalvergroting lijken ook daadwerkelijk uit te komen. Dat bleek uit een evaluatie van de schaalvergroting, die in 2021 is uitgevoerd in opdracht van de Stichting NLPO. De lokale publieke omroepen met een grotere schaal scoren beter op het hebben van een 24/7-beschikbaarheid, het inzetten van betaalde medewerkers naast vrijwilligers, het uitzenden van content op de relevante kanalen en het vormgeven van beleid op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid. Professionalisering lukt een stuk beter als de omroep groter is. Ook het binnenhalen van aanvullende financiering is dan realistischer. Uit de evaluatie naar schaalvergroting blijkt verder dat het vrijwillige proces tot vorming van streekomroepen "moeizaam verloopt" (zie paragraaf 2.1).¹⁰³

⁹⁸ Register publieke media-instellingen per 1 oktober 2024, Commissariaat voor de Media, oktober 2024.

⁹⁹ Evaluatie bekostiging lokale publieke media-instellingen 2019-2021, Commissariaat voor de Media, juni 2023, p. 33-34.

¹⁰⁰ Van Stoom naar Stroom: de weg naar professionalisering, Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, juni 2022, p. 8.

¹⁰¹ Lokale media: Niet te Missen, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 36.

¹⁰² Vernieuwingsconvenant gemeenten - lokale omroepen 2015-2018, VNG, OLON, NLPO, november 2015.

¹⁰³ Beleidsevaluatieonderzoek Streekomroepvorming, Kwink, september 2021, p. 32-34.

Voorstel regering

De regering acht schaalvergroting noodzakelijk om ervoor te zorgen dat er overal in Nederland financieel gezonde, professionele lokale publieke omroepen zijn. Lokale verbondenheid blijft een belangrijk uitgangspunt voor de lokale publieke omroepen. Dit komt tot uitdrukking in de nieuwe criteria voor een lokaal verzorgingsgebied in dit wetsvoorstel.

Het huidige uitgangspunt van één lokale publieke omroep per gemeente wordt losgelaten. Er zijn voortaan maximaal tachtig lokale verzorgingsgebieden. Per verzorgingsgebied kan niet meer dan één lokale publieke omroep worden aangewezen.

Een lokaal verzorgingsgebied is in de nieuwe situatie een geografisch afgebakend gebied dat uit één of meer nabijgelegen gemeenten bestaat. Om een duidelijk onderscheid te bewaken ten opzichte van de regionale laag van het publieke mediabestel wordt bepaald dat een lokaal verzorgingsgebied aanmerkelijk kleiner is dan de provincie(s) waarmee grondgebied wordt gedeeld. De indeling in verzorgingsgebieden heeft een kwalitatieve component. Het verzorgingsgebied moet een kenbare identiteit hebben, óf het algemene leefpatroon van de inwoners moet zich in belangrijke mate binnen dat gebied afspelen. In dit verband wordt wel gesproken van de natuurlijke habitat van de burger, bijvoorbeeld in het *Vernieuwingsconvenant gemeenten – lokale omroepen 2015-2018*: “de natuurlijke habitat van de burger dat wil zeggen het gebied waarin deze woont, leeft, werkt, de dagelijkse of niet-dagelijkse inkopen doet, uitgaat, sport, voortgezet onderwijs volgt e.d.; het gaat om [...] een eigen geografische, economische en sociaal-culturele identiteit”.¹⁰⁴

De indeling in de maximaal tachtig lokale verzorgingsgebieden wordt vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Daarvoor wordt een delegatiegrondslag opgenomen in de Mediawet 2008.

In de sector zelf is onder regie van de Stichting NLPO en met betrokkenheid van gemeenten en lokale publieke omroepen een indeling tot stand gekomen. Dit is een proces dat sinds 2012 gaande is. Het proces heeft in 2023 een indeling in tachtig verzorgingsgebieden opgeleverd.¹⁰⁵ Dit in de sector bereikte aantal is overgenomen als wettelijk maximum. De Stichting NLPO stelt in 2024-2025 lokale publieke omroepen en gemeenten in staat hun actuele zienswijze over de indeling kenbaar te maken. De geactualiseerde indeling die door de sector zelf wordt opgeleverd, is voor de regering zoveel mogelijk het uitgangspunt bij de vaststelling van de indeling van de verzorgingsgebieden bij algemene maatregel van bestuur.

Wijziging van de indeling is uiteraard mogelijk, bijvoorbeeld bij gemeentelijke herindeling of maatschappelijke veranderingen in een of meer verzorgingsgebieden. Een wijziging zal tijdig moeten gebeuren in relatie tot de vijfjaarlijkse aanwijzingsprocedure voor lokale publieke omroepen (zie paragraaf 2.5). Bij een voorgenomen wijziging in de indeling van de verzorgingsgebieden zullen in elk geval de NLPO en de betreffende gemeente(n) en lokale publieke omroep(en) worden betrokken.

2.4 Wettelijk samenwerkings- en coördinatieorgaan op lokaal niveau

Voorgeschiedenis overlegorgaan lokale publieke omroep

¹⁰⁴ *Vernieuwingsconvenant gemeenten – lokale omroepen 2015-2018 VNG, OLON, Stichting NLPO, 2015, onder 6.2.*

¹⁰⁵ *Toelichting totstandkoming streekindeling Lokale omroepen, opgesteld door de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, NLPO en VNG, mei 2023, geraadpleegd via de website van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek.*

Vanaf 1981 vervulde de OLON de functie van vereniging van lokale publieke omroepen, met activiteiten die in het teken stonden van het bevorderen van de lokale publieke omroepen in de breedste zin. De OLON zorgde voor belangenbehartiging, bevorderde de samenwerking en verleende collectieve diensten aan lokale publieke omroepen. De OLON werd op grond van de eerste Mediawet en vervolgens op grond van de Mediawet 2008 bekostigd.¹⁰⁶

Op initiatief van de OLON is in 2015 de Stichting NLPO opgericht. Dit kwam voort uit de wens om een entiteit te hebben die zich meer kon richten op het collectieve belang van de sector en op het stimuleren en faciliteren van professionalisering en schaalvergroting van lokale publieke omroepen. Het bestuur en de algemene ledenvergadering van de OLON achtten daarvoor een stichtingsvorm wenselijk. Ook de Stichting NLPO werd en wordt bekostigd op grond van de Mediawet 2008. De vereniging OLON heeft zichzelf eind 2020 opgeheven.¹⁰⁷

De Stichting NLPO heeft volgens haar statuten het volgende doel:

- het bevorderen van samenwerking en beleidscoördinatie met het oog op de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau;
- het behartigen van zaken die van gemeenschappelijk belang zijn voor de lokale publieke mediadienst en de lokale publieke omroepen;
- het bevorderen van een doelmatige inzet van de gelden die bestemd zijn voor de realisatie van een lokaal toereikend media-aanbod door middel van een aanbod van effectieve en efficiënte diensten en producten voor lokale publieke omroepen; en
- aanverwante en relevante prestaties voor dan wel in relatie tot lokale publieke omroepen in de ruimste zin van het woord.

Problemen huidige situatie

Het wetsvoorstel beoogt een kwaliteitsimpuls te geven aan de lokale publieke omroepen. Daar is een gezamenlijke koers voor nodig, inclusief coördinatie om die koers te bewaken en inhoudelijke en organisatorische samenwerking te bevorderen. Dat alles is nu nog onvoldoende voorhanden, aldus ook de ROB en de RvC in hun rapport uit 2020 (zie paragraaf 2.1).¹⁰⁸

Voorstel regering

Het wetsvoorstel regelt de inrichting van een samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Volgens het voorstel wijst de Minister van OCW de stichting aan die wordt belast met de taken van dit orgaan.

Het voornemen van de regering is dat na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel de Stichting NLPO wordt aangewezen als het samenwerkings- en coördinatieorgaan. De huidige Stichting NLPO heeft in de ogen van de regering sinds de oprichting in 2015 de juiste kennis en ervaring opgebouwd om de in dit wetsvoorstel voorgestelde taken uit te voeren.

Het samenwerkings- en coördinatieorgaan wordt in de voorgestelde wettelijke regeling aangeduid als NLPO. Hierna wordt met NLPO bedoeld: het volgens dit wetsvoorstel geregelde samenwerkings- en coördinatieorgaan.

¹⁰⁶ Stb. 2008, 583.

¹⁰⁷ Kamerstukken II 2015/16, 33 300-VIII, nr. 81.

¹⁰⁸ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 36-37.

Bij de voorgestelde inrichting van de NLPO is analogie met de inrichting van de RPO het uitgangspunt. Dit ziet op de taken van de NLPO, de bepalingen over de raad van toezicht en het bestuur, de concessie, het concessiebeleidsplan en de prestatieovereenkomst. Er zijn echter verschillen. Anders dan de RPO heeft de NLPO geen openbaar gezag. Zij wordt vormgegeven als rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT). De NLPO heeft een wettelijk voorgeschreven college van omroepen. Bij de RPO is er een vergelijkbaar orgaan, maar dat vindt haar grondslag in de statuten van de stichting. Verder is voor het concessiebeleidsplan van de NLPO niet voorgeschreven dat het een overzicht van de aanbodkanalen van de lokale publieke omroepen bevat, en ook is niet bepaald dat vooraf instemming van de Minister van OCW met een nieuw aanbodkanaal nodig is. Beide voorschriften gelden wel voor de RPO. Specifiek voor de NLPO is haar rol als adviseur in de aanwijzingsprocedure voor lokale publieke omroepen. Specifiek voor de NLPO en de lokale publieke omroepen gezamenlijk is de voorziene reguliere evaluatie.

NLPO rechtspersoon met wettelijke taak

De wettelijke regeling van de taken alsmede de bekostiging uit de mediabegroting maken dat de NLPO een rechtspersoon met een wettelijke taak is, volgens de definitie in de Comptabiliteitswet 2016.¹⁰⁹ Geen van de voorgestelde organen van de NLPO heeft openbaar gezag. De NLPO is daarom geen zelfstandig bestuursorgaan als bedoeld in de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Hier wijkt de inrichting van de NLPO af van de inrichting van de RPO, die wel zelfstandig bestuursorgaan is. Deze keuze past volgens de regering bij wat nodig is in het domein van de lokale publieke omroep. Aan de ene kant is er de rol van de NLPO ten behoeve van de gezamenlijke koers. Aan de andere kant is er de eigenheid van de (maximaal) tachtig lokale publieke omroepen, die de publieke mediaopdracht uitvoeren op een manier die aansluit bij hun specifieke lokale verzorgingsgebied, vanuit binding met de directie leefomgeving van mensen. De regering meent dat met de voorgestelde inrichting van de NLPO de juiste balans voor samenwerking en coördinatie is gevonden.

De NLPO is als rechtspersoon met een wettelijke taak niet hiërarchisch ondergeschikt aan de Minister van OCW. De Minister bekostigt de NLPO, met tussenkomst van het Commissariaat, en benoemt de raad van toezicht volgens een met waarborgen omklede procedure. De NLPO verschaft de Minister desgevraagd inlichtingen en zendt hem jaarlijks een bestuursverslag. De Minister heeft instemmingsrecht bij wijziging van de statuten van de NLPO. Een bevoegdheid voor de Minister ingeval van taakverwaarlozing is, anders dan bij de RPO, niet opgenomen, nu de NLPO geen zelfstandig bestuursorgaan is. Het toezicht op de NLPO ligt bij de onafhankelijke toezichthouder, het Commissariaat. De samenwerkings- en coördinatie taak is aldus belegd op enige afstand van de politiek, zoals vanuit het oogpunt van de onafhankelijkheid van publieke omroepen wenselijk is.

Taken NLPO

De NLPO wordt belast met de volgende taken:

- het bevorderen van samenwerking en coördinatie tussen de lokale publieke omroepen;
- het behartigen van zaken die van gemeenschappelijk belang zijn;
- het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten, mede namens de lokale publieke omroepen;
- het bevorderen van een doelmatige inzet van gelden;
- het inrichten, in stand houden en organiseren van voor de lokale publieke omroepen benodigde organen, diensten of faciliteiten.

¹⁰⁹ Artikel 1.1 van de Comptabiliteitswet 2016.

Bij het behartigen van zaken van gemeenschappelijk belang kan het bijvoorbeeld gaan om het aanbieden van collectieve diensten, zoals gezamenlijk kijk- en luisteronderzoek, licenties en software. Voorbeelden van gezamenlijke faciliteiten zijn een gezamenlijke distributie-infrastructuur, zoals de MediaHub, waarmee lokale publieke omroepen in één keer de distributie van hun radio- en televisiekanalen naar alle Nederlandse pakketaanbieders met een must-carry-verplichting kunnen regelen, of de infrastructuur voor DAB+. ¹¹⁰

Organen NLPO; taken

De NLPO heeft drie organen: een raad van toezicht, een bestuur en een college van omroepen.

De raad van toezicht van de NLPO houdt toezicht op het beleid van het bestuur van de NLPO, de algemene gang van zaken bij de NLPO en de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau en staat het bestuur van de NLPO met advies terzijde. Verder is de raad van toezicht van de NLPO belast met het vaststellen van de jaarrekening van de NLPO en het wijzigen van de statuten van de NLPO, op voorstel van het bestuur van de NLPO. Ook heeft de raad van toezicht instemmingsrecht bij bepaalde besluiten van het bestuur. Het gaat daarbij om het concessiebeleidsplan NLPO, de prestatieovereenkomst, de jaarlijkse gezamenlijke begroting voor de NLPO en de lokale publieke omroepen en het bestuursverslag.

Het bestuur is belast met de uitvoering van de hierboven genoemde taken van de NLPO. Verder is het bestuur belast met:

- de dagelijkse leiding over de werkzaamheden van de NLPO;
- het vaststellen van het concessiebeleidsplan NLPO;
- het aangaan van de prestatieovereenkomst;
- het vaststellen van de jaarlijkse gezamenlijke begroting voor de NLPO en de lokale publieke omroepen; en
- het vaststellen van het jaarlijkse bestuursverslag.

Het college van omroepen vertegenwoordigt de lokale publieke omroepen bij de NLPO. Het college van omroepen heeft de taak om de raad van toezicht en de raad van bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over het beleid van de NLPO voor het media-aanbod van de lokale omroepen. Het college krijgt een adviesrecht op de besluiten van het bestuur van de NLPO die volgens het wetsvoorstel instemming behoeven van de raad van toezicht.

Organen NLPO; benoeming en samenstelling

Voor de benoemings-, schorsings- en ontslagprocedure van de raad van toezicht en het bestuur van de NLPO wordt aangesloten bij de procedures voor de NPO en de RPO in de Mediawet 2008 die sinds 2021 gelden. ¹¹¹ Die procedures zijn gebaseerd op de adviezen uit de verkenning die in 2016-2017 is uitgevoerd naar de benoemings-, schorsings- en ontslagprocedures van bestuurders en toezichthouders bij publieke mediaorganisaties. ¹¹²

Dat betekent voor de NLPO het volgende. Leden van de raad van toezicht worden op voordracht van de Minister van OCW bij koninklijk besluit benoemd, geschorst en ontslagen. Bij een vacature stelt de raad van toezicht profielschetsen op voor de vacature en voor de raad als geheel. Het bestuur van de NLPO en het college van

¹¹⁰ Zie artikel 6.13, derde lid, onder d en e, en vierde lid, onder c en d, van de Mediawet 2008.

¹¹¹ Stb. 2021, 88.

¹¹² *Advies Verkenning benoemingen*, Kamerstukken I 2016/17, 34264, (bijlage bij) Y.

omroepen worden in de gelegenheid gesteld binnen een redelijke termijn zienswijzen te geven. Voor de selectie van kandidaten stelt de raad van toezicht een onafhankelijke benoemingsadviescommissie in. De benoemingsadviescommissie adviseert de raad van toezicht, die vervolgens een zwaarwegend advies uitbrengt aan de Minister van OCW. De Minister doet vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het publieke mediabestel een marginale toets op het advies, voordat hij de kandidaat voordraagt voor benoeming bij koninklijk besluit. De marginale toets betekent dat alleen van het advies wordt afgeweken bij strijdigheid met de wet, het niet naleven van de eisen van zorgvuldigheid, of andere zwaarwegende belangen. Ingeval de Minister afwijkt, dient dit schriftelijk gemotiveerd te worden en wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd.

Leden van de raad van bestuur van de NLPO worden benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, zonder tussenkomst van de Minister van OCW.

De leden van het college van omroepen worden op voordracht van het college van omroepen zelf benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht van de NLPO. Het college van omroepen moet zodanig zijn samengesteld dat de lokale publieke omroepen daarin representatief worden vertegenwoordigd met inachtneming van hun verscheidenheid, in elk geval naar omvang en geografische ligging. Met omvang wordt hier bedoeld: de omvang van de begroting. De lokale publieke omroepen moeten zichzelf dus afgespiegeld zien in het college dat hen vertegenwoordigt bij het samenwerkings- en coördinatieorgaan. De voorgestelde wettelijke regeling bepaalt niet wie door een lokale publieke omroep kan worden afgevaardigd als vertegenwoordiger. Voor de hand ligt dat dit een bestuurder van een omroep zal zijn. Dit kan nader worden ingevuld door interne regels van de NLPO.

Concessie en concessiebeleidsplan NLPO; adviestaak NLPO

Aan de NLPO wordt bij koninklijk besluit een concessie verleend om voor een periode van tien jaar de publieke mediaopdracht op lokaal niveau uit te voeren. De concessieperiode bestaat uit twee vijfjaarlijkse perioden waarvoor een concessiebeleidsplan moet worden opgesteld: het concessiebeleidsplan NLPO. Dit is een taak van (het bestuur van) de NLPO. In het concessiebeleidsplan beschrijft de NLPO hoe de lokale publieke omroepen voor een periode van vijf jaar uitvoering geven aan de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Het Commissariaat en de RvC brengen advies uit over het concessiebeleidsplan NLPO. De NLPO geeft in haar concessiebeleidsplan, anders dan de RPO, niet een overzicht van de aanbodkanalen van de lokale publieke omroepen. Als het concessiebeleidsplan wordt opgesteld staat namelijk nog niet vast welke instellingen worden aangewezen als lokale publieke omroep, en daarmee is op dat moment ook nog onzeker welke aanbodkanalen onderdeel zullen zijn van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Wel zal de NLPO in de jaarlijkse begroting voor de NLPO en de lokale publieke omroepen een overzicht geven van de aanbodkanalen van de lokale publieke omroepen.

Evenmin is er de verplichte instemming vooraf van de Minister van OCW met een nieuw aanbodkanaal, die de RPO wel kent. De instemming houdt verband met een controle op de omvang van de publieke omroep, gelet op de mogelijke impact op de markt voor mediadiensten. De regering acht dit instrument voor het lokale domein te zwaar, zeker in verhouding tot de te verwachten marktimpact, en meent dat de controle wordt bereikt door middel van de aangescherpte aanwijzingsprocedure. Instellingen die aangewezen willen worden als lokale publieke omroep moeten volgens dit wetsvoorstel voortaan bij hun aanvraag een beleidsplan overleggen dat is afgestemd op het concessiebeleidsplan NLPO. Het bij de aanvraag gevoegde beleidsplan moet onder meer de voorgenomen aanbodkanalen bevatten. De NLPO krijgt de positie van adviseur in de nieuwe aanwijzingsprocedure. De adviestaak zal zien op de begroting van de aanvrager en op (aspecten van) het beleidsplan, waaronder de voorgenomen aanbodkanalen, en de

afstemming daarvan op het concessiebeleidsplan NLPO. Wanneer het Commissariaat, met inachtneming van het advies van de NLPO, oordeelt dat het beleidsplan op dat punt onvoldoende is, kan het de aanvraag afwijzen (zie paragraaf 2.5).

Prestatieovereenkomst NLPO

In aanvulling op het concessiebeleidsplan NLPO sluit het bestuur van de NLPO met de Minister van OCW een prestatieovereenkomst, die parallel loopt aan de periode die het concessiebeleidsplan beslaat. Hierin worden afspraken gemaakt om de ambities en doelstellingen uit het concessiebeleidsplan verder te concretiseren, waar mogelijk meetbaar te maken en om hierover verantwoording af te leggen aan het publiek. Het kan bijvoorbeeld gaan om afspraken over het bereik van de lokale publieke omroepen, of de waardering van het publiek voor het aanbod. Zo wordt professionalisering en gezamenlijkheid van de sector ondersteund. Partijen kunnen, met inachtneming van hun bevoegdheden, sancties overeenkomen voor het geval concreet afspraken niet worden nageleefd.

Evaluatie lokale publieke omroepen en NLPO

Voor haar samenwerkings- en coördinatietaken heeft de NLPO inzicht nodig in de manier waarop elke individuele lokale publieke omroep uitvoering geeft aan de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Een instrument om dit inzicht te bevorderen is de evaluatie. Lokale publieke omroepen dienen in het tweede jaar van hun aanwijzing een zelfevaluatie uit te voeren. Een door de NLPO aangeboden format kan bijdragen aan eenduidigheid en onderlinge vergelijkbaarheid. Het gaat bij de evaluatie om de vraag hoe de lokale publieke omroepen uitvoering hebben gegeven aan de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. De evaluaties zijn voor de lokale publieke omroepen zelf een gedegen kwaliteitsinstrument. De lokale publieke omroepen rapporteren de zelfevaluaties aan de NLPO, die ze vervolgens aan de Minister van OCW stuurt en openbaar maakt. De NLPO kan een nadere, onafhankelijke evaluatie laten verrichten voor zover een zelfevaluatie of zelfevaluaties daarvoor aanleiding geven. De reikwijdte van deze evaluatie kan variëren. Ze kan thematisch zijn, over de NLPO gaan of een deel van de lokale omroepen betreffen. De resultaten van deze evaluatie worden eveneens door de NLPO naar de Minister van OCW gestuurd en openbaar gemaakt. De regering ziet de getrapte evaluatie als een instrument dat juist voor de lokale publieke mediadienst geschikt is. De eigen verantwoordelijkheid van de omroepen wordt benut en er wordt invulling gegeven aan de coördinerende taak van de NLPO.

Bekostiging en verantwoording NLPO

De NLPO zal worden bekostigd uit de mediabegroting. Zij wordt (samen met de lokale publieke omroepen) opgenomen in de grondslag in de Mediawet 2008 voor de algemene bekostigingsaanspraak van de publieke mediadienst.¹¹³ De NLPO stelt jaarlijks een gezamenlijke begroting op voor haarzelf en de lokale publieke omroepen. De Minister van OCW bepaalt jaarlijks het budget van de NLPO. Dit wordt door tussenkomst van het Commissariaat aan de NLPO ter beschikking gesteld. Het Commissariaat wordt belast met de rechtmatigheidstoetsing van de uitgaven van de NLPO. De NLPO zendt daartoe jaarlijks de jaarrekening aan het Commissariaat. Voor reservevorming door de NLPO geldt een maximum van tien procent van de uitgaven in een jaar. Het Commissariaat kan terugvorderen wat te veel is gereserveerd of in strijd met het bepaalde bij of krachtens de Mediawet 2008 is gebruikt.

2.5 Aanscherping van de aanwijzingsprocedure

Huidige aanwijzingsprocedure in het kort

¹¹³ Artikel 2.143 van de Mediawet 2008.

Het Commissariaat kan instellingen aanwijzen als lokale publieke omroepen. De huidige aanwijzingsprocedure is geregeld in paragraaf 2.3.1a van de Mediawet 2008. Het Commissariaat heeft zijn aanwijzingsbevoegdheid nader ingevuld met de Beleidsregel aanwijzingsprocedure lokale publieke media-instellingen 2023 (hierna: de Beleidsregel).¹¹⁴ De Mediawet 2008 bepaalt dat een aanwijzing geldt voor een periode van vijf jaar. De Mediawet 2008 bepaalt verder niets over startmomenten van aanwijzingen als lokale publieke omroep. De aanwijzingen lopen dan ook niet synchroon. De huidige aanwijzingsprocedure gaat in het kort als volgt.

Aanwijzing gebeurt op aanvraag (dit is overigens niet uitdrukkelijk in de Mediawet 2008 opgenomen). Voor aanwijzing komt slechts in aanmerking (1) een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die (2) volgens de statuten als doel heeft het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht en (3) - eveneens volgens de statuten - een orgaan heeft dat het beleid voor het media-aanbod bepaalt, en dat representatief is voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen die in de betreffende gemeente(n) voorkomen. Dit orgaan wordt het programmabeleid bepalend orgaan genoemd (hierna: pbo).¹¹⁵

Per gemeente kan maar één lokale publieke omroep worden aangewezen. Het is wel mogelijk dat een lokale publieke omroep wordt aangewezen voor meer dan één gemeente. De gemeenteraad adviseert over de vraag of een instelling voldoet aan de drie vereisten om voor aanwijzing in aanmerking te komen. Bij aanwijzing voor meer dan één gemeente is een gezamenlijk advies van de betrokken gemeenteraden vereist.

Als sprake is van meerdere aanvragers voor dezelfde gemeente die voldoen aan de drie wettelijke vereisten, dan vraagt de Mediawet 2008 van de betrokken gemeente dat deze bevordert dat de instellingen samengaan.¹¹⁶ Wanneer dat niet lukt, wordt volgens de Beleidsregel aan de gemeenteraad een advies gevraagd waaruit de voorkeur blijkt voor één van de aanvragers. Uit de Beleidsregel volgt verder dat een gemeenteraad dit voorkeursadvies uitbrengt op basis van aanvullende toetsingscriteria, die de raad voorafgaand aan de start van de aanwijzingsprocedure heeft vastgesteld en kenbaar heeft gemaakt.

Bij het besluit over een aanwijzing slaat het Commissariaat acht op alle factoren die voor het functioneren van de lokale publieke omroep van belang kunnen zijn.¹¹⁷ In de praktijk volgt het Commissariaat doorgaans het (voorkeurs)advies van de gemeenteraad of gemeenteraden, mits dit zorgvuldig tot stand is gekomen en deugdelijk is gemotiveerd. Voor de rechtsmiddelen geldt het regime van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb).

Problemen huidige procedure

Uit gesprekken die de regering bij de ontwikkeling van de Visiebrief lokale omroepen heeft gevoerd met de Stichting NLPO, de VNG, het Commissariaat en het ministerie van BZK is naar voren gekomen dat verbetering van de aanwijzingsprocedure gewenst is. De betrokken partijen benoemden het gebrek aan wettelijke criteria waaraan een aanvraag wordt getoetst en waarover advies wordt gevraagd. De huidige drie formele criteria zijn niet voldoende. Ook achtten de gesprekspartners het huidige kader van de Mediawet 2008 en de Beleidsregel niet adequaat voor de situatie dat meer dan één instelling voldoet aan de eisen. Het blijkt voor een gemeente in de praktijk nauwelijks haalbaar om, conform het vereiste uit de Mediawet 2008, te bevorderen dat instellingen

¹¹⁴ Stcrt. 2023, 2833.

¹¹⁵ Artikel 2.61, eerste en tweede lid, van de Mediawet 2008.

¹¹⁶ Artikel 2.63, eerste lid, van de Mediawet 2008.

¹¹⁷ Artikel 2.63, tweede lid, van de Mediawet 2008.

samengaan.¹¹⁸ Daarnaast is de ervaring van gemeenten dat het opstellen van een voorkeursadvies voor één van die instellingen op basis van de Beleidsregel lastig uitvoerbaar is. Hetzelfde geldt voor de situatie dat één instelling een aanvraag doet voor een aanwijzing voor meer dan één gemeente. Nu moeten gemeenten in dat geval gezamenlijk advies uitbrengen. Dit blijkt moeilijk in praktijk te brengen, vanwege de gemeentelijke autonomie. Ook over procedurele aspecten als termijnen en over te leggen stukken werd meer duidelijkheid van de wetgever gevraagd.

De regering heeft aandacht voor deze bezwaren. Daarbij zouden de moeilijkheden bij aanwijzing voor meer dan één gemeente in het nieuwe stelsel nog meer spelen dan nu, omdat de grotere lokale verzorgingsgebieden veelal uit meer dan één gemeente zullen bestaan. Bovendien wil de regering de procedure gebruiken als kwaliteitsimpuls. Aanwijzingscriteria moeten een minimumkwaliteit van een lokale publieke omroep garanderen. Een ander punt is dat de aanwijzingen als lokale publieke omroep niet op hetzelfde moment beginnen. Dit is met name met het oog op de coördinerende rol van de NLPO niet houdbaar.¹¹⁹

Voorstel regering

Het wetsvoorstel geeft een meer uitgebreide set criteria voor aanwijzing als lokale publieke omroep. Deze zijn in overleg met de Stichting NLPO, de VNG en het Commissariaat ontwikkeld.

Formele vereisten

Wat blijft, zijn de formele vereisten. Een instelling die voor aanwijzing in aanmerking wil komen moet statuten overleggen waaruit blijkt zij een rechtspersoon is met volledige rechtsbevoegdheid, dat het doel van de rechtspersoon is de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau in het betreffende verzorgingsgebied, en dat zij een pbo heeft. De formele vereisten worden getoetst door het Commissariaat, dat een aanvraag kan afwijzen als niet aan deze vereisten wordt voldaan. In dat geval wordt de aanvraag ook niet doorgeleid naar de adviseurs, de NLPO en de gemeenteraad (zie hierna).

Pbo

Voor het pbo blijft gelden dat het representatief is voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen die in het verzorgingsgebied voorkomen. Aan de vereisten voor het pbo wordt toegevoegd dat het pbo een afzonderlijk orgaan van de instelling is en dat het bestaat uit ten minste vijf leden, onder wie de voorzitter. Afzonderlijk orgaan betekent bijvoorbeeld dat het bestuur niet (ook) kan functioneren als pbo. Het minimumaantal van vijf leden moet de representativiteit ondersteunen.

De leden van een pbo zijn afkomstig uit organisaties die actief zijn binnen een van de genoemde stromingen in de betreffende gemeente(n). Representativiteit betekent hier niet dat er voor iedere gemeente binnen een lokaal verzorgingsgebied één pbo-lid moet zijn. Het pbo als geheel moet representatief zijn voor de benoemde stromingen in het gehele verzorgingsgebied. Wat de belangrijkste stromingen binnen een lokaal verzorgingsgebied zijn, verschilt per gebied. Het is niet aan de wetgever om dit voor verzorgingsgebieden nader in te vullen. Voorbeelden van stromingen waarvan gebruikelijk is dat ze worden vertegenwoordigd in een pbo zijn: kunst- en cultuurorganisaties, scholengemeenschappen, kerkgenootschappen, minderhedenorganisaties, vakbonden, ondernemersverenigingen, sportverenigingen, jongerenwerk en welzijnsorganisaties.

¹¹⁸ Artikel 2.63, eerste lid, van de Mediawet 2008.

¹¹⁹ Dit betreft, met peildatum 1 oktober 2024, 224 aanwijzingen. Bron: "Register Publieke Media-instellingen per 1 oktober 2024", Commissariaat voor de Media.

De ledenlijst van het pbo bevat een overzicht van de stromingen in het lokale verzorgingsgebied en van de personen die als vertegenwoordiger van een bepaalde stroming lid zijn van het pbo. Deze gegevens zijn nodig om de representativiteit van het pbo te kunnen beoordelen. Het kan hierbij gaan om bijzondere persoonsgegevens in de zin van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG).¹²⁰ Het wetsvoorstel voorziet daarom in de mogelijkheid van de rechtmatige verwerking van deze persoonsgegevens door het Commissariaat en de gemeenteraad (zie ook paragraaf 3.2).

Beleidsplan

Een nieuw vereiste is dat de aanvrager een beleidsplan overlegt, dat aan een aantal criteria voldoet. Het beleidsplan:

- a) is afgestemd op het concessiebeleidsplan van de NLPO;
- b) bevat een overzicht van de voorgenomen aanbodkanalen;
- c) het laat zien hoe de aanvrager met zijn voorgenomen media-aanbod de geografische en sociaal-culturele verscheidenheid in het verzorgingsgebied bedient;
- d) laat zien hoe het voorgenomen media-aanbod zichtbaar en vindbaar zal zijn in het verzorgingsgebied;
- e) bevat de voornemens en afspraken over samenwerkingen met andere partijen in publieke mediabestel; en
- f) bevat de voornemens en afspraken over de inzet van vrijwilligers en over samenwerkingen met lokale partners in het verzorgingsgebied.

Bij samenwerkingen met andere partijen in het publieke mediabestel gaat het bijvoorbeeld over projecten met de NOS, een regionale publieke omroep in de betreffende provincie of met een nabijgelegen lokale publieke omroep. Inzet van vrijwilligers ziet op hun inzet voor het uitvoeren van de publieke mediaopdracht, bijvoorbeeld door het verzorgen van uitzendingen. Voorbeelden van samenwerkingen met lokale partners in het verzorgingsgebied zijn gezamenlijke projecten met bibliotheken, scholen, sportverenigingen of culturele organisaties.

Begroting

Eveneens een nieuw vereiste is dat de aanvrager een meerjarenbegroting moet hebben voor de duur van de aanwijzingsperiode, met daarin een overzicht van de baten en lasten in verband met de uitvoering van het beleidsplan en een toelichting daarop.

Adviezen

De advisering over de aanvragen wordt anders ingericht. De NLPO wordt toegevoegd als adviseur en de adviesvraag aan de gemeenteraad wordt specifiek. Elk brengt vanuit de eigen rol advies uit aan het Commissariaat. De NLPO doet dat vanuit haar wettelijke rol als samenwerkings- en coördinatieorgaan. De gemeenteraad doet dat op basis van zijn kennis van (een deel van) het verzorgingsgebied en vanuit het belang van binding tussen een lokale publieke omroep en die gemeente, als onderdeel van het verzorgingsgebied. Uit het wetsvoorstel volgt verder dat de NLPO en de gemeenteraad elk aan de hand van een eigen, bij hun rol passende, set van de wettelijke criteria adviseren.

De NLPO adviseert over een aanvraag aan de hand van de volgende criteria:

- de aanvrager heeft een beleidsplan dat:

¹²⁰ Artikel 9 van de Algemene verordening persoonsgegevens.

- a) is afgestemd op het concessiebeleidsplan van de NLPO;
 - b) de voorgenomen aanbodkanalen bevat;
 - c) laat zien hoe de aanvrager met zijn voorgenomen media-aanbod de geografische en sociaal-culturele verscheidenheid in het verzorgingsgebied bedient;
 - d) laat zien hoe het voorgenomen media-aanbod zichtbaar en vindbaar zal zijn in het verzorgingsgebied;
 - e) de voornemens en afspraken over samenwerkingen met andere partijen in publieke mediabestel bevat;
- de aanvrager heeft een begroting voor de aanwijzingsperiode, met daarin een overzicht van de baten en lasten in verband met de uitvoering van het beleidsplan en een toelichting daarop.

De gemeenteraad adviseert over een aanvraag aan de hand van de volgende criteria:

- de aanvrager heeft een pbo dat een afzonderlijk orgaan is, bestaat uit vijf of meer leden (onder wie de voorzitter), en dat representatief is voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen die in het verzorgingsgebied voorkomen;
- de aanvrager heeft een beleidsplan dat de voornemens en afspraken bevat over de inzet van vrijwilligers en over samenwerkingen met lokale partners in het verzorgingsgebied.

In de advisering door de NLPO en de gemeenteraad zoals hierboven beschreven komen ook governance-aspecten van de kandidaat-omroep aan de orde. Dit gebeurt in aanvulling op de daaraan voorafgaande toets van de statuten door het Commissariaat.

Meerdere aanvragers

Indien er sprake is van één aanvrager voor een verzorgingsgebied volstaat een kwalitatief onderbouwd advies van de adviseurs over de aanvraag, aan de hand van de hierboven genoemde wettelijke criteria. Er kan ook sprake zijn van meerdere aanvragen voor één verzorgingsgebied. De huidige bepaling in de Mediawet 2008 die regelt dat het gemeentebestuur, ingeval meer dan één aanvrager voldoet aan de formele vereisten, moet bevorderen dat die instellingen samengaan, vervalt.¹²¹ Het wetsvoorstel bepaalt voor deze situatie dat de adviseurs ieder een rangorde van geschiktheid aanbrengen in hun advisering.

Dit betekent dat de NLPO per wettelijk criterium de aanvragen rangschikt, op basis van toegekende scores. Ook de gemeenteraad rangschikt de aanvragen op dezelfde manier per wettelijk criterium, op basis van toegekende scores. Het Commissariaat kan nadere invulling geven aan de precieze manier waarop het aanbrengen van deze rangorde per criterium wordt vormgegeven. Ook kan het Commissariaat concrete handvatten (zoals een vast format) ontwikkelen om de adviseurs hierbij te helpen. Dit bevordert de eenduidigheid van de adviezen. Het wetsvoorstel neemt daartoe een delegatiegrondslag op in de Mediawet 2008.

Meerdere gemeenten betrokken

Er zullen, bij een maximum van tachtig verzorgingsgebieden, veel verzorgingsgebieden zijn die uit meerdere gemeenten bestaan. Binnen die verzorgingsgebieden brengt iedere gemeenteraad een eigen advies uit over de ingediende aanvragen. Het gezamenlijke advies uit de huidige Mediawet 2008 keert niet terug. Het lijkt de regering wenselijk dat rekening wordt gehouden met de omvang van een gemeente in het gewicht van het advies van de gemeenteraad. Voorgesteld wordt dat, in geval van advisering door meer

¹²¹ Artikel 2.63, eerste lid van de Mediawet 2008.

dan één gemeente, door het Commissariaat aan elk advies per criterium een bepaald gewicht wordt toegekend. Dit gewicht is het aantal raadsleden dat een gemeenteraad heeft op basis van artikel 8, eerste lid, van de Gemeentewet. Bij de introductie van de gemeenteraad in de eerste Gemeentewet van het kabinet-Thorbecke I is wettelijk geregeld dat het aantal gemeenteraadsleden afhankelijk is van het inwoneraantal van een gemeente.¹²² Sinds 1994 zijn in artikel 8, eerste lid, van de Gemeentewet zeventien klassen opgenomen, waarbij het aantal inwoners is gekoppeld aan een (oneven) aantal raadsleden.¹²³ De kleinste gemeenten met een inwoneraantal tot en met 3000 hebben negen raadsleden. De grootste gemeenten met een inwoneraantal van meer dan 200.000 hebben 45 raadsleden. Door de weging die het Commissariaat toepast te baseren op het wettelijke aantal raadsleden, wordt op een evenwichtige, uitvoerbare en toekomstbestendige manier rekening gehouden met de verschillen tussen grotere en kleinere gemeenten in een verzorgingsgebied.

Besluitvorming Commissariaat

Het voorstel beoogt het besluitvormingskader van het Commissariaat te verduidelijken. In beginsel geldt voor de situatie van meerdere aanvragen voor één verzorgingsgebied het verdelingsmechanisme van de onderlinge afweging van de aanvragen. Het Commissariaat bepaalt welke aanvrager het meest geschikt is in het licht van de criteria en de adviezen. Daarnaast voorziet het wetsvoorstel in afwijzingsgronden. Het Commissariaat kan een aanvraag afwijzen op basis van vier gronden:

- de aanvraag bevat geen statuten waaruit blijkt dat de aanvrager een rechtsbevoegde rechtspersoon is, zich ten doel stelt de publieke mediaopdracht op lokaal niveau uit te voeren en beschikt over een pbo;
- de aanvraag voldoet in onvoldoende mate aan één of meerdere criteria waarover de NLPO dan wel de gemeenteraad om advies is gevraagd;
- uit de aanvraag blijkt dat het voorgenomen media-aanbod van de aanvrager in onvoldoende mate voldoet aan de eisen uit de Mediawet 2008; of
- mede gelet op de handelwijze van de aanvrager in een vorige periode waarin zij was aangewezen als lokale publieke omroep bestaat gegronde reden om aan te nemen dat de instelling zich niet zal houden aan de eisen uit de Mediawet 2008.

De wettelijke criteria krijgen door de afwijzingsgronden ook de functie van minimumeisen. Het Commissariaat kan een aanvraag afwijzen als aan die criteria onvoldoende is voldaan. Deze keuze is gemaakt ten behoeve van het zekerstellen van een minimale kwaliteit en geschiktheid van een aan te wijzen instelling.

Delegatie

Voorgesteld wordt om een delegatiegrondslag op te nemen in de Mediawet 2008 zodat voor een aantal voor de hand liggende stukken kan worden bepaald dat ze moeten worden overgelegd bij de aanvraag. Het gaat in elk geval om de statuten van de instelling, de ledenlijst van het pbo, en het beleidsplan alsmede de begroting voor de aanwijzingsperiode van vijf jaar.

Aanwijzingen zijn schaarse rechten

Aanwijzingen als lokale publieke omroep zijn schaarse rechten. Voor de verdeling daarvan moet aan (potentiële) gegadigden de ruimte worden geboden om mee te dingen naar de beschikbare rechten, gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel dat hier strekt tot het bieden van gelijke kansen. Hierbij hoort openbaarheid over de beschikbaarheid van een aanwijzing, de verdelingsprocedure, het aanvraagtijdstip en de criteria. Voorafgaand aan de start van de aanvraagprocedure zal over deze aspecten op geschikte wijze informatie

¹²² Stb. 1851, 85.

¹²³ Stb. 1993, 611.

worden gegeven.¹²⁴ De regering meent dat de nieuwe aanwijzingsprocedure zoals die hierboven is uiteengezet de voorwaarden schept voor een eerlijke mededinging naar de aanwijzing als lokale publieke omroep.

Aanwijzingen gelijktijdig

Ten slotte is vanuit het oogpunt van samenwerking en coördinatie nodig dat aanwijzingen op hetzelfde moment beginnen. Dat wordt in dit voorstel geregeld. Het beginmoment van de aanwijzingen valt samen met het begin van een vijfjaarlijkse concessiebeleidsplanperiode van de NLPO. Procedureel gezien betekent dit dat er in het nieuwe stelsel eens per vijf jaar een vast moment komt waarop de aanwijzingsprocedure voor alle verzorgingsgebieden open wordt gesteld. Er wordt een delegatiegrondslag opgenomen in de Mediawet 2008 voor vaststelling bij ministeriële regeling van aanvraag-, advies- en beslistermijnen. Ook dit creëert duidelijkheid voor aangewezen omroepen, nieuwe gegadigden, gemeenten, de NLPO en het Commissariaat.

Aangescherpte aanwijzingsprocedure in het kort

De voorgestelde aanwijzingsprocedure ziet er alles bij elkaar als volgt uit. De aanwijzingsprocedure vindt iedere vijf jaar plaats voor alle lokale verzorgingsgebieden tegelijk. De aanwijzingsperiode van vijf jaar valt samen met een periode waarvoor het concessiebeleidsplan NLPO geldt. Een aanvraag tot aanwijzing wordt ingediend bij het Commissariaat. Daarbij moet de aanvrager in ieder geval de statuten, de ledenlijst van het pbo, een beleidsplan en een begroting overleggen. Als de aanvraag volledig is en voldoet aan de formele vereisten, stuurt het Commissariaat de aanvraag ter advisering door naar de NLPO en de betreffende gemeenteraad of -raden in het lokale verzorgingsgebied. NLPO en gemeenteraad brengen vervolgens parallel advies uit aan het Commissariaat, aan de hand van de wettelijke criteria die aan hen ter advisering zijn toebedeeld. Indien er meerdere aanvragers zijn, brengen de NLPO en gemeenteraad een rangorde per criterium aan in hun advisering. Bij advisering door meer dan één gemeente krijgt het advies van de raad per criterium het gewicht van het aantal leden van de raad. Het Commissariaat beoordeelt de aanvraag met inachtneming van de adviezen. In het geval van meerdere aanvragen voor één lokaal verzorgingsgebied komt het Commissariaat na onderlinge afweging tot een keuze. Als één van de afwijzingsgronden van toepassing is, kan het Commissariaat afwijzen. Uiteindelijk besluit het Commissariaat tot het al dan niet aanwijzen van een aanvrager als lokale publieke omroep voor het betreffende lokale verzorgingsgebied.

2.6 Overige vereisten lokale publieke omroepen

Hieronder wordt een aantal voor de lokale publieke omroepen of de NLPO nieuwe of gewijzigde vereisten besproken, die niet al in de eerdere paragrafen aan de orde zijn geweest.

Reglement pbo

In het kader van de aanwijzingsprocedure moet het pbo aan een aantal vereisten voldoen. Er wordt nog een vereiste voorgesteld, maar dat is pas van toepassing nadat een lokale publieke omroep is aangewezen. Dan moet het pbo een reglement hebben over samenstelling en werkwijze, dat in elk geval voorschriften geeft over onverenigbaarheden.¹²⁵ De regering vindt dit vereiste voor het functioneren van een pbo noodzakelijk, maar acht het als aanwijzingscriterium te zwaar.

¹²⁴ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927 (in de Mediawet 2008 wordt voldaan aan het vereiste dat een schaarse vergunning in beginsel niet voor onbepaalde tijd kan worden verleend); voor aanwijzing als lokale publieke omroep zie: ECLI:NL:RBGEL:2023:6476.

¹²⁵ Het voorgestelde artikel 2.87w van de Mediawet 2008.

Moderniseren ICE-norm

Het huidige artikel 2.70 van de Mediawet 2008 bevat een kwalitatieve norm voor het media-aanbod van regionale en lokale publieke omroepen. Deze norm houdt in dat per programmakanaal het aanbod voor ten minste de helft van de duur bestaat uit aanbod van informatieve, culturele en educatieve aard (ICE), dat in het bijzonder betrekking heeft op het verzorgingsgebied waarvoor het aanbod is bestemd. Bovendien moet vijftig procent van dit aanbod door de regionale of lokale publieke omroep zelf of uitsluitend in zijn opdracht zijn geproduceerd.¹²⁶ Dit laatste vereiste is mede op gedelegeerd niveau bepaald.

Deze norm voor ICE vormt in zekere zin een nadere invulling van de publieke mediaopdracht uit artikel 2.1 van de Mediawet 2008 voor het lokale niveau. Het wetsvoorstel bevat echter andere sturende elementen voor die invulling. In het bijzonder zijn dit het concessiebeleidsplan NLPO, waarin de NLPO moet beschrijven hoe de publieke mediaopdracht op lokaal niveau voor de komende vijf jaar wordt uitgevoerd, en de prestatieovereenkomst tussen de NLPO en de Minister van OCW, waarin concrete en meetbare afspraken staan ter invulling van de publieke mediaopdracht en het concessiebeleidsplan van de NLPO. De introductie van de verplichte prestatieovereenkomst voor de NPO was in 2008 reden om de toenmalige ICE-norm voor de landelijke publieke omroepen te laten vervallen.¹²⁷

Daarnaast is de norm van artikel 2.70 van de Mediawet 2008 verouderd, omdat zij alleen betrekking heeft op lineair aanbod (dit volgt uit het gebruik van de term "programmakanaal"). Daarmee is zij steeds minder van belang voor het mediagebruik, dat zich meer en meer richting non-lineair aanbod beweegt.¹²⁸

Blijvend relevante elementen uit de norm zijn een minimumpercentage (van vijftig procent) voor aanbod dat in het bijzonder betrekking heeft op het verzorgingsgebied en een minimumpercentage (van vijftig procent) voor aanbod dat door de omroep zelf of uitsluitend in zijn opdracht is geproduceerd. De minimumpercentages ondersteunen het publieke karakter van het aanbod. Deze vereisten keren terug in de nieuwe bepaling en gelden dan voor aanbodkanalen, waarmee lineair én non-lineair aanbod onder het voorschrift zijn gebracht. Omwille van de duidelijkheid wordt de nieuwe norm in haar geheel op wetsniveau geregeld, dat wil zeggen dat de huidige delegatiegrondslag vervalt.

Omdat het huidige artikel verouderd is, de argumenten voor modernisering evenzeer gelden voor de regionale publieke omroep en er vermindering van regeldruk volgt uit de aanpassing, is er hier voor gekozen de vernieuwde norm voor te stellen voor zowel de regionale als de lokale publieke omroepen.

Aanvullend op modernisering van artikel 2.70 van de Mediawet 2008 stelt de regering voor om artikel 2.71 van de Mediawet 2008 te schrappen. Het huidige artikel 2.71 geeft lokale publieke omroepen de mogelijkheid om, via samenwerking met een regionale publieke omroep, onder minder strenge vereisten voor het media-aanbod te vallen dan volgt uit het huidige artikel 2.70 van de Mediawet 2008. De regering meent dat een dergelijke verzachting van eisen in het licht van de professionalisering van de lokale publieke omroepen als gevolg van dit wetsvoorstel niet nodig en ook niet wenselijk is. Het schrappen van artikel 2.71 doet niets af aan de mogelijkheden die lokale en

¹²⁶ Artikel 4 van het Mediabesluit 2008.

¹²⁷ Kamerstukken II 2007/08, 31 356, nr. 3, p. 11.

¹²⁸ *Mediamonitor 2023*, Commissariaat voor de Media, oktober 2023, p. 23.

regionale publieke omroepen hebben om samen te werken in het kader van de publieke mediaopdracht.

Quotum oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties

Voor elk televisiekanaal van een lokale publieke omroep gaat gelden dat het programma-aanbod voor ten minste vijftig procent van de duur bestaat uit oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties. Deze bepaling geldt al voor landelijke en regionale publieke omroepen.¹²⁹

Bestuurlijke organisatie, bedrijfsprocessen en administratie

De Mediawet 2008 geeft voorschriften voor de inrichting van de bestuurlijke organisatie van de NPO en de landelijke publieke omroepen en van de RPO en de regionale publieke omroepen. Deze voorschriften worden ook van toepassing op de NLPO en de lokale publieke omroepen.¹³⁰ Daarnaast gelden voor de landelijke en regionale publieke omroepen en de Ster vereisten voor bedrijfsprocessen en administratie. Ook voor de lokale publieke omroepen gaan deze vereisten gelden.¹³¹

2.7 Gevolgen voor reikwijdte toezicht Commissariaat voor de Media

Het Commissariaat is de toezichthouder voor de Mediawet 2008. Het toezicht van het Commissariaat strekt zich op grond van de huidige wet al uit over de lokale publieke omroepen. Zo gelden de voorschriften van de Mediawet 2008 die zich in algemene zin richten tot publieke omroepen immers ook voor lokale publieke omroepen. Het gaat dan over de publieke mediaopdracht, het redactiestatuut, bepalingen over reclame, sponsoring, nevenactiviteiten en het dienstbaarheidsverbod. De lokale publieke omroepen moeten al volgens huidig recht alle inkomsten aanwenden voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht. Dit voorschrift geldt voor alle publieke omroepen en voor de NPO en de RPO. Het Commissariaat houdt toezicht op al deze bepalingen. Ook houdt het Commissariaat toezicht op de ICE-norm voor media-aanbod van regionale en lokale publieke omroepen, die in dit wetsvoorstel wordt gemoderniseerd. Het toezicht dat het Commissariaat al heeft, blijft.

De reikwijdte van het toezicht van het Commissariaat wordt aangepast in verband met de verandering van de organisatie van de lokale publieke mediadienst. De NLPO komt onder het toezicht van het Commissariaat te vallen. Daarnaast wordt het toezicht op de lokale publieke omroepen verbreed. Het gaat bij de voorgestelde aanpassingen, zowel voor de NLPO als voor de lokale publieke omroepen, in beginsel om bestaande bepalingen of voorhanden systematiek van de Mediawet 2008 waaruit toezichtbevoegdheden voor het Commissariaat voortvloeien. Deze toezichtbevoegdheden worden ook van toepassing voor de NLPO of de lokale publieke omroepen.

De NLPO zal vallen onder de regels voor reclame, sponsoring, nevenactiviteiten en het dienstbaarheidsverbod. Ook de NLPO zal alle inkomsten moeten aanwenden voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht. Als gezegd houdt het Commissariaat toezicht op deze regels. Het Commissariaat wordt belast met de rechtmatigheidstoetsing van de uitgaven van de NLPO en de lokale publieke omroepen. Daartoe worden de NLPO en de omroepen verplicht hun jaarrekening aan het Commissariaat te zenden. Op de NLPO en de lokale publieke omroepen zullen de bepalingen over reservevorming van toepassing zijn. Dit geldt ook voor de terugvorderingsbevoegdheid van het Commissariaat. Daarnaast worden de voorschriften over de inrichting van de bestuurlijke organisatie op

¹²⁹ Artikel 2.122 van de Mediawet 2008.

¹³⁰ Artikel 2.142a van de Mediawet 2008.

¹³¹ Artikel 2.178 van de Mediawet 2008.

hen van toepassing. Voor de lokale publieke omroepen gaan bovendien bepalingen over bedrijfsprocessen en administratie gelden. De lokale publieke omroepen zullen voortaan ook moeten voldoen aan een quotum voor oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties. Op al die voorschriften houdt het Commissariaat toezicht.

Op deze manier worden de NLPO en de lokale publieke omroepen opgenomen in het toezicht dat langs die lijnen geldt voor de RPO en regionale publieke omroepen. De bevoegdheid van het Commissariaat tot het opleggen van bestuursrechtelijke sancties wordt ook volgens die analogie uitgebreid ten aanzien van de NLPO en de lokale publieke omroepen.

3. Verhouding tot hoger recht

3.1 Staatssteunregels Europese Unie

Lokale publieke omroepen en staatssteun

De vraag is hoe overheidsbekostiging van lokale publieke omroepen zich verhoudt tot de staatssteunregels van de EU. Op grond van artikel 107, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de EU (hierna: VWEU) is sprake van staatssteun als (1) met overheidsmiddelen, (2) bepaalde ondernemingen (3) worden begunstigd, waardoor (4) de mededinging kan worden vervalst en (5) de handel tussen lidstaten ongunstig kan worden beïnvloed. Dit zijn cumulatieve voorwaarden. Staatssteun die niet is uitgezonderd of vrijgesteld op basis van Unierechtelijke kaders is in beginsel niet toegestaan, wegens onverenigbaarheid met de interne markt.

Lokale publieke omroepen zijn aan te merken als ondernemingen. Zij zijn (deels) economisch actief en staan (potentieel) in concurrentie met private media-aanbieders, voor wie overheidssteun aan lokale publieke omroepen mogelijke negatieve gevolgen kan hebben. Effecten op de interstatelijke handel zijn niet uit te sluiten, niet alleen wanneer een lokale publieke omroep actief is in een grensregio, maar bijvoorbeeld ook vanwege de EU-brede markt voor programmarechten. Lokale publieke omroepen vallen dus in beginsel binnen de reikwijdte van het staatssteunverbod. De Europese Commissie ziet echter niet alleen het economische karakter van de omroepsector, maar onderschrijft ook het algemeen belang ervan. Om die reden is publieke financiering van de publieke omroep onder voorwaarden is toegestaan. Zo kunnen lidstaten de publieke omroep belasten met een dienst van algemeen economisch belang (hierna: DAEB). Ook dan zal echter moeten worden voldaan aan de staatssteunregels.¹³²

De positie van de publieke omroep als DAEB is verduidelijkt in een interpretatief protocol bij het Verdrag van Amsterdam van 1997, het Protocol van Amsterdam.¹³³ Dit protocol erkent de bevoegdheid van lidstaten om te voorzien in de financiering van de publieke omroep, voor zover deze financiering wordt verleend aan omroeporganisaties voor het vervullen van de publieke opdracht zoals toegekend, bepaald en georganiseerd door die lidstaat, en het handelsverkeer en de mededinging niet onevenredig worden geschaad.

In 2009 heeft de Commissie de Omroepmededeling 2009 gepubliceerd.¹³⁴ Dit is het geldende kader voor de toepassing van staatssteunregels op de publieke omroep. In de Omroepmededeling 2009 zet de Commissie uiteen hoe zij de verenigbaarheid met de

¹³² Volgens artikel 106, tweede lid, van het VWEU vallen ondernemingen die zijn belast met een DAEB onder de verdragsregels voor zover de toepassing daarvan de vervulling van de aan hen toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert. De ontwikkeling van het handelsverkeer mag daarbij niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de EU.

¹³³ PbEU 1997, C 340, p. 109.

¹³⁴ Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de regels inzake staatssteun op de publieke omroep (2009/C 257/01).

interne markt van staatssteun aan de publieke omroep toetst aan artikel 106, tweede lid, van het VWEU. Daarbij slaat de Commissie acht op het Protocol van Amsterdam.

Het wetsvoorstel en de Omroepmededeling 2009

De regering heeft dit wetsvoorstel zo vormgegeven dat zij de financiering van lokale publieke omroepen in overeenstemming acht met het toetsingskader uit de Omroepmededeling 2009 (en daarmee met het VWEU). De regering heeft zich daarbij rekenschap gegeven van het besluit van de Europese Commissie uit 2010 over de financieringssystematiek van de Nederlandse (landelijke) publieke omroep. De Europese Commissie achtte deze systematiek verenigbaar met de interne markt.¹³⁵ Daarnaast heeft de regering oog voor de beperkte omvang van de gemiddelde lokale publieke omroep, ook in het toekomstige stelsel van maximaal tachtig lokale verzorgingsgebieden. De regering stelt maatregelen voor die volgens haar proportioneel zijn in verhouding tot de beperkte mate waarin lokale publieke omroepen de mededinging kunnen vervalsen en het handelsverkeer tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden.

De Omroepmededeling geeft drie criteria waaraan staatssteun aan een publieke omroep die als DAEB is ingericht moet voldoen:

1. de omschrijving van de DAEB moet duidelijk zijn;
2. er is een uitdrukkelijke toewijzing van de DAEB; en
3. er is evenredigheid: toepassing van het staatssteunverbod zou vervulling van de DAEB verhinderen, terwijl ontheffing van de regels niet mag leiden tot strijdigheid et het belang van de EU.

Hieronder wordt beschreven hoe het wetsvoorstel tegemoet komt aan deze criteria.

Omschrijving van de publieke mediaopdracht

De taakomschrijving van de publieke omroep moet zo precies mogelijk zijn.¹³⁶ Tegelijkertijd wordt, gelet op het Protocol van Amsterdam, gezien het specifieke karakter van publieke omroepen en de noodzaak om hun redactionele onafhankelijkheid te beschermen, een kwalitatieve taakomschrijving voor een publieke omroep gerechtvaardigd geacht.¹³⁷

De omschrijving van de taak van de lokale publieke omroep gebeurt volgens het wetsvoorstel in een aantal stappen. Artikel 2.1 van de Mediawet 2008 beschrijft de publieke mediaopdracht, die ook geldt voor de lokale publieke omroep. De omschrijving van de publieke taakopdracht wordt begrensd door de wettelijke definities in de Mediawet 2008 van, in het bijzonder, "media-aanbod", "mediadiensten" en "aanbodkanaal".¹³⁸

De publieke mediaopdracht op lokaal niveau wordt nader uitgewerkt door de NLPO in het concessiebeleidsplan NLPO, dat zij als wettelijk samenwerkings- en coördinatieorgaan iedere vijf jaar moet opstellen (zie paragraaf 2.4). Het wetsvoorstel stelt specifieke eisen aan het concessiebeleidsplan NLPO. Het plan dient een beschrijving te geven van de wijze waarop de publieke mediaopdracht op lokaal niveau in de komende vijf jaar wordt uitgevoerd, inclusief kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen, het beoogde publieksbereik en de middelen die daarvoor nodig zijn. Het concessiebeleidsplan NLPO

¹³⁵ Besluit Europese Commissie, nr. E5/2005, (ex NN 170b/2003), 26 januari 2010, Jaarlijkse financiering van de Nederlandse publieke omroep. Deze financiering werd overigens aangemerkt als "oude steun", randnummer 135.

¹³⁶ Punt 45 van de Omroepmededeling 2009.

¹³⁷ Punt 47 van de Omroepmededeling 2009.

¹³⁸ Artikel 1.1 van de Mediawet 2008.

moet opgesteld en gepubliceerd zijn vóór het starten van de vijfjaarlijkse aanwijzingsprocedure voor lokale publieke omroepen (zie paragraaf 2.5).

Iedere instelling die bij het Commissariaat een aanvraag voor aanwijzing als lokale publieke omroep indient, moet naast een begroting een beleidsplan bijvoegen dat is afgestemd op het concessiebeleidsplan NLPO. Het beleidsplan van de instelling moet onder meer een overzicht bevatten van de voorgenomen aanbodkanalen. In de aanwijzingsprocedure heeft de NLPO een adviesrol ten aanzien van de afstemming van het beleidsplan van de instelling op het concessiebeleidsplan NLPO. Als een beleidsplan in onvoldoende mate is afgestemd op het concessiebeleidsplan NLPO is dat een grond voor afwijzing van de aanvraag door het Commissariaat. Een overzicht van de aanbodkanalen van alle lokale publieke omroepen is opgenomen in de begroting die de NLPO jaarlijks maakt voor zichzelf en de lokale omroepen samen.¹³⁹

Het wetsvoorstel bepaalt dat een prestatieovereenkomst wordt gesloten tussen de Minister van OCW en de NLPO. Hierin worden in detail afspraken gemaakt over kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. Ook worden hierin afspraken gemaakt over maatregelen bij het niet-naleven. De NLPO zal in haar jaarlijkse verantwoording verslag uitbrengen over het naleven van de prestatieovereenkomst.

Toewijzing van en toezicht op de publieke mediaopdracht op lokaal niveau

Volgens de Omroepmededeling 2009 moet de publieke taak worden toegewezen door middel van een officieel besluit.¹⁴⁰ Daarnaast moet onafhankelijk toezicht worden uitgeoefend op de mate waarin publieke omroepen die publieke taak daadwerkelijk vervullen.¹⁴¹

De aanwijzing als lokale publieke omroep door het Commissariaat is een beschikking. De betreffende aanvrager wordt daarin, na een succesvol doorlopen aanwijzingsprocedure, aangewezen als lokale publieke omroep voor een bepaald lokaal verzorgingsgebied voor de duur van vijf jaar. Daarmee is sprake van een formele toewijzing van de wettelijke publieke mediaopdracht op lokaal niveau. De aanwijzingsprocedure voor lokale publieke omroepen wordt met dit wetsvoorstel aangescherpt (zie paragraaf 2.6). Daarmee is de betekenis van de aanwijzing voor het toewijzen van de DAEB versterkt. De aanwijzing kan worden gezien als het sluitstuk van de toewijzing van de stapsgewijs omschreven publieke taak. De lokale publieke omroep wordt belast met de uitvoering van de wettelijke publieke mediaopdracht op lokaal niveau die is uitgewerkt in het concessiebeleidsplan NLPO en de prestatieovereenkomst, en die voor het specifieke lokale verzorgingsgebied nader is beschreven in het beleidsplan en de begroting van de aanvrager / lokale publieke omroep, waarbij het beleidsplan onder meer de voorgenomen aanbodkanalen bevat.

Er is in het publieke mediabestel een onafhankelijke toezichthouder: het Commissariaat. Inrichting en bevoegdheden van het Commissariaat zijn geregeld in de Mediawet 2008. Het Commissariaat is een zelfstandig bestuursorgaan, dat wil zeggen dat het niet hiërarchisch ondergeschikt is aan de Minister van OCW. Het Commissariaat is belast met het bestuursrechtelijke toezicht op hetgeen is bepaald bij of krachtens de Mediawet 2008.¹⁴² Het Commissariaat heeft de bevoegdheid om bestuursrechtelijke sancties op te

¹³⁹ Deze verplichting geldt pas met ingang van het tweede jaar van de aanwijzingsperiode, omdat op het moment dat de eerste begroting wordt gemaakt nog niet bekend is welke omroepen worden aangewezen voor de volgende aanwijzingsperiode.

¹⁴⁰ Punten 50 en 53 van de Omroepmededeling 2009.

¹⁴¹ Punt 54 van de Omroepmededeling 2009.

¹⁴² Artikel 7.11 van de Mediawet 2008.

leggen.¹⁴³ De lokale publieke omroepen vallen in het toekomstige stelsel in beginsel binnen de reikwijdte van het toezicht door het Commissariaat (zie paragraaf 2.7).¹⁴⁴

Daarnaast gaat het Commissariaat volgens het wetsvoorstel toezien op de rechtmatigheid van de uitgaven van de lokale omroepen.¹⁴⁵ Dit gebeurt in een jaarlijkse begrotings- en verantwoordingscyclus. Een lokale publieke omroep dient gedurende de aanwijzingsperiode jaarlijks een bekostigingsaanvraag in bij het Commissariaat, inclusief begroting. Op basis daarvan neemt het Commissariaat ieder jaar een besluit over de bekostiging van de betreffende lokale omroep. In het opvolgende jaar wordt door de lokale publieke omroep een jaarrekening ingediend bij het Commissariaat. Op basis van de jaarrekening toetst het Commissariaat of de lokale publieke omroep de gelden heeft besteed volgens de regels uit de wet.

Ten slotte regelt het wetsvoorstel dat iedere lokale publieke omroep gedurende de aanwijzingsperiode een zelfevaluatie uitvoert over de manier waarop de omroep uitvoering geeft aan de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. De NLPO heeft hierbij een coördinerende rol (zie paragraaf 2.4). Verder is de NLPO bevoegd om een nadere onafhankelijke evaluatie uit te laten voeren, voor zover de evaluatie van lokale omroepen daartoe aanleiding geeft. Deze evaluatie ziet op de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau of een deel van deze uitvoering, op de NLPO of op een deel van de lokale publieke omroepen. Beide evaluaties, die openbaar worden, zorgen ervoor dat er periodiek en gestructureerd informatie beschikbaar komt over de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau.

Evenredigheid

Uit de Omroepmededeling 2009 volgt dat lidstaten moeten zorgen dat er voldoende garanties zijn om onevenredige effecten van overheidsfinanciering, overcompensatie en kruissubsidiëring te voorkomen en om ervoor te zorgen dat de publieke omroepen bij hun commerciële activiteiten de marktvoorwaarden in acht nemen.¹⁴⁶ Er moet ook een regelmatige en daadwerkelijke controle worden uitgeoefend op het gebruik van de overheidsmiddelen.¹⁴⁷ De regering regelt op een aantal manieren dat de toekomstige financiering van de lokale publieke omroepen aan deze criteria voldoet.

Lokale publieke omroepen vallen al onder het voorschrift dat alle inkomsten moeten worden besteed aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht.¹⁴⁸ Daarnaast regelt het wetsvoorstel dat het Commissariaat aan lokale publieke omroepen alleen een bijdrage kan verstrekken in de kosten die rechtstreeks verband houden met het verzorgen van lokale publieke mediadiensten, en uitsluitend voor zover die kosten niet op andere wijze zijn gedekt.¹⁴⁹ Deze bepaling is gericht op het voorkomen van overcompensatie. Verder bepaalt dit wetsvoorstel dat het totaal aan gereserveerde gelden in een kalenderjaar niet meer bedraagt dan tien procent van de uitgaven van de lokale publieke omroep.¹⁵⁰ Dit percentage is conform het in de Omroepmededeling 2009 opgenomen maximumpercentage voor reserves.¹⁵¹

Voor lokale publieke omroepen geldt al dat zij hun commerciële activiteiten – nevenactiviteiten genoemd – alleen mogen verrichten na toestemming van het

¹⁴³ Artikel 7.12 van de Mediawet 2008.

¹⁴⁴ Zie voor het toezicht op gemeenten als zij een lokale publieke omroep aanvullend subsidiëren, de artikelsgewijze toelichting bij de artikelen 2.179 en 2.179a.

¹⁴⁵ Artikelen 2.171 tot en met 2.173a van de Mediawet 2008.

¹⁴⁶ Punt 40 van de Omroepmededeling 2009.

¹⁴⁷ Punt 77 van de Omroepmededeling 2009.

¹⁴⁸ Artikel 2.135 van de Mediawet 2008.

¹⁴⁹ Artikelen 2.146 en 2.170 van de Mediawet 2008.

¹⁵⁰ Artikel 2.175 van de Mediawet 2008.

¹⁵¹ Punt 73 van de Omroepmededeling 2009.

Commissariaat. Nevenactiviteiten moeten marktconform worden verricht.¹⁵² Het is lokale publieke omroepen verboden om dienstbaar te zijn aan het maken van winst door derden.¹⁵³ Dit verbod betekent dat de lokale publieke omroepen geen samenwerkingen met derden mogen aangaan waaruit deze derden een concurrentievoordeel kunnen halen. Een voorbeeld hiervan is het betalen van meer dan normale marktprijzen voor diensten van derden.

Het wetsvoorstel voegt aan de Mediawet 2008 een delegatiegrondslag toe voor regelgeving over de inrichting van begrotingen en jaarrekeningen van de lokale publieke omroepen. Op grond van deze stukken moet helder en controleerbaar zijn dat de omroepen de publieke middelen ook daadwerkelijk gebruiken voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Tevens wordt een gescheiden boekhouding voor door de overheid gefinancierde en commerciële activiteiten voorgeschreven. Op die manier wordt kruissubsidiëring tegengegaan.

Het Commissariaat krijgt de bevoegdheid om geld bij de lokale publieke omroepen terug te vorderen, indien dat geld is gebruikt in strijd met het bepaalde bij of krachtens de Mediawet 2008, of het totaal aan gereserveerde gelden in een kalenderjaar meer bedraagt dan tien procent van de uitgaven van de lokale publieke omroep. Dit vormt een waarborg tegen overcompensatie.¹⁵⁴

Het wetsvoorstel bevat ten slotte een regeling over de beëindiging van de publieke activiteiten van een lokale publieke omroep, ingeval de omroep commerciële mediadiensten gaat aanbieden, dan wel de aanwijzing van rechtswege eindigt of wordt ingetrokken. Er dient dan een eindafrekening te worden opgemaakt en het Commissariaat vordert het te veel betaalde terug. Deze gelden worden toegevoegd aan de algemene mediareserve.

Gemeentelijke subsidie

Dit wetsvoorstel maakt het expliciet mogelijk voor gemeenten om vrijwillig bij te dragen aan de DAEB voor het uitvoeren van de lokale publieke mediaopdracht op lokaal niveau die conform dit wetsvoorstel wordt gevestigd (zie paragraaf 2.2). Die mogelijkheid is er alleen als de specifiek voor de desbetreffende lokale publieke omroep gevestigde DAEB ruimte biedt voor aanvullende overheidsfinanciering naast de rijksbijdrage, zonder dat van overcompensatie sprake is. Om ervoor te zorgen dat de gemeentelijke subsidie binnen de grenzen van de DAEB blijft, wordt die subsidie binnen het regime van de Mediawet 2008 gebracht. Dat betekent om te beginnen dat gemeenten bij het verlenen van de subsidie geen voorwaarden mogen opleggen die in strijd zijn met het bepaalde bij of krachtens de Mediawet 2008, het concessiebeleidsplan NLPO of het aanwijzingsbesluit. De gemeentelijke subsidie wordt opgenomen in de jaarlijkse begroting van de lokale publieke omroep, en wordt meegenomen in de verantwoordingscyclus bij het Commissariaat. De terugvorderingsbevoegdheid van het Commissariaat strekt zich ook uit over gemeentelijke subsidie aan de lokale publieke omroep. Terugggevorderde gelden worden in deze situatie naar rato van inbreng terugbetaald aan de betreffende gemeente dan wel toegevoegd aan de algemene mediareserve.

Melding bij de Europese Commissie

Nederlandse overheidsbekostiging van de lokale publieke omroep dateert van na de toetreding van Nederland tot het EEG-verdrag in 1958 en kwalificeert als nieuwe steun,

¹⁵² Artikel 2.132 van de Mediawet 2008.

¹⁵³ Artikel 2.141 van de Mediawet 2008.

¹⁵⁴ Punten 6.3 en volgende van de Omroepmededeling 2009.

waarvan de verenigbaarheid met de interne markt moet worden vastgesteld. Het wetsvoorstel wordt ter goedkeuring gemeld aan de Europese Commissie.

PM

3.2 Algemene verordening gegevensbescherming

Ten behoeve van de aanwijzing als lokale publieke omroep zal het noodzakelijk zijn dat persoonsgegevens als bedoeld in artikel 4, onder 1, van de AVG, door de verschillende betrokken partijen worden verwerkt.

Bij de aanwijzingsprocedure zijn vier partijen betrokken die ieder aangemerkt kunnen worden als zelfstandige verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in die procedure. De procedure voor aanwijzing begint met de aanvrager die (bijzondere) persoonsgegevens verwerkt bij het opstellen van de vereiste documenten en het delen van deze documenten met het Commissariaat. Bij ministeriële regeling wordt uitgewerkt welke documenten bij de aanvraag worden gevoegd. Dit zullen in ieder geval de statuten van de instelling en de ledenlijst van het pbo zijn. De vereiste documenten kunnen verschillende categorieën persoonsgegevens bevatten, zoals namen, adres- en contactgegevens. Tevens bevat de ledenlijst van het pbo bijzondere persoonsgegevens (zie volgende alinea). In het geval van de aanvrager is geen sprake van verwerking in het kader van het algemeen belang, zoals de goede uitvoering van een publiekrechtelijke taak of bevoegdheid. Deze verwerking zal dus plaatsvinden op grond van toestemming door de betrokkenen. De betrokkenen zijn geen werknemers van de aanvrager zodat sprake zal zijn van vrijelijk gegeven toestemming. Het Commissariaat is verantwoordelijk voor de verwerking bij het controleren van de documenten op volledigheid en of voldaan wordt aan de vereisten die de wet stelt aan de aanvraag. Tevens is het Commissariaat verantwoordelijk voor het doorsturen van de stukken naar de betreffende gemeenteraad (of -raden) ter advisering. De gemeenteraad is vervolgens verantwoordelijk voor de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens in het kader van zijn advies aan het Commissariaat over de wettelijke criteria. Ten slotte treedt ook de NLPO op als verwerkingsverantwoordelijke in het kader van haar adviestaak. De NLPO verwerkt hierbij enkel "reguliere" persoonsgegevens en geen bijzondere.

In het kader van de aanvraag voor een aanwijzing als lokale publieke omroep worden ook bijzondere categorieën van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de AVG verwerkt. Dit zal gebeuren in verband met het vereiste dat een aanvrager beschikt over een pbo. Dat orgaan is representatief voor de belangrijkste maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen in het lokale verzorgingsgebied. De ledenlijst van het pbo, die bij een aanvraag voor aanwijzing als lokale publieke omroep wordt overgelegd aan het Commissariaat, en die voor advies wordt voorgelegd aan de gemeenteraad, moet van die representativiteit blijken geven. Praktisch kan hierbij worden gedacht aan een lijst met gegevens in het volgende format: de heer X, vertegenwoordiger van de stroming "kerken", namens kerkgenootschap Y.

Het verwerken van bijzondere categorieën van persoonsgegevens is op grond van de AVG in beginsel verboden. De AVG voorziet in een aantal uitzonderingen hierop, waaronder de situatie dat de verwerking noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang op grond van lidstatelijk recht (artikel 9, tweede lid, onderdeel g, van de AVG). Dit wetsvoorstel voorziet in die uitzondering. Het gaat hierbij om persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen of het lidmaatschap van een vakbond blijken of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid. Het zwaarwegend algemeen belang is het voorzien in lokale publieke omroepen die binding hebben met het lokale verzorgingsgebied waarvoor zij media-aanbod verzorgen. De lokale binding is een essentieel onderdeel van het publieke mediabestel op lokaal niveau. Het pbo heeft daarbij een wezenlijke rol. Om de lokale

samenleving te laten weerspiegelen in het pbo en daarmee in het media-aanbod van de omroep, is de verwerking van bijzondere persoonsgegevens noodzakelijk.

De verwerking moet voldoen aan het vereiste van evenredigheid, en daarmee aan proportionaliteit en subsidiariteit. Voldaan wordt aan het vereiste van subsidiariteit, omdat het zonder de verwerking van de bijzondere persoonsgegevens niet mogelijk zou zijn om de representativiteit van het pbo vast te stellen. Daarnaast is de verwerking proportioneel, omdat het gaat om een beperkte gegevensset, de verwerking plaatsvindt in het belang van de lokale publieke omroepen en de daarbij betrokken personen en daarbij geen sprake is van bezwarende besluiten of overige bezwarende handelingen. Bovendien vindt de verwerking van overheidswege alleen plaats door overheidsorganen die een nauwkeurig omschreven wettelijke taak uitvoeren. Om die redenen acht de regering de verhouding tussen de verwerking en het nagestreefde doel evenredig.

De AVG verplicht lidstaten om, in geval van de hier aangehaalde uitzonderingsgrond, passende en specifieke maatregelen te nemen ter bescherming van de grondrechten en fundamentele belangen van de betrokkene.¹⁵⁵ Deze maatregelen vormen een aanvulling ten opzichte van het al geldende regime van de AVG. Omdat het recht op gegevensbescherming een fundamenteel recht is, acht de regering het van belang om deze maatregelen vast te leggen in wettelijk voorschriften. Dat zal gebeuren bij algemene maatregel van bestuur. Hiervoor wordt een delegatiegrondslag opgenomen in de Mediawet 2008. Deze maatregelen zullen in ieder geval zien op:

- een maximale termijn voor het bewaren van de bijzondere persoonsgegevens, die niet langer is dan strikt noodzakelijk;
- een verbod op het delen van bijzondere persoonsgegevens met derden; en
- een nadere verplichting voor de betrokken organisaties om zorgvuldig om te gaan met de bijzondere persoonsgegevens van betrokkenen.

3.3 Richtlijn audiovisuele mediadiensten

De Europese richtlijn audiovisuele mediadiensten (hierna: de richtlijn) geeft een kader voor audiovisuele mediadiensten in de hele EU.¹⁵⁶ De richtlijn geldt in beginsel ook voor lokale (publieke) omroepen. Een uitzondering betreft hoofdstuk VI dat voor televisieprogramma's quota voorschrijft voor Europese producties, en daarbinnen, voor onafhankelijke producties. Artikel 18 van de richtlijn bepaalt dat hoofdstuk VI niet van toepassing is op televisie-uitzendingen die bestemd zijn voor lokaal publiek en die geen deel uitmaken van een nationaal net. Bij implementatie van de richtlijn is de uitzondering van artikel 18 overgenomen.¹⁵⁷ Voor lokale publieke omroepen gelden de quota derhalve niet.¹⁵⁸

Dit wetsvoorstel brengt daar geen verandering in, ook niet nu de lokale publieke omroepen een grotere omvang en verzorgingsgebied zullen krijgen, om de volgende redenen. Ten eerste zal het media-aanbod van een lokale publieke omroep naar zijn aard uit Europese producties bestaan, omdat lokaal media-aanbod volgens de definitie uit artikel 1 van de richtlijn kan worden aangemerkt als Europese productie. Ten tweede is

¹⁵⁵ Artikel 9, tweede lid, onderdeel g, tweede zin, van de AVG.

¹⁵⁶ Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten) in het licht van een veranderende marktsituatie, laatst gewijzigd door Richtlijn 2018/1808/EU.

¹⁵⁷ Stb. 2009, 552; Stb. 2020, 391.

¹⁵⁸ De Mediawet 2008, waarin de richtlijn is omgezet, schrijft de quota uit Hoofdstuk VI van de richtlijn slechts voor landelijke en regionale publieke omroepen voor. Commerciële mediadiensten waarvan het programma-aanbod slechts kan worden ontvangen in één gemeente of een beperkt aantal grenzende gemeenten kunnen worden uitgezonderd van de bepalingen omtrent de quota voor Europese werken en de norm van onafhankelijke producenten (art. 3.23, tweede lid, onder a, van de Mediawet 2008).

het verplichte percentage onafhankelijke producties nog steeds niet redelijk in verhouding tot de verwachte omvang van de budgetten van dergelijke omroepen. Ten derde zou de naleving van deze bepalingen leiden tot een hoge mate van regeldruk voor de lokale publieke omroepen en voor een hoge uitvoeringslast bij het Commissariaat.

Deze uitzondering is in andere lidstaten van de EU niet ongebruikelijk. Zo geldt de uitzondering in Zweden voor media-aanbod gericht op een gemeente, in Oostenrijk voor uitzendingen die de grens van een bondsland niet overschrijden, en in Griekenland voor alle niet-nationale uitzendingen.¹⁵⁹

4. Verhouding tot nationaal recht

4.1 Telecommunicatiewet

Op basis van de Telecommunicatiewet kunnen lokale publieke omroepen een aanvraag doen voor een vergunning voor FM-frequentieruimte. De verlening van de vergunning gebeurt op grond van de artikelen 3.6 en 3.7 van de Telecommunicatiewet, zonder toepassing van de uitgifteprocedures, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van die wet. Daarbij is het streven volgens de Telecommunicatiewet dat aan iedere lokale publieke omroep een vergunning wordt verleend met een passende dekking, zodat alle lokale publieke omroepen in voldoende mate de inwoners van hun verzorgingsgebieden kunnen bereiken.¹⁶⁰

Artikel 3.8 van de Telecommunicatiewet biedt een grondslag om bij ministeriële regeling te bepalen dat naast de FM-frequentieruimte extra frequentieruimte aan de landelijke, regionale en lokale publieke omroepen kan worden toegewezen. De delegatiegrondslag is uitgewerkt in de Regeling extra vergunningen publieke mediadienst. Deze regeling ziet, onder meer, op het verlenen van vergunningen voor digitale radio DAB+. Op dit moment beschikken iets meer dan 200 lokale publieke omroepen over een vergunning voor het gebruik van een deel van één van de 57 lokale DAB+-allotments waarvan het dekkingsgebied geheel of gedeeltelijk overlapt met de gemeente of gemeenten waar de lokale publieke omroep media-aanbod verzorgt. Die DAB+-capaciteit moet, wanneer een lokale publieke omroep ook beschikt over een FM-vergunning, in ieder geval gebruikt worden voor het gelijktijdig digitaal uitzenden van de radioprogramma's die via de FM worden uitgezonden.

Aan de maximaal tachtig nieuw aan te wijzen lokale publieke omroepen zal de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur op aanvraag nieuwe vergunningen voor FM-frequentieruimte verlenen wanneer zij zijn aangewezen. Het uitgangspunt blijft, dat wordt voorzien in een zoveel mogelijk passende dekking, zodat lokale publieke omroepen hun verzorgingsgebied ook in het nieuwe stelsel kunnen bedienen. Er zal daarbij bezien worden of het noodzakelijk is om de FM-frequentieruimte te laten bestaan uit het samenstel van de frequenties waarover de momenteel aangewezen lokale publieke omroepen beschikken. Het verlenen van nieuwe vergunningen voor een samenstel van lokale FM-frequenties creëert de mogelijkheid dat de nieuwe lokale publieke omroepen in hun verzorgingsgebied programma-inhoudelijk kunnen differentiëren naar gelang de programmatische behoeften in delen van het verzorgingsgebied.

¹⁵⁹ Ontleend uit de database voor de richtlijn audiovisuele mediadiensten van het Europees Audiovisueel Observatorium.

¹⁶⁰ Artikel 3.7, eerste lid, onderdeel d, van de Telecommunicatiewet.

4.2 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) bevat regels over maximale bezoldigingen en maximale uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Daarnaast verplicht de WNT tot openbaarmaking in de financiële verslaglegging van gegevens over de bezoldigingen en uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband van topfunctionarissen en over bezoldigingen van niet-topfunctionarissen die het WNT-maximum overstijgen. De WNT is van toepassing op een breed scala aan organisaties in de (semi)publieke sector, waaronder organisaties in de publieke mediasector.

Er zijn twee manieren waarop organisaties in de publieke mediasector nu onder de WNT vallen.

De eerste manier is op grond van artikel 1.3, eerste lid, onderdeel c, van de WNT. Dit artikel bepaalt dat de WNT van toepassing is op rechtspersonen die gedurende drie achtereenvolgende kalenderjaren een of meerdere subsidies hebben ontvangen die gezamenlijk per kalenderjaar ten minste € 500.000 bedragen en ten minste vijftig procent van de opbrengsten van de rechtspersoon bedragen. Deze rechtspersonen vallen onder het algemene bezoldigingsmaximum van € 233.000.¹⁶¹ Dit geldt op dit moment voor een deel van de lokale publieke omroepen en de Stichting NLPO.

De tweede manier is op grond van artikel 1.3, eerste lid, onderdeel d, van de WNT door toevoeging van rechtspersonen of instellingen aan bijlage 1 bij de WNT. Dit geldt momenteel al voor de landelijke en regionale publieke omroepen, de NPO, RPO en de Ster. In de Regeling normering topinkomens OCW-sectoren zijn voor deze instellingen verlaagde bezoldigingsmaxima vastgelegd op grond van artikel 2.6 van de WNT.

Rechtspersonen of instellingen kunnen aan bijlage 1 worden toegevoegd indien de bekostiging van deze rechtspersonen of instellingen middellijk of rechtstreeks geheel of in aanzienlijke mate uit publieke middelen plaatsvindt of heeft plaatsgevonden of indien deze rechtspersonen of instellingen een wettelijke taak vervullen of anderszins een publiek belang dienen.¹⁶²

Voorgesteld wordt dat de NLPO en de lokale publieke omroepen volgens de tweede manier onder de werking van de WNT worden gebracht, met andere woorden door toevoeging aan bijlage 1 bij de WNT. De regering heeft hiervoor drie argumenten.

Allereerst voldoen de lokale publieke omroepen en de NLPO op grond van dit wetsvoorstel aan de criteria uit artikel 1.3, tweede lid, onderdeel a, van de WNT voor opname op bijlage 1, namelijk bekostiging in aanzienlijke mate uit publieke middelen, dan wel vervullen van een wettelijke taak of anderszins dienen van een publiek belang. Dit wetsvoorstel bevat namelijk maatregelen ter versterking van de lokale publieke omroepen. De bekostiging van de lokale publieke omroepen, die nu gebeurt door gemeenten vanuit de algemene uitkering in het gemeentefonds, wordt overgebracht naar de mediabegroting. Het Rijk voegt bovendien een structurele investering toe aan deze bekostiging. Het aantal lokale publieke omroepen wordt teruggebracht van ruim tweehonderdtwintig naar maximaal tachtig. De lokale publieke omroepen worden na het doorlopen van een aanwijzingsprocedure door het Commissariaat aangewezen voor een periode van vijf jaar. Zij krijgen daarbij de opdracht om in hun verzorgingsgebied de publieke mediaopdracht op lokaal niveau uit te voeren. Daarnaast wordt de NLPO ingericht als samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de lokale publieke omroepen. De NLPO wordt bekostigd uit de mediabegroting. Gelet op dit alles voldoen de lokale publieke omroepen en de NLPO zoals zij worden vormgegeven in dit wetsvoorstel, aan de criteria voor toevoeging aan bijlage 1.

¹⁶¹ Artikel 2.3, eerste lid, van de WNT.

¹⁶² Artikel 1.3, tweede lid, onderdeel a, van de WNT.

Ten tweede wordt met dit wetsvoorstel gestreefd naar consistentie in de bestuurlijk-juridische inrichting van het publieke mediabestel. Een inpassing in de WNT-systematiek conform de overige publieke omroepen en de NPO en de RPO sluit daarbij aan. In verband daarmee acht de regering het ook wenselijk dat álle lokale publieke omroepen onder de WNT worden gebracht, onafhankelijk van de vraag of zij aan het subsidie criterium van artikel 1.3, eerste lid, onderdeel c, van de WNT voldoen. Hiermee is de transparantie naar maatschappij en politiek over de bezoldigingen van de topfunctionarissen ook in het lokale publieke mediadomein verzekerd. Verder kunnen de lokale publieke omroepen en de NLPO via toevoeging aan bijlage 1 ook onder de toepassing van de Regeling normering topinkomens OCW-sectoren worden gebracht, zodat zij – net als de landelijke en regionale publieke omroepen nu al – moeten voldoen aan de sectorspecifieke bezoldigingsnormen voor de media-instellingen.¹⁶³ Daarbij zullen lagere bezoldigingsmaxima gelden dan het algemene maximum van de WNT.

Ten derde zou de keuze voor doorgaan met bepaling van de werkingssfeer van de WNT via het subsidie criterium (en niet voor toevoeging aan bijlage 1) ertoe leiden dat voor een enkele lokale publieke omroep een hoger bezoldigingsmaximum zou blijven gelden dan voor (sommige) organisaties met vergelijkbare of hogere bekostiging op landelijk of regionaal niveau. Dat zou niet gerechtvaardigd kunnen worden.

De regering acht het onderbrengen van de lokale publieke omroepen en de NLPO onder de WNT dus noodzakelijk en passend. Maar toepassing van de WNT brengt administratieve en openbaarmakingsverplichtingen met zich mee, alsmede - voor de betrokken topfunctionarissen - beperking van de persoonlijke levenssfeer en beperking van de vrijheid om afspraken over arbeidsvoorwaarden te maken met hun werkgevers. Deze verplichtingen moeten worden gezien in de context van het geheel van het wetsvoorstel. Dit bevat een pakket aan maatregelen, dat voor lokale publieke omroepen betekent: schaalvergroting, meer financiële armslag en grotere professionaliteit. Deze ontwikkeling gaat gepaard met een hogere verwachting op het punt van (financiële) verslaglegging en transparantie, ook ten aanzien van de bezoldiging van topfunctionarissen. De regering acht de verplichtingen die voortvloeien uit toepassing van de WNT voor de lokale publieke omroepen derhalve gerechtvaardigd.

Op dit moment ontvangen de lokale publieke omroepen financiering via de gemeenten vanuit het gemeentefonds, waardoor het WNT-toezicht op de lokale publieke omroepen (voor zover zij onder de WNT vallen) bij de Minister van BZK ligt. Vanaf de stelselherziening ontvangen de lokale publieke omroepen de financiering direct vanuit de mediabegroting. Het WNT-toezicht zal dan door het Commissariaat worden uitgeoefend.

Op deze wijziging is het reguliere overgangsrecht van de WNT van toepassing. Eventuele bestaande bezoldigingsafspraken boven het bij ministeriële regeling vast te stellen bezoldigingsmaximum worden gedurende een termijn van vier jaar na inwerkingtreding van de ministeriële regeling gerespecteerd. Daarna moet de bezoldiging in drie jaar worden teruggebracht tot het op dat moment voor de topfunctionaris geldende lagere bezoldigingsmaximum.

5. Gevolgen

5.1 Gevolgen voor de regeldruk

Dit wetsvoorstel heeft regeldrukgevolgen voor lokale publieke omroepen, kandidaat-omroepen en daarnaast in beperkte mate (en op een gunstige manier) voor regionale publieke omroepen. Er zijn geen regeldrukeffecten voor burgers.

¹⁶³ Artikel 2.6, eerste lid, van de WNT.

Lokale publieke omroepen en kandidaat-omroepen moeten kennis nemen van de nieuwe voorschriften en hun handelen daarop aanpassen. Daarnaast worden van de volgende maatregelen gevolgen voor de regeldruk verwacht:

- aanscherping van de aanwijzingsprocedure;
- overige aanvullende vereisten; en
- introductie van een zelfevaluatie en een onafhankelijke evaluatie in opdracht van de NLPO.

Ondersteuning bij nieuwe regels

Voor informatie en ondersteuning in verband met de (voorgestelde) wetgeving kunnen lokale publieke omroepen terecht bij - nu - de Stichting NLPO en - straks - de NLPO, bij het Commissariaat en de VNG.

Maatregelen met gevolgen voor regeldruk: aanwijzingsprocedure

De wijziging van de aanwijzingsprocedure springt het meest in het oog als maatregel met gevolgen voor de regeldruk. Bij de aanvraag voor aanwijzing als lokale publieke omroep zal in vergelijking met de huidige procedure aan meer criteria moeten worden voldaan en zal meer informatie moeten worden overgelegd (beleidsplan, begroting). Dit leidt tot verzwaring van de regeldruk voor de kandidaat-omroepen.

Voor alle maximaal tachtig lokale publieke omroepen in het nieuwe stelsel zal de aanwijzingsprocedure openstaan in het jaar voorafgaand aan het begin van het nieuwe stelsel. In dat jaar zullen de regeldrukkosten naar verwachting het hoogst zijn, omdat dan actie nodig is volgens de nieuwe regels. In deze fase verwacht de regering ook het grootste aantal aanvragers. In de volgende aanwijzingsronde is er meer bekendheid met het nieuwe wettelijke systeem, en zullen er bovendien naar verwachting minder aanvragers zijn.

Maatregelen met gevolgen voor regeldruk: overige aanvullende vereisten voor lokale publieke omroepen

Naast de verscherpte aanwijzingsprocedure, zullen de lokale publieke omroepen aan overige aanvullende eisen moeten voldoen. Zo moet het pbo voortaan een reglement opstellen. Voor lokale publieke omroepen gaat een quotum voor oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties gelden. Verder moeten de lokale publieke omroepen volgens het wetsvoorstel voldoen aan eisen voor bestuurlijke organisatie, bedrijfsprocessen en administratie, en aan voorschriften over reserveringen. Het Commissariaat houdt op de vereisten toezicht. Van deze aanvullende vereisten wordt een toename van de regeldruk verwacht.

De specifieke eis dat ten minste vijftig procent van de duur van het lineaire media-aanbod informatief, educatief of cultureel van aard is, komt voor zowel de regionale als de lokale publieke omroepen te vervallen (zie paragraaf 2.6). Op deze norm wordt toezicht gehouden door het Commissariaat. Het aanleveren van gegevens om de naleving te kunnen vaststellen, is zeer bewerkelijk voor de omroepen. Het schrappen van deze bepaling leidt daarom tot een afname van de regeldruk voor zowel regionale als lokale publieke omroepen.

Maatregelen met gevolgen voor de regeldruk: zelfevaluatie en evaluatie

Het wetsvoorstel voorziet in een periodieke zelfevaluatie door de lokale publieke omroepen. Deze zelfevaluatie is vormvrij. Wel is de verwachting dat de NLPO een format zal aanbieden om de uitvoering van deze evaluatie zo goed mogelijk te laten verlopen. De NLPO kan, naar aanleiding van de zelfevaluaties, ervoor kiezen om een onafhankelijk evaluatieonderzoek uit te laten voeren. Dat onderzoek kan thematisch van aard zijn, of

bijvoorbeeld inzoomen op individuele omroepen. Zeker in dat laatste geval zal er voor de betreffende omroepen regeldruk uit voortvloeien.

Maatregelen waarvan gevolgen voor de regeldruk niet zijn vast te stellen: financiële verantwoording

De bekostigingstaak ten aanzien van lokale publieke omroepen gaat over van de gemeenten naar het Rijk. De verplichting tot financiële verantwoording blijft bestaan. Alleen wordt die verantwoording niet langer afgelegd aan de gemeente, maar aan het Commissariaat. De regeldrukeffecten hiervan zijn lastig in te schatten, omdat alle gemeenten een eigen verantwoordingsregime kennen. Het is daarom niet in algemene zin te zeggen of de zwaarte van de verantwoording toe- of afneemt.

Effecten van de opschaling

Het wetsvoorstel leidt ertoe dat het aantal lokale publieke omroepen afneemt. Op dit moment zijn er ruim tweehonderdtwintig lokale publieke omroepen, volgens het wetsvoorstel kunnen dat er niet meer dan tachtig zijn. De regeldruk zal dus neerslaan op een kleiner aantal organisaties.

Kwantitatieve onderbouwing van de regeldrukeffecten

Voor de kwantitatieve onderbouwing van de regeldruk wordt onderscheid gemaakt tussen eenmalige en structurele kosten. De aanwijzingsprocedure en de evaluatie(s) vinden elke vijf jaar plaats, maar zijn wel structureel van aard. De eerste aanwijzingsprocedure volgens de nieuwe wet zal naar verwachting van de regering in vergelijking met latere aanvraagrondes meer aanvragers kennen. Daarom is voor de eerste aanwijzingsprocedure eenmalig een groter aantal aanvragers opgenomen. De NLPO verwacht dat het voor bestaande organisaties eenvoudiger zal zijn om aan de vereisten van de aanwijzingsprocedure te voldoen dan voor nieuwkomers. Bij bestaande kandidaat-omroepen hoeft immers geen nieuwe rechtspersoon te worden ingericht. Daarom zijn de kosten uitgesplitst naar bestaande en nieuwe aanvragers.

In onderstaande tabel zijn de wijzigingen ten opzichte van de bestaande situatie opgenomen.

	Wat	Wie	Tijd in uren	Kosten per uur	Q	Totaal
Eenmalig	Kennisnemen van nieuwe regelgeving; deelname aan informatiesessies	Lokale publieke omroepen	2,5	€ 54	~200 (aanvragers)	€ 27.000
Eenmalig	Deelnemen aan de aanwijzingsprocedure voor de eerste keer	Nieuw op te richten lokale publieke omroepen	17,5	€ 54	~100	€ 94.500
Eenmalig	Deelnemen aan de aanwijzingsprocedure voor de eerste keer	Bestaande lokale publieke omroepen	10	€ 54	~100	€ 54.000
Structureel, eens in de 5 jaar	Deelnemen aan aanwijzingsprocedure	Bestaande lokale publieke omroepen	5	€ 54	80	€ 21.600

Structureel, eens in de 5 jaar	Deelnemen aan aanwijzingsprocedure	Nieuwe lokale publieke omroepen	17,5	€ 54	25	€ 23.625
Structureel, eens in de vijf jaar	Deelnemen aan zelfevaluatie	Lokale publieke omroepen	5	€ 39	80	€ 15.600
Structureel, eens in de vijf jaar	Deelnemen aan evaluatieonderzoek NLPO	Lokale publieke omroepen	3	€ 54	~25	€ 4.050
Structureel, jaarlijks	Voldoen aan toezichtsbepalingen	Lokale publieke omroepen	4	€ 39	80	€ 12.480
Structureel, jaarlijks	Voldoen aan informatieplicht NLPO	Lokale publieke omroepen	2	€ 39	80	€ 6.240
Structureel, jaarlijks	Verlichting van toezichtsbepalingen (ICE-norm)	Lokale publieke omroepen	5	-€ 39	80	-€ 15.600
Structureel, jaarlijks	Verlichting van toezichtsbepalingen (ICE-norm)	Regionale publieke omroepen	5	-€ 54	13	-€ 5.510
Totaal, eenmalig						€ 175.500
Totaal, structureel per jaar¹⁶⁴						€ 10.585

Toets Adviescollege toetsing regeldruk

PM

5.2 Gevolgen voor gemeenten

Dit wetsvoorstel heeft gevolgen voor gemeenten: de bekostiging gaat naar het Rijk, de verzorgingsgebieden worden groter en de aanwijzingsprocedure wordt herzien (zie hoofdstuk 2).

Bij de totstandkoming van de voorstellen is regelmatig overleg geweest met de VNG, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. De VNG heeft een belangrijke rol gespeeld bij het informeren van gemeenten over de bestaande wet- en regelgeving, zodat gemeenten hun bestaande verantwoordelijkheden zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. Bovendien heeft de VNG diverse acties ondernomen om de voorgenomen wijzigingen onder de aandacht van gemeenten te brengen.

Gevolgen van het vervallen van de gemeentelijke bekostigingstaak

Volgens dit wetsvoorstel vervalt de bekostigingstaak van gemeenten voor de lokale publieke omroep. Een lokale publieke omroep maakt voortaan aanspraak op bekostiging uit de rijksmediabijdrage.

Uit de systematiek van de Financiële-verhoudingswet en de Gemeentewet volgt dat bij het vervallen van een gemeentelijke taak een uitname uit het gemeentefonds plaatsvindt. In dit geval wordt het bedrag overgeheveld van de begroting van het gemeentefonds naar de mediabegroting.

¹⁶⁴ Hierbij zijn de kosten die eens per vijf jaar terugkeren verdeeld over de periode van vijf jaar.

In hoofdstuk 2 is toegelicht hoe de berekening van het bedrag van de uitname tot stand is gekomen. Over de berekeningswijze is overeenstemming bereikt met de VNG en het ministerie van BZK. Kort gezegd houdt de berekening in dat het definitieve richtsnoerbedrag uit 2015, het meest recente jaar waarvoor dit bedrag per huishouden is berekend door het ministerie van BZK, wordt vermeerderd met de jaarlijkse consumentenprijsindex. Het bedrag per huishouden wordt definitief berekend in het jaar dat de overheveling plaats vindt. Dat bedrag wordt dan vermenigvuldigd met het aantal huishoudens in Nederland.

Gevolgen van de aanscherping van de aanwijzingsprocedure

Gemeenten behouden een rol in de advisering bij de aanwijzing als lokale publieke omroep. De gemeente adviseert aan de hand van de criteria (1) of een aanvrager een representatief pbo heeft en (2) hoe de inzet van vrijwilligers en de samenwerking met lokale partners is vormgegeven. De adviestaak wordt met het wetsvoorstel verduidelijkt. De advisering beperkt zich tot de genoemde wettelijke criteria. Van een voorkeursadvies in het geval van meerdere aanvragers die voldoen aan de formele wettelijke vereisten, waarbij ook buitenwettelijke criteria kunnen worden betrokken, zal niet langer sprake zijn. Gemeenten zullen in die situatie per criterium een score toekennen. De scores zullen door het Commissariaat per criterium worden gewogen. Gemeenten zijn ook niet langer verplicht de advisering op elkaar af te stemmen in het geval er sprake is van een aanvraag voor meerdere gemeenten. Ten slotte vervalt de taak van de gemeente om, in het geval van een competitie tussen meerdere aanvragers, het samengaan van die aanvragers te bevorderen. Alles bij elkaar wordt de gemeentelijke taak verduidelijkt en vereenvoudigd.

5.3 Gevolgen voor Caribisch Nederland

De Mediawet 2008 is in territoriale zin begrensd tot het Europees deel van Nederland. Er zijn geen gevolgen voorzien voor de openbare lichamen Bonaire, Saba en Sint Eustatius. De regering stelt met dit wetsvoorstel geen wijziging voor van de Mediawet BES, die het mediarecht in Caribisch Nederland regelt. Dat ligt ook niet voor de hand omdat de Mediawet BES niet de organisatie van de uitvoering van de publieke mediaopdracht kent, zoals deze is geregeld in de Mediawet 2008. Ook de problematiek in verband met de bekostigingswijze en de versnippering van de lokale publieke omroep is specifiek voor het Europees deel van Nederland.

6. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

6.1 NLPO

PM

6.2 Commissariaat voor de Media

PM

6.3 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Betrokkenheid decentrale overheden bij ontwikkeling wetsvoorstel

Twee onderdelen van het wetsvoorstel hebben gevolgen voor de taken van gemeenten. Ten eerste de verplaatsing van de huidige bekostigingstaak van gemeenten voor lokale publieke omroepen naar het Rijk, inclusief een overheveling van de daarvoor bestemde middelen in het gemeentefonds naar de mediabegroting (zie paragraaf 2.2). Ten tweede gaat het om de voorgestelde aanscherping van de aanwijzingsprocedure voor lokale

publieke omroepen, inclusief de verduidelijking en vereenvoudiging van de adviestaak die gemeenten hebben binnen deze procedure (zie paragraaf 2.4).

In deze paragraaf wordt in het kader van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (hierna: UDO) beschreven hoe de VNG als koepelorganisatie voor gemeenten betrokken is geweest bij de belangrijkste adviezen en beleidsbrieven die ten grondslag liggen aan het wetsvoorstel, en bij de totstandkoming van het wetsvoorstel.

Het rapport *Lokale Media, Niet te Missen* van de ROB en de RvC ligt mede ten grondslag aan de voorgestelde maatregelen. De onderzoekers hebben tijdens de totstandkoming van het rapport tweemaal gesproken met het Expertiseteam Lokale Media van de VNG.¹⁶⁵

Na het verschijnen van het coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV hebben het ministerie van OCW en het ministerie van BZK begin 2022 het initiatief genomen tot de inrichting van een bestuurlijke stuurgroep en een ambtelijke werkgroep; in beide was de VNG vertegenwoordigd, naast de ministeries van BZK en OCW, het Commissariaat en de Stichting NLPO.¹⁶⁶ In opdracht van de stuurgroep kwam de werkgroep wekelijks samen. Het doel was om in gezamenlijkheid de opdracht uit het coalitieakkoord uit te werken in een concreet, samenhangend en uitvoerbaar pakket aan maatregelen met draagvlak in de sector en bij gemeenten. Het resultaat hiervan was de Kamerbrief *Visiebrief lokale omroepen* van 30 mei 2023.¹⁶⁷ Daarna is de constructie van stuur- en werkgroep ontbonden.

Na afronding van de *Visiebrief lokale omroepen* begon onder coördinatie van het ministerie van OCW het opstellen van het wetsvoorstel ter uitwerking van de maatregelen uit de visiebrief. Het ministerie van OCW heeft vanaf de zomer van 2023 meermaals met de VNG, het ministerie van BZK, het Commissariaat en de Stichting NLPO overleg gevoerd over verschillende aspecten van de wettelijke uitwerking. Dat gebeurde zowel met de organisaties afzonderlijk als in gezamenlijk verband.

De VNG steunde gedurende dit proces de keuze van de regering om de financiële basis van de lokale publieke omroepen te versterken en te werken aan verdere professionalisering en schaalvergroting van de lokale publieke omroepen. Tijdens de overleggen in het kader van de *Visiebrief lokale omroepen* en de ontwikkeling van dit wetsvoorstel heeft de VNG een bijdrage geleverd aan de vormgeving van de maatregelen. Tegelijkertijd heeft de VNG gedurende dit proces benoemd dat zij niet achter de keuze van de regering staat om de bekostiging van lokale publieke omroepen van het gemeentefonds over te hevelen naar de mediabegroting. De VNG pleitte voor een tussenvorm zonder overheveling, waarbij zowel het Rijk (vanuit de mediabegroting) als de gemeenten (vanuit het gemeentefonds) verantwoordelijk zouden zijn voor de bekostiging van lokale publieke omroep. De VNG stelt dat op deze manier een noodzakelijke formele band zou blijven bestaan tussen gemeenten en lokale publieke omroepen. Zij heeft dit ook uitgesproken in haar inbreng bij het commissiedebat Lokale, regionale en streekomroepen in de Tweede Kamer, op 5 oktober 2023, en het commissiedebat Media op 11 april 2024.^{168 169}

¹⁶⁵ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020.

¹⁶⁶ *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst*, Coalitieakkoord 2021-2025, december 2021.

¹⁶⁷ Kamerstukken II 2022/23, 32 827, nr. 281.

¹⁶⁸ *VNG-inbreng CD Lokale, regionale en streekomroepen*, 29 september 2023.

¹⁶⁹ *VNG-inbreng CD Cultuur en Media*, 4 april 2024.

De regering acht de tussenvorm die de VNG bepleit onwenselijk. De ROB en de RvC constateerden immers in hun rapport *Lokale Media, Niet te Missen* dat de huidige wijze van financieren door de gemeenten bijdraagt aan enkele van de problemen die de regering met dit wetsvoorstel probeert op te lossen. Zo schreven de ROB en de RvC: "De basisfinanciering van lokale omroepen, die in de basisinfrastructuur van publieke lokale omroepen moet voorzien, is op het moment inconsistent en in kleine gemeenten te mager om een omroep van op te zetten die voorziet in de publieke functies die we van publieke omroepen verwachten."¹⁷⁰

Bijkomend risico van de huidige bekostigingssystematiek is dat, in de woorden van de ROB en de RvC, "deze manier van financieren de omroepen voor hun voortbestaan afhankelijk [maakt] van de gemeente die ze tegelijkertijd kritisch dienen te volgen." Het advies van de raden is daarom dat de "basisfinanciering van lokale publieke omroepen verlegd moet worden van gemeenten naar de mediabegroting van het ministerie van OCW".

De regering onderschrijft de constatering en het advies van de ROB en de RvC. Zij acht een tussenvorm waarbij zowel het Rijk als de gemeenten een wettelijke bekostigingstaak hebben onwenselijk. Bovendien verwacht de regering dat de financiële verantwoording van de lokale publieke omroepen zal verbeteren, als ze volledig onderdeel gaan uitmaken van de wettelijke systematiek en financiële spelregels die volgen uit de Mediawet 2008. Ook zal de voorgestelde wijze van financieren de onafhankelijkheid van lokale publieke omroepen verstevigen. Lokale publieke omroepen zijn voor hun bestaanszekerheid in de toekomst niet meer aangewezen op de gemeenten die ze tegelijkertijd kritisch moeten volgen. Overigens staat het gemeenten in het herziene stelsel vrij hun lokale publieke omroep aanvullend te financieren (zie paragraaf 2.2).

De regering onderkent zeker het belang van lokale binding tussen een lokale publieke omroep en de gemeente(n) en de lokale samenleving. Op dit punt bevat het wetsvoorstel concrete eisen aan de beleidsplannen die kandidaat-omroepen moeten indienen bij hun aanvraag. De gemeenten blijven ook adviseur in de aanwijzingsprocedure (zie paragraaf 2.4). Kandidaat-omroepen zullen ter onderbouwing van hun aanvraag bijvoorbeeld in moeten gaan op voornemens en afspraken over de inzet van vrijwilligers en over samenwerkingen met partners in het lokale verzorgingsgebied. Dit is juist een aspect waarover de gemeente adviseert. De regering verwacht dat de band van de omroep met de gemeente en de lokale samenleving zo meer inhoud en betekenis krijgt. Ten slotte zal een stevige en professionele lokale publieke omroep, waar dit wetsvoorstel op inzet, beter in staat zijn in het lokale verzorgingsgebied als relevante partij te functioneren en lokale verbindingen aan te gaan.

In het hierboven beschreven proces van uitwerking van het wetsvoorstel is tevens overeenstemming met VNG en het ministerie van BZK bereikt over de methodiek om de hoogte van de uitname uit het gemeentefonds te bepalen (zie paragraaf 2.2).

Uitvoerbaarheidstoets VNG

PM

7. Financiële gevolgen

¹⁷⁰ *Lokale media: Niet te Missen*, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Cultuur, november 2020, p. 77.

Dit wetsvoorstel heeft financiële gevolgen voor het Rijk. Ten eerste wordt de rijksmediabijdrage uit artikel 2.144 van de Mediawet 2008 verhoogd als gevolg van de overheveling van de uitname uit het gemeentefonds van € [] miljoen naar de mediabegroting. De toename van de rijksmediabijdrage is € [] miljoen. Ten tweede wordt de rijksmediabijdrage verhoogd met de investering die de regering voornemens is te doen in de lokale publieke mediamediadienst. Deze investering bedraagt € [] miljoen.

In totaal wordt de rijksmediabijdrage met € [] miljoen verhoogd. Uit deze verhoging zullen, naast de lokale publieke omroepen, ook de taakuitbreidingen van de NLPO - ten opzicht van de Stichting NLPO - en het Commissariaat worden bekostigd. Voor het Commissariaat geldt dat het niet alleen meer taken krijgt, maar ook dat het te maken krijgt met piekbelasting door het synchroniseren van de aanwijzingsprocedures.

8. Evaluatie

Het wetsvoorstel voorziet in een evaluatiebepaling. Deze bepaling houdt in dat de regering binnen zeven jaar na inwerkingtreding van de wet aan de Staten-Generaal verslag uitbrengt over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Het voornemen is om door middel van een onafhankelijk synthese-onderzoek op drie onderdelen te evalueren:

1. de financiële gezondheid van de lokale omroepen;
2. het bereik en waardering van de omroepen; en
3. de rol die de lokale omroepen spelen in de hoeveelheid en het type lokaal nieuws in Nederlandse gemeenten.

Ten aanzien van het eerste onderdeel wil de regering bereiken dat de financiële gezondheid van de lokale publieke omroepen verbetert ten opzichte van de huidige situatie. Dat wil zeggen dat er in de toekomst zo min mogelijk lokale publieke omroepen zouden moeten zijn die naar het oordeel van het Commissariaat financieel ongezond zijn. Het Commissariaat voert op basis van de huidige Mediawet 2008 sinds 2009 eenmaal per drie jaar een evaluatie uit naar de bekostiging en financiële gezondheid van de lokale omroepen (zie paragraaf 2.4).¹⁷¹ Volgens dit wetsvoorstel blijft het Commissariaat deze driejaarlijkse evaluatie uitvoeren.¹⁷² De huidige en toekomstige evaluaties van het Commissariaat kunnen zo de noodzakelijke gegevens opleveren om in het kader van de evaluatie van deze wet te kunnen beoordelen in hoeverre de financiële gezondheid van de lokale omroepen verbeterd is ten opzichte van de huidige situatie.

Voor het tweede onderdeel, met het oog op het evalueren van bereik en waardering van de lokale publieke omroepen, zullen volgens het wetsvoorstel door de Minister van OCW in de prestatieovereenkomst met de NLPO afspraken worden gemaakt over het bereik en de waardering van de lokale publieke omroepen, inclusief afspraken over het monitoren daarvan. Dergelijke afspraken zijn ook onderdeel van de prestatieovereenkomsten met de NPO en RPO.¹⁷³ ¹⁷⁴ De gegevens die het monitoren van deze afspraken en het rapporteren daarover opleveren, kunnen gebruikt worden voor de evaluatie van het bereik en waardering van de lokale omroepen.

Ten derde werkt het SvdJ samen met het Commissariaat aan een grootschalig kwantitatief onderzoek naar het aanbod van lokaal nieuws.¹⁷⁵ Zij gaan in kaart brengen hoeveel en welk lokaal nieuws er in de Nederlandse gemeenten aanwezig is en welke

¹⁷¹ Artikel 2.170b, vijfde lid, van de Mediawet 2008.

¹⁷² Het voorgestelde artikel 2.170h.

¹⁷³ Kamerstukken II 2020/21, 32827, nr. 217.

¹⁷⁴ Kamerstukken II 2021/22, 35925-VIII, nr. 111.

¹⁷⁵ Kamerstukken II 2024/25, 32827, nr. 326.

partijen dit verspreiden (zowel publieke als private partijen). Ook gaan zij onderzoeken in hoeverre dit kwalitatief hoogwaardig nieuws betreft. De resultaten van dit onderzoek worden eind 2026 verwacht en het SvdJ en het Commissariaat zijn voornemens dit periodiek te herhalen. De regering verwacht dat dit onderzoek voor de wetsevaluatie waardevolle gegevens oplevert over de rol van de lokale publieke omroepen in de hoeveelheid en het type lokaal nieuws dat er in Nederlandse gemeenten aanwezig is.

Er is voor de termijn van zeven jaar gekozen, omdat de eerste anderhalf jaar na inwerkingtreding van het wetsvoorstel de overgangstermijn naar het nieuwe stelsel is (zie hoofdstuk 10). Vervolgens start de eerste concessiebeleidsplanperiode van vijf jaar die tegelijkertijd de eerste aanwijzingsperiode voor de nieuwe lokale publieke omroepen is. Bij een evaluatie over zeven jaar zal het stelsel vijf jaar in de praktijk hebben gewerkt. De driejaarlijkse evaluatie door het Commissariaat en de nieuw voorziene evaluaties binnen de lokale publieke mediadienst, in het tweede en derde jaar van de aanwijzingen, kunnen al voor de tweede concessiebeleidsplanperiode van vijf jaar waardevolle input geven. De evaluatie van de nieuwe wet zal van nut zijn voor de tweede concessieperiode.

9. Advies en consultatie

9.1 Algemene Rekenkamer

PM

9.2 Autoriteit Persoonsgegevens

PM

9.3 Internetconsultatie

PM

10. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Bij de overgang van het huidige wettelijke systeem voor de lokale publieke omroepen naar de nieuwe wet zijn twee momenten van belang. Het eerste moment is de inwerkingtreding van de nieuwe wet. Het tweede moment is het begin van de eerste concessie van de NLPO en – gelijktijdig – het begin van de eerste aanwijzingen als lokale publieke omroep op grond van de nieuwe wet. In de tussentijdse overgangperiode moet veel gebeuren. De Minister van OCW zal zo snel mogelijk na inwerkingtreding van de wet de Stichting NLPO aanwijzen als de NLPO: het wettelijke samenwerkings- en coördinatieorgaan. De NLPO stelt, met het oog op de eerste concessie die haar zal worden verleend, een eerste concessiebeleidsplan NLPO op en begint te werken aan de eerste prestatieovereenkomst met de Minister van OCW. De procedures voor aanwijzing als lokale publieke omroep in de tachtig lokale verzorgingsgebieden worden afgewikkeld onder coördinatie van het Commissariaat. Naast de gemeenten zal de NLPO hierin als adviseur optreden. De nieuwe begrotings- en budgetsystematiek wordt opgestart.

De wet treedt in werking in een situatie van meer dan tweehonderd lokale publieke omroepen met een aanwijzing op grond van de huidige wet. Deze aanwijzingen hebben allemaal hun eigen begin- en einddatum; ze lopen niet synchroon. Wel zijn ze allemaal voor vijf jaar verleend. Dat is de enige periode die de Mediawet 2008 mogelijk maakt. Aan de aanwijzingen is bekostiging door de gemeenten gekoppeld. Het is dus nodig een regeling te treffen voor de overgang van de huidige aanwijzingen naar de nieuwe aanwijzingen. Daarbij zal aandacht moeten zijn voor gerechtvaardigde verwachtingen

over de huidige aanwijzingen. Maar ook de noodzaak van vernieuwing van het stelsel en het belang van een duidelijke en tijdige invoering daarvan moeten gewicht in de schaal leggen. Door de complexiteit van de wijziging is een ingroeimodel, waarbij geleidelijke uitfasering van de huidige aanwijzingen gebeurt, niet geschikt. Hieraan staat alleen al de nieuwe indeling in maximaal tachtig verzorgingsgebieden in de weg. Een harde knip tussen huidig en nieuw is daarmee onvermijdelijk.

Gekozen is voor de volgende aanpak. De nieuwe wet treedt in één keer in werking. De aanwijzingen die gelden op het moment van inwerkingtreding blijven van rechtswege gelden tijdens de overgangperiode tot het begin van de eerste concessie van de NLPO en de eerste aanwijzingen als lokale publieke omroep op grond van de nieuwe wet. Op dat moment vervallen de huidige aanwijzingen van rechtswege. Voor de huidige aanwijzingen blijft tijdens de overgangperiode de huidige wet gelden. Hiervoor wordt eerbiedigende werking bepaald. De gemeentelijke bekostiging van de bestaande lokale publieke omroepen blijft doorlopen tot het begin van de eerste concessie van de NLPO.

De situatie zal zich voordoen dat kort voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet nog nieuwe aanwijzingen op basis van de huidige wet worden verleend voor een periode van vijf jaar. Die aanwijzingen zullen niet voor de volle vijf jaar kunnen gelden. Voor welke duur wel, wordt bepaald door de duur van de overgangperiode tussen de inwerkingtreding van de wet en de start van de eerste concessie van de NLPO en de nieuwe aanwijzingen. De regering heeft het voornemen dat deze periode niet korter dan anderhalf jaar zal zijn. Overigens zullen er ook aanwijzingen zijn die volgens de huidige wet zouden vervallen in de overgangperiode, en die onder de voorgestelde aanpak een enigszins langere duur dan vijf jaar zullen hebben.

Het wetsvoorstel heeft, zoals is te lezen in hoofdstuk 2 van dit algemeen deel van de toelichting, een lange aanloop gehad, met betrokkenheid van de sector. Verder draagt de openbare discussie over het wetsvoorstel zelf, te beginnen met de openbare internetconsultatie, bij aan de kenbaarheid van de voorgestelde aanpak. Alles bijeengenomen acht de regering de effecten voor de huidige aanwijzingen proportioneel.

Overige aspecten van het overgangsrecht worden uiteengezet in het artikelsgewijs deel van deze toelichting (zie de toelichting bij titel 9.2b).

Artikelsgewijs deel

Artikel I

Onderdeel A (artikel 1.1, eerste lid)

In artikel 1.1, eerste lid, wordt een definitie van lokaal verzorgingsgebied opgenomen: een gebied dat bestaat uit een of meer gemeenten en dat het verzorgingsgebied is van een lokale publieke omroep voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Onderdeel van dit wetsvoorstel is de opschaling van lokale publieke omroepen. Het huidige (impliciete) uitgangspunt van één gemeente als maat voor het verzorgingsgebied van een lokale publieke omroep wordt daarmee losgelaten. Wat blijft is dat de grenzen van het verzorgingsgebied gemeentegrenzen zijn. Nadere regeling van de lokale verzorgingsgebieden is te vinden in artikel 2.87h (zie de artikelsgewijze toelichting aldaar).

Onderdelen B tot en met F en H tot en met J (opschrift titel 2.3 tot en met artikel 2.64, artikelen 2.66 tot en met 2.68)

Het huidige opschrift van titel 2.3 is "Regionale en lokale publieke mediadiensten". Deze titel bevat drie paragrafen: 2.3.1 over de RPO, 2.3.1a over de aanwijzing van regionale en lokale publieke omroepen en 2.3.2 over het media-aanbod van regionale of lokale

publieke mediadienst. Het opschrift van titel 2.3 wordt "Regionale publieke mediadienst". Er komt een aparte, nieuwe titel 2.4 voor de lokale publieke mediadienst. Paragraaf 2.3.1a wordt henummerd tot paragraaf 2.3.2 en krijgt als opschrift "Aanwijzing van regionale publieke media-instelling". De voorschriften over aanwijzing als lokale publieke omroep worden gelicht uit de bepalingen die gedeeld worden met de regionale publieke omroep en verplaatst naar de nieuwe paragraaf 2.4.3. De artikelen in de huidige gezamenlijke paragraaf worden ontdaan van alles wat specifiek op de lokale publieke omroep ziet. De voorschriften over aanwijzing als regionale publieke omroep blijven daarbij ongewijzigd, op één uitzondering na, die ziet op artikel 2.65, derde lid.

Onderdeel G (artikel 2.65)

Artikel 2.65, derde lid, komt te vervallen. Dit lid bevat de bevoegdheid van het Commissariaat om uitzenduren op een omroepzender aan te wijzen voor regionaal of lokaal publiek aanbod. Deze bepaling wordt in de praktijk niet toegepast. Publieke omroepen krijgen frequentieruimte via een vergunning op grond van de Telecommunicatiewet. De bepaling komt ook niet terug in de nieuwe paragraaf over aanwijzing als lokale publieke omroep.

Onderdeel K tot en met N (opschrift paragraaf 2.3.2)

Paragraaf 2.3.2 wordt henummerd tot 2.3.3 en het opschrift wordt gewijzigd van "Media-aanbod van regionale of lokale publieke mediadienst" naar "Regionaal publiek media-aanbod". Bepalingen over lokaal media-aanbod in deze paragraaf worden geschrapt. Er komt een bepaling over media-aanbod van lokale publieke omroepen in de nieuwe paragraaf 2.4.4.

Onderdeel L (artikel 2.70)

Het huidige artikel 2.70 bevat de ICE-norm voor regionale en lokale publieke omroepen. De ICE-norm wordt vereenvoudigd en gemoderniseerd, en wel op dezelfde wijze voor regionale en lokale publieke omroepen. De aangepaste norm voor regionale omroepen blijft staan in artikel 2.70, dezelfde aangepaste norm voor lokale omroepen landt in de nieuwe paragraaf 2.4.4 (artikel 2.87x). De aanpassing in verband met de modernisering van de ICE-norm wordt uitgelegd in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 2.6).

Onderdelen M en N (artikelen 2.71 en 2.72)

Artikel 2.71 biedt lokale publieke omroepen de mogelijkheid om aan een minder stringente norm voor het media-aanbod (op grond van artikel 2.70) te voldoen, wanneer zij samenwerken met een regionale publieke omroep. Deze mogelijkheid komt te vervallen, artikel 2.71 wordt geschrapt. In verband hiermee wordt ook het eerste lid, onderdeel c, van artikel 2.72 geschrapt, dat verwijst naar artikel 2.71. Zie ook paragraaf 2.6 van het algemeen deel van deze toelichting.

Onderdeel O (titel 2.4. Lokale publieke mediadienst)

Met onderdeel O wordt een nieuwe titel ingevoegd in de Mediawet 2008, namelijk titel 2.4 "Lokale publieke mediadienst". De titel heeft vier paragrafen: paragraaf 2.4.1 over de NLPO, paragraaf 2.4.2 over lokale verzorgingsgebieden, paragraaf 2.4.3 over de aanwijzing als lokale publieke omroep en ten slotte paragraaf 2.4.4 met overige bepalingen over de lokale publieke mediadienst. Titel 2.4 van de Mediawet 2008 bevatte oorspronkelijk de regeling van de Wereldomroep. Deze werd per 1 januari 2013 opgeheven (Stb. 2012, 319). Daarmee kwam de titel met de artikelen 2.72 tot en met 2.87 beschikbaar.

Paragraaf 2.4.1. NLPO (artikelen 2.75 tot en met 2.87g)

De paragraaf bevat de inrichting van de NLPO. De paragraaf is toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 2.4).

Paragraaf 2.4.2. lokale verzorgingsgebieden (artikel 2.87h)

De paragraaf bestaat uit één artikel. Dit geeft voorschriften over lokale verzorgingsgebieden en bevat een delegatiebepaling. De definitie van lokaal verzorgingsgebied is opgenomen in artikel 1.1, eerste lid, van de Mediawet 2008 (zie de artikelsgewijze toelichting aldaar).

Het maximale aantal lokale verzorgingsgebieden wordt bepaald op tachtig. Nederland wordt ingedeeld in (niet meer dan tachtig) lokale verzorgingsgebieden, dat wil zeggen dat elke gemeente tot een verzorgingsgebied behoort. Voor de gemeenten die samen een verzorgingsgebied vormen, geldt het voorschrift dat ze onderling nabijgelegen zijn. Voor zover de gemeenten niet al een aansluitend grondgebied vormen, moeten ze in elk geval naburig zijn. Het onderscheid met de regionale publieke omroep wordt verzekerd door het vereiste dat het lokale verzorgingsgebied naar oppervlakte of aantal inwoners aanmerkelijk kleiner moet zijn. En er is een inhoudelijk criterium dat ziet op de kenbare identiteit van het lokale verzorgingsgebied of het karakter van gebied waarbinnen het leven van mensen zich in het algemeen afspeelt. Ten slotte bevat artikel 2.87h een delegatiegrondslag voor vaststelling van de indeling in lokale verzorgingsgebieden bij algemene maatregel van bestuur. Zie ook paragraaf 2.3 van het algemeen deel van deze toelichting.

Paragraaf 2.4.3. Aanwijzing van lokale publieke media-instelling (artikelen 2.87i tot en met 2.87v)

In deze paragraaf is de procedure voor de aanwijzing als lokale publieke media-instelling opnieuw opgeschreven. De paragraaf is ook toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 2.5).

(artikel 2.87i)

De bevoegdheid tot het aanwijzen als lokale publieke omroep ligt bij het Commissariaat. Per lokaal verzorgingsgebied kan niet meer dan één lokale publieke omroep worden aangewezen. Omdat het aantal lokale verzorgingsgebieden wordt gemaximeerd op tachtig (voorgesteld artikel 2.87h), kunnen er in het nieuwe bestel niet meer dan tachtig lokale publieke omroepen zijn. De bepaling staat er niet aan in de weg dat een instelling wordt aangewezen als lokale publieke omroep voor meer dan één lokaal verzorgingsgebied.

(artikel 2.87j)

Een aanwijzing als lokale publieke omroep heeft een vaste duur van vijf jaar. Alle aanwijzingen beginnen voortaan op hetzelfde moment, namelijk het begin van de concessie van de NLPO of het begin van het zesde jaar van die concessie. De aanwijzingen lopen voortaan synchroon met (één van) de twee concessiebeleidsplanperiodes van vijf jaar die samen de duur van een concessie uitmaken. Op de vaste duur van de aanwijzing en de vaste beginmomenten is een uitzondering geregeld voor de situatie dat een aanwijzing wordt ingetrokken. Als in dat geval onbenutte aanwijzingsduur overblijft, kan voor die restperiode een instelling worden aangewezen.

(artikel 2.87k)

Een aanwijzing gebeurt op aanvraag. Voor de situatie dat er meer aanvragers zijn voor één aanwijzing wordt het verdelingsmechanisme bepaald: de aanvragen worden onderling afgewogen. Ook wordt duidelijk welke criteria hiervoor gelden: de vereisten uit de artikelen 2.87l tot en met 2.87o.

(artikel 2.87l)

De drie vereisten uit artikel 2.87l zijn formele vereisten. Het gaat erom dat een aanvragende instelling statuten heeft waaruit drie kenmerken van de instelling blijken: zij is rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, zij heeft als doel de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau en zij heeft een pbo. Het Commissariaat doet een formele toets op de statuten. Ook wat het pbo betreft gaat het om een formele toets. Het Commissariaat kan een aanvraag afwijzen als niet aan de formele vereisten wordt voldaan. De aanvraag wordt dan niet doorgeleid naar de adviseurs (zie artikel 2.87p, eerste lid).

(artikel 2.87m)

Artikel 2.87m bevat de materiële vereisten voor een pbo bij een instelling. Wat de statuten bepalen is hier niet voldoende. Er moet daadwerkelijk een pbo zijn dat representatief is. Het pbo moet, binnen de instelling, een afzonderlijk orgaan zijn, en bestaan uit minimaal vijf leden, onder wie de voorzitter. De gemeenteraad adviseert over de vraag of het pbo van de instelling voldoet aan artikel 2.87m (zie artikel 2.87p, derde lid).

(artikel 2.87n)

Om aangewezen te kunnen worden moet een instelling beschikken over een beleidsplan. Dat beleidsplan moet zijn afgestemd op het concessiebeleidsplan NLPO. Verder moet dat beleidsplan binnen het kader van het concessiebeleidsplan NLPO uiteenzetten hoe de instelling de publieke mediaopdracht op lokaal niveau wil uitvoeren in het betreffende verzorgingsgebied. Het artikel geeft nadere eisen voor de aspecten waarover de aanvrager inzicht moet verschaffen in het beleidsplan.

(artikel 2.87o)

Naast een beleidsplan moet een instelling om aangewezen te kunnen worden als lokale publieke omroep beschikken over een begroting. Het gaat hier om een meerjarenbegroting, voor de duur van de aanwijzingsperiode. De begroting moet de financiële onderbouwing geven bij wat wordt voorgesteld in het beleidsplan.

(artikel 2.87p)

Het Commissariaat vraagt de NLPO en de betrokken gemeenteraad of gemeenteraden om advies over de aanvragen. Het is niet de bedoeling dat de NLPO en de gemeenteraad advies uitbrengen over de gehele aanvraag. Elk krijgt volgens het wetsvoorstel eigen aspecten van de aanvraag voor een advies over de geschiktheid toebedeeld. De criteria uit de artikelen 2.87m tot en met 2.87n worden voor advies over de NLPO en de gemeenteraad verdeeld, zodanig dat elk adviseert vanuit de eigen rol en deskundigheid. De NLPO adviseert aan de hand van de criteria voor het beleidsplan, behalve het criterium dat de voornemens en afspraken over de inzet van vrijwilligers en over samenwerkingen met partners in het lokale verzorgingsgebied betreft. De NLPO adviseert bovendien aan de hand van de criteria voor de begroting. De gemeenteraad adviseert aan de hand van de criteria voor het pbo en het criterium voor het beleidsplan dat ziet op vrijwilligers en partners in het lokale verzorgingsgebied.

Als sprake is van meer dan één aanvraag voor een verzorgingsgebied, brengen de adviseurs in hun adviezen per criterium een rangorde van geschiktheid aan. Daarnaast adviseert iedere gemeenteraad voor zich; het gezamenlijke advies als meer dan één gemeenteraad is betrokken (uit de huidige wet) komt niet terug. Ook de opdracht aan de gemeenteraad om meerdere aanvragers tot samenwerking te bewegen, wordt geschrapt. Ten slotte geeft het artikel een gewichtenregeling voor het geval dat meer dan één gemeenteraad adviseert in het kader van een procedure voor één aanwijzing. Gemeenten zijn nu eenmaal verschillend in grootte. Gekozen is voor aansluiting bij het aantal raadsleden volgens artikel 8 van de Gemeentewet.

(artikel 2.87q)

Naast het verdelingsmechanisme van de onderlinge afweging van de aanvragen worden afwijzingsgronden voorgesteld. Deze dienen om een minimale kwaliteit en geschiktheid voor aanwijzing te waarborgen. Het Commissariaat kan een aanvraag afwijzen als de instelling niet voldoet aan de formele eisen in verband met de statuten, of in onvoldoende mate voldoet aan de criteria waarover de NLPO of de gemeenteraad om advies wordt gevraagd. Ook kan het Commissariaat een aanvraag afwijzen als uit de aanvraag blijkt dat het media-aanbod in onvoldoende mate aan de wettelijke eisen zal voldoen. Ten slotte kan de handelwijze van een aanvrager in een voorgaande aanwijzingsperiode (waarin deze aangewezen was) een afwijzingsgrond zijn. Voorwaarde is wel dat er mede gelet daarop een gegronde reden is om aan te nemen dat de instelling zich bij een nieuwe aanwijzing niet aan de wet zal houden. Dit is een zware toets. Het gaat erom dat het Commissariaat concrete aanwijzingen heeft over de aanvrager die het oordeel kunnen dragen dat deze zich ingeval van aanwijzing waarschijnlijk niet zal houden aan het bepaalde bij of krachtens de Mediawet 2008.

(artikel 2.87r)

Het Commissariaat kan tussentijds advies vragen aan een gemeenteraad bij ernstige twijfel over het pbo. Het zal daarbij in elk geval kunnen gaan over de vraag of het pbo nog als representatief kan worden beschouwd. Deze bepaling moet worden gezien in het licht van de intrekingsbevoegdheid van artikel 2.87s.

(artikel 2.87s)

Voor lokale publieke omroepen is een nieuwe bepaling over intrekking van de aanwijzing gemaakt, in plaats van de huidige artikelen 2.67 en 2.68. Artikel 2.87s, eerste lid, is een herformulering van het huidige artikel 2.67 voor de lokale publieke omroep, die aansluit bij de nieuw opgeschreven procedure. De huidige imperatieve intrekingsbevoegdheid ingeval een lokale publieke omroep niet meer voldoet aan de vereisten van artikel 2.61, tweede lid, wordt een kan-bepaling. Het Commissariaat kan een aanwijzing intrekken als een omroep niet meer voldoet aan de formele vereisten van artikel 2.87l of aan artikel 2.87m, over het pbo. De discretionaire bevoegdheid biedt ruimte voor toepassing van het evenredigheidsbeginsel bij deze herstelsanctie. In dit licht is de bepaling uit het huidige artikel 2.67, tweede lid, hier niet overgenomen. Die bepaling geeft de omroep een termijn van vier maanden om te voldoen aan artikel 2.61, tweede lid, onderdelen b of c, voordat tot intrekking wordt overgegaan. Inherent aan de evenredigheidstoets is dat wordt onderzocht of op minder ingrijpende wijze tot een rechtmatige situatie gekomen kan worden. Een begunstigingstermijn kan daarbij aan de orde zijn.

Artikel 2.87s, tweede lid, is een herformulering van huidig artikel 2.68 voor de lokale publieke omroep. De inhoud is dezelfde gebleven, namelijk dat kan worden ingetrokken als twee maanden lang geen adequaat media-aanbod is uitgezonden of de omroep in een jaar tijd twee keer een sanctie van het Commissariaat heeft gekregen. Het derde lid bevat de specifiek op de lokale publieke omroep toegeschreven bepaling uit huidig artikel 2.68, tweede lid, waarbij ook acht is geslagen op de nieuwe aanwijzingsprocedure. Zowel de NLPO als het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente(n) wordt om een zienswijze over een voorgenomen intrekking gevraagd. Deze specialis ten opzichte van artikel 4:8 van de Awb past bij de rol van de NLPO en de gemeenten in het stelsel en bij een zorgvuldige besluitvorming.

(artikel 2.87t)

De bepaling over de verwerking van bijzondere persoonsgegevens in verband met het pbo wordt toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 3.2).

(artikel 2.87u)

In overeenstemming met aanwijzing 2.24 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (hierna Ar) vindt delegatie van technisch/administratieve voorschriften over termijnen en te verstrekken gegevens plaats naar het niveau van ministeriële regeling. Voor de delegatie van regels over de verwerking van bijzondere persoonsgegevens en over

passende beschermingsmaatregelen is gekozen voor een algemene maatregel van bestuur, gelet op het fundamenteelrechtelijke karakter van de gegevensbescherming.

(artikel 2.87v)

Met inachtneming van Ar 5.10 (over toekenning van regelgevende bevoegdheden aan een zelfstandig bestuursorgaan) wordt hier regelgevende bevoegdheid gedelegeerd aan het Commissariaat. De bedoeling is dat het Commissariaat hiermee wordt ondersteund bij het doelmatig en doeltreffend inrichten van de aanvraagprocedure in de praktijk. Bij het tweede lid kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het voorschrijven van formats.

Paragraaf 2.4.4. Overige bepalingen over lokale publieke mediadienst (artikelen 2.87w tot en met 2.87y)

(artikel 2.87w)

Wanneer een lokale publieke omroep is aangewezen en aan het werk gaat, wordt vereist dat het pbo een reglement heeft over samenstelling en werkwijze (het vereiste geldt niet in de aanwijzingsprocedure). Dat reglement moet in elk geval een regeling voor onverenigbaarheden bevatten. Samenstelling en werkwijze kunnen bijvoorbeeld zijn benoeming en ontslag, vergaderfrequentie en wijze van besluitvorming. Uitleg wordt ook gegeven in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 2.6).

(artikel 2.87x)

Dit is de vernieuwde kwalitatieve norm voor het media-aanbod, die geldt voor regionale en lokale publieke omroepen. De overeenkomstige norm voor de regio staat in het aangepaste artikel 2.70. Uitleg over vereenvoudiging en modernisering van deze ICE-norm wordt gegeven in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 2.6).

(artikel 2.87y)

De inlichtingenplicht voor lokale publieke omroepen geldt jegens de raad van toezicht en de raad van bestuur van de NLPO en de door de raad van bestuur aangewezen medewerkers of ingestelde commissies. Bij deze commissies kan in elk geval worden gedacht aan de onafhankelijke evaluatiecommissie uit artikel 2.190. De inlichtingenplicht geldt van rechtswege.

Onderdeel P (artikel 2.93)

Artikel 2.93 geeft een delegatiegrondslag voor regels over de wijze waarop inzicht wordt gegeven in de financiën die betrekking hebben op de verzorging van reclame- en telewinkeloordschappen in het media-aanbod van de regionale en lokale publieke omroepen. Voor de regionale publieke omroepen geldt al sinds 2014 dat zij volledige financiële verantwoording afleggen aan het Commissariaat (Stb. 2013, 570). Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat dit ook gaat gelden voor de lokale publieke omroepen. Daarmee is deze grondslag overbodig geworden.

Onderdeel Q (artikelen 2.99c en 2.99d)

Voor het lidmaatschap van de raad van toezicht van de Ster gelden onverenigbaarheden. Eén daarvan is lidmaatschap van het overlegorgaan, bedoeld in artikel 2.146, aanhef en onder. Deze bepaling is de huidige bekostigingsgrondslag van de Stichting NLPO, en wordt geschrapt in verband met de nieuwe wettelijke regeling van de NLPO. De verwijzing naar het overlegorgaan wordt in artikel 2.99d, eerste lid, vervangen door een verwijzing naar de NLPO. Deze vervanging gebeurt ook in de bepaling over de benoemingsprocedure voor de raad van toezicht van de Ster.

Onderdeel R (artikel 2.122)

De verplichting om per televisieprogrammakanaal voor ten minste vijftig procent van de duur oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programma's te hebben gaat ook gelden voor de lokale publieke omroepen.

Onderdelen S en T (artikelen 2.132 en 2.134)

De NLPO wordt toegevoegd aan de bepalingen over nevenactiviteiten. Dit geldt ook voor de RPO, die hier bij vergissing niet was toegevoegd bij de wetswijziging waarbij de RPO in het leven werd geroepen (Stb. 2016, 114).

Onderdelen U, V en W (artikelen 2.135, 2.141 en 2.142)

Het uitgangspunt dat alle inkomsten worden gebruikt voor de publieke mediaopdracht gaat ook gelden voor de NLPO (artikel 2.135). Eenzelfde aanpassing gebeurt voor de bepaling over het dienstbaarheidsverbod (artikel 2.141) en voor het integriteitsvoorschrift in artikel 2.142.

Onderdelen X en NN (artikelen 2.142a en 2.178)

Artikel 2.142a stelt eisen aan de bestuurlijke organisatie van de NPO, de RPO, de landelijke en regionale publieke media-instellingen en enkele andere instellingen die worden bekostigd op grond van de Mediawet 2008. Het gaat om eisen als soberheid, duidelijkheid, deugdelijkheid of transparantie. In artikel 2.178 worden voorschriften gegeven voor bedrijfsprocessen, administratie en financiële boekhouding. Deze voorschriften gelden voor de landelijke en regionale publieke omroepen. Aan artikel 2.142a worden de NLPO en de lokale publieke omroepen toegevoegd, en aan artikel 2.178 de lokale publieke omroepen. Op deze artikelen wordt toezicht gehouden door het Commissariaat, dat derhalve ook toezicht gaat houden op de governance van de NLPO en de lokale publieke omroepen en op de bedrijfsprocessen, administratie en financiële boekhouding van de lokale omroepen.

Onderdelen Y en AA (artikelen 2.143 en 2.146)

De NLPO en de lokale publieke omroepen krijgen volgens dit wetsvoorstel aanspraak op bekostiging uit de Rijksbegroting. Daartoe worden zij opgenomen in artikel 2.143, eerste lid. Volgens de (bestaande) tekst van de bepaling gaat het om aanspraak op bekostiging die een kwalitatief hoogwaardig media-aanbod mogelijk maakt en waardoor continuïteit van financiering is gewaarborgd. Om te verduidelijken dat de hier geregelde bekostigingsaanspraak voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht voortaan geldt voor de publieke omroepen in alle drie de lagen van het publieke bestel, worden deze in het eerste lid uitgeschreven. In artikel 2.146 wordt de bekostiging van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau opgenomen als bekostigingsdoel van de rijksmediabijdrage en de inkomsten van de Ster. Op dit moment wordt de Stichting NLPO bekostigd als het overlegorgaan van de lokale publieke media-instellingen. Deze grondslag is opgenomen in artikel 2.146, onderdeel I. Deze grondslag wordt geschrapt. Ook onderdeel m wordt geschrapt. Dit geeft een grondslag voor de verzorging van media-aanbod van regionale en lokale publieke omroepen dat gericht is op minderheden. Dergelijk aanbod kan worden verzorgd vanuit de generieke financiering van de publieke mediaopdracht op regionaal en lokaal niveau. De grondslag is daarmee overbodig.

Onderdeel Z (artikel 2.144)

In de Mediawet 2008 is als een waarborg ten behoeve van de onafhankelijkheid van de publieke omroep een minimumbedrag voor de rijksmediabijdrage opgenomen. Nu de bekostiging van de lokale publieke mediadienst voortaan gebeurt uit de mediabegroting dient dit minimumbedrag te worden verhoogd.

Onderdelen BB en CC (artikelen 2.167 en 2.168)

Deze artikelen gaan over de potentieel begunstigen van de algemene mediareserve (artikel 2.167) en van de renteopbrengsten uit het beheer van die reserve (artikel 2.168). De NLPO en de lokale publieke omroepen worden in beide artikelen als potentieel begunstigen toegevoegd. Ook wordt de verwijzing naar de huidige bekostigingsgrondslag van de Stichting NLPO, artikel 2.146, onderdeel I, in beide artikelen geschrapt.

Onderdelen DD en EE (opschriften afdelingen 2.6.5 en 2.5.6a)

De bekostiging van de regionale en lokale publieke mediadienst is nu geregeld in afdeling 2.6.5. Met het wetsvoorstel wordt voor de bekostiging van de lokale publieke mediadienst een aparte afdeling in de Mediawet 2008 ingevoegd. Dat invoegen gebeurt na artikel 2.170a. De huidige artikelen 2.170b tot en met 2.170d gaan over de gemeentelijke bekostiging van de lokale publieke omroepen en over de bekostiging van de Stichting NLPO op grond van artikel 2.146, onderdeel I. Deze bepalingen komen te vervallen. De vrijgekomen artikelnummers worden gebruikt voor de nieuwe bekostigingssystematiek.

Onderdeel FF (artikel 2.170b)

De jaarlijks bekostigingscyclus van de NLPO en de lokale publieke omroepen begint met een begroting van de NLPO, die vóór 15 september moet worden ingediend bij de Minister van OCW en het Commissariaat. De begroting is voor de NLPO en de lokale publieke omroepen gezamenlijk. Het artikel geeft voorschriften voor de inhoud van de begroting en delegeert de bevoegdheid om nadere regels te stellen aan de Minister van OCW. Eén van de vereisten voor de begroting uit het artikel zelf is dat een overzicht moet worden gegeven van de aanbodkanalen van de lokale publieke omroepen (derde lid, onderdeel c). In het vijfde lid wordt duidelijk gemaakt dat dit vereiste niet geldt voor de begroting die ziet op het eerste jaar van een aanwijzingsperiode voor lokale publieke omroepen. Als die begroting moet worden ingediend, zijn de betreffende gegevens namelijk nog niet beschikbaar.

Onderdelen GG en HH (artikelen 2.170c en 2.170d)

De Minister van OCW stelt vóór 1 december de budgetten vast van de NLPO (artikel 2.170c) en van de lokale publieke omroepen (artikel 2.170d). Voor beide budgetten geldt dat uitbetaling loopt via het Commissariaat.

Onderdeel II (artikelen 2.170e tot en met 2.170i)

(artikelen 2.170e en 2.170f)

Het Commissariaat verstrekt aan een lokale publieke omroep een rijksbijdrage op aanvraag (artikel 2.170e). De beslissing op de aanvraag wordt vóór 1 januari genomen. Het eerste lid van artikel 2.170e bepaalt dat de bijdrage wordt verstrekt in de kosten die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, voor zover die kosten niet op andere wijze zijn gedekt. Deze zinsnede moet worden begrepen in samenhang met de vereisten aan de aanvraag. Volgens artikel 2.170f, derde lid, moet de aanvraag vergezeld gaan van een begroting waarin de financiële middelen voor de publieke taakopdracht worden onderverdeeld in (a) eigen inkomsten, (b) rijksbijdrage, (c) gemeentelijke subsidie als bedoeld in afdeling 2.6.6a en (d) overige subsidies. De rijksbijdrage in artikel 2.170e ziet op de rijksbijdrage uit artikel 2.170f, derde lid, onderdeel b. Verder brengt de zinsnede tot uitdrukking dat er bij de financiering in totaal geen sprake mag zijn van overcompensatie. Artikel 2.170e, vijfde lid, maakt mogelijk dat het Commissariaat een aanvraag in behandeling neemt van een

instelling die al wel een aanwijzingsbesluit heeft ontvangen, maar waarvan de aanwijzing nog niet is begonnen.

Artikel 2.170f, vierde lid, bevat een delegatiegrondslag voor het stellen van nadere regels over de indiening van de bekostigingsaanvraag en de inhoud en inrichting van de begroting. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het verplichten van een modelbegroting, zoals als geldt voor de regionale publieke omroepen op grond van de Mediaregeling 2008.

(artikel 2.170g)

Het Commissariaat verleent voorschotten op de rijksbijdrage. De Minister stelt hierover nadere regels. De bedoeling is dat in de Mediaregeling 2008 bevoorschotting in twaalf maandelijkse termijnen wordt bepaald.

(artikel 2.170h)

Het huidige artikel 2.170b, vijfde lid, bevat een evaluatiebepaling. De Minister van OCW brengt iedere drie jaar aan de Staten-Generaal verslag uit over de doeltreffendheid en de effecten van de gemeentelijke bekostiging van de lokale publieke omroepen. Deze bepaling heeft het monitoren van gemeentelijke bekostiging door het Commissariaat ondersteund. De bepaling komt te vervallen. Het is echter wenselijk dat de monitoring wordt voortgezet om de effecten van het nieuwe beleid inzichtelijk te maken. De evaluatie ziet alleen op de publieke bekostiging.

(artikel 2.170i)

Artikel 2.170i bevat een regeling voor de gang van zaken wanneer een lokale publieke omroep na de lopende aanwijzing de overstap naar commerciële media-instelling wil maken. Ook geeft het artikel een voorziening voor financiële afwikkeling wanneer de aanwijzing van een lokale publieke omroep wordt ingetrokken, of een lokale publieke omroep in de opvolgende aanwijzingsperiode geen aanwijzing meer heeft of een aanwijzing voor een lokaal verzorgingsgebied dat niet hetzelfde is als het verzorgingsgebied van de lopende aanwijzing. Van "hetzelfde verzorgingsgebied" is in elk geval geen sprake wanneer een lokale publieke omroep wisselt van verzorgingsgebied, of als de grenzen van het "oude" verzorgingsgebied zijn gewijzigd, bijvoorbeeld door gemeentelijke herindeling. In de genoemde situaties wordt een eindafrekening gemaakt. Het Commissariaat stelt na de eindafrekening het terug te betalen bedrag vast. Terugggevorderde bedragen worden toegevoegd aan de algemene mediareserve.

Onderdeel JJ (artikel 2.173b)

Het Commissariaat wordt belast met de rechtmatigheidstoetsing van de uitgaven van de NLPO en de lokale publieke omroepen. Deze worden daarom verplicht de jaarrekening jaarlijks vóór 1 mei aan het Commissariaat te zenden. Het artikel geeft voorschriften over de onderverdeling van de financiële middelen in de jaarrekening: eigen inkomsten, de rijksbijdrage, gemeentelijke subsidie volgens afdeling 2.6.6a en overige subsidies. De Minister van OCW wordt bevoegd om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over de inhoud en inrichting van de jaarrekening. Op basis van deze grondslag zal voor de NLPO en de lokale publieke omroepen een gedetailleerd handboek financiële verantwoording worden opgesteld. Dergelijke handboeken bestaan al voor de landelijke en regionale publieke mediadienst, het Commissariaat en het SvdJ.

In het eerste jaar van de aanwijzing zal het voor lokale publieke omroepen doorgaans niet mogelijk zijn om een jaarrekening over het voorgaande kalenderjaar op te stellen en aan Commissariaat te zenden, omdat zij nog niet aangewezen waren in dat kalenderjaar. Om die reden maakt het vijfde lid van artikel 2.173b voor die situatie een uitzondering op de in het tweede lid neergelegde verplichting. Dit is echter anders voor omroepen die in het voorafgaande jaar een aanwijzing hadden voor hetzelfde

verzorgingsgebied (zie ook de toelichting bij artikel 2.170i). In dat geval is namelijk sprake van continuïteit, waardoor het passend is om deze organisaties ook in het eerste jaar van de nieuwe aanwijzing om een jaarrekening over het voorafgaande jaar te vragen. In dergelijke gevallen vindt verantwoording over het laatste jaar van de voorgaande aanwijzing plaats op grond van artikel 2.170i.

Onderdeel KK (artikel 2.175)

Het huidige artikel gaat over het reserveren van gelden door de regionale publieke omroepen en de RPO. Aan het nieuwe artikel is een overeenkomstige bepaling voor de lokale publieke omroepen en de NLPO toegevoegd. Verder is het artikel opnieuw opgeschreven, ter verduidelijking. De betekenis is – los van verruiming van het adreassaar – niet gewijzigd. Terugbetaling aan het Commissariaat (huidige derde lid) wordt afgedekt door een aanpassing van artikel 2.177.

Onderdeel MM (artikel 2.177)

Het Commissariaat vordert gelden terug die onrechtmatig zijn gebruikt of gereserveerd. Verduidelijkt wordt dat dit ook kan gaan om reserveringen in strijd met artikel 2.175. De NLPO en de lokale publieke omroepen worden toegevoegd als entiteiten waarvan kan worden teruggevorderd.

Onderdeel OO (afdeling 2.6.6a. Bijzondere bepalingen voor subsidie van gemeente aan lokale publieke media-instelling, artikelen 2.179 en 2.179a)

Het wetsvoorstel houdt de mogelijkheid open dat een gemeente zelf wil bijdragen aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, in aanvulling op de bekostiging door het Rijk. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid. Er is hier derhalve sprake van inzet van middelen in het kader van gemeentelijke autonomie. Een set voorschriften is daarbij nodig in verband met het bieden van gelijke kansen en het voldoen aan staatssteunregels van de Europese Unie (zie ook paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting).

(artikel 2.179a, eerste lid)

Het budget dat de gemeenteraad beschikbaar stelt, dient voor het begin van de aanvraagperiode voor aanwijzing als lokale publieke omroep bekend te zijn. Zo kan iedere instelling die in aanmerking wil komen voor aanwijzing een beleidsplan maken waarbij mede kan worden uitgegaan van de financiering door de gemeente, en worden aan (potentiële) aanvragers gelijke kansen geboden.

(artikel 2.179a, tweede lid)

De gemeentelijke subsidie kan worden verstrekt op een manier die in overeenstemming is met EU-staatssteunregels. Binnen het kader van de Mediawet 2008 wordt een DAEB gevestigd voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Die DAEB kan vanuit staatssteunperspectief door de overheid worden gefinancierd zolang geen sprake is van overcompensatie. Naast de rijksbijdrage kan gemeentelijke subsidie voor de DAEB worden verstrekt, zolang de omschrijving van de specifieke DAEB van een lokale publieke omroep daarvoor ruimte biedt. De subsidie moet dan wel de uitvoering van de mediawettelijke DAEB gelden. Uit dit vereiste volgt dat de subsidiebeschikkingen in overeenstemming zijn met de Mediawet 2008, het concessiebeleidsplan NLPO en het besluit tot aanwijzing als lokale publieke omroep.

(artikel 2.179a, derde en vierde lid)

Ingeval een gemeente de lokale publieke omroep aanvullend financiert, wordt die financiering meegenomen in de begrotings- en verantwoordingssystematiek van de Mediawet 2008. Een waarborg tegen overcompensatie is de bevoegdheid van het Commissariaat tot terugvordering van gelden die ten onrechte of overmatig bij een omroep aanwezig zijn. Deze terugvorderingsbevoegdheid gaat mede zien op de

gemeentelijke subsidie, waarbij terugbetaling aan de gemeente gebeurt naar rato van het gemeentelijke aandeel in het terug te ontvangen bedrag.

Het toezicht op de toepassing van de artikelen 2.179 en 2.179a door gemeenten gebeurt op grond van artikel 268 van de Gemeentewet (vernietiging bij koninklijk besluit) of met gebruikmaking van de bevoegdheden op grond van de Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten.¹⁷⁶ De artikelen 2.179 en 2.179a zijn om die reden uitgezonderd van het toezicht door het Commissariaat (zie ook de toelichting bij artikel 7.11).

Onderdeel PP (artikelen 2.189 en 2.190)

De artikelen 2.189 en 2.190 gaan over evaluatie binnen de lokale publieke mediadienst. Artikel 2.189 regelt de zelfevaluatie door een lokale publieke omroep over de manier waarop deze omroep de lokale publieke mediaopdracht uitvoert. Artikel 2.190 geeft voorschriften voor een onafhankelijke evaluatie die de NLPO kan laten verrichten. De twee evaluaties hangen samen. De zelfevaluatie door een lokale publieke omroep is verplicht, en moet plaatsvinden in het tweede jaar van de aanwijzingsperiode. Het tweede lid van artikel 2.189 zorgt ervoor dat de evaluatieverplichting niet geldt voor een omroep die is aangewezen voor het restant van een aanwijzingsperiode, na intrekking van de oorspronkelijke aanwijzing.

Bij de evaluatie van de NLPO gaat het om een kan-bepaling. De NLPO is dus niet tot evaluatie verplicht – ook niet in de situatie dát daarvoor in de zelfevaluaties aanleiding gevonden zou kunnen worden. De NLPO heeft ook ruimte waar het de reikwijdte van de onafhankelijke evaluatie betreft. Deze kan zo breed zijn als de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau, maar kan ook beperkt zijn tot deelonderwerpen, bijvoorbeeld thema's, een deel van de lokale publieke omroepen of alleen de NLPO. De onafhankelijke evaluatie gebeurt in het derde jaar van de aanwijzingsduur. Uit de bevoegdheid van de NLPO om te evalueren volgt niet een medewerkingsplicht van de lokale publieke omroepen. Wel geldt dat, nu hier sprake is van het uitvoeren van een taak van NLPO, de inlichtingenplicht van artikel 2.87y van toepassing is. Deze verplichting geldt van rechtswege. De NLPO stelt voor de evaluatie een onafhankelijke commissie in, die bestaat uit ten minste vijf onafhankelijke deskundigen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan deskundigheid op het gebied van (lokale) journalistiek, governance, financiën of personeelsbeleid.

Onderdeel QQ (artikel 3.29f)

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel over de invoering van een investeringsverplichting voor Nederlands cultureel audiovisueel product heeft de toenmalige Staatssecretaris van OCW naar aanleiding van een vraag van het toenmalige lid van de Eerste Kamer Walenkamp toegezegd om bij de eerstvolgende wijziging van de Mediawet 2008 ook "streektaalen, zoals het Nedersaksisch en het Limburgs" in artikel 3.29f van de Mediawet 2008 op te nemen.¹⁷⁷

De voorgestelde wijziging geeft gevolg aan deze toezegging. Door te verwijzen naar de talen die zijn erkend onder deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (hierna: het Handvest) wordt geen onderscheid gemaakt tussen die talen. De erkende talen zijn: Papiaments, Limburgs, Nedersaksisch, Jiddisch (Jiddisj) en Romanes.

¹⁷⁶ Zie voor een toelichting op de instrumenten op grond van de Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten: Kamerstukken II 2009/10, 32157, nr. 3.

¹⁷⁷ Handelingen I 2023/24, 36176, nr. 4, item 3, p. 2; Kamerstukken II 2023/24, 36176, nr. 38, p. 6-7.

De taal- en culturele criteria voor Nederlands cultureel audiovisueel product worden zo aangevuld met de erkende talen. Dit betekent dat ook producties in één van deze talen, of producties op basis van een scenario of origineel literair werk in één van deze talen, kunnen meetellen voor de investeringsverplichting. Naast de onder deel II van het Handvest erkende talen, worden in Nederland ook streektalen (dialecten) gesproken. Voor de toepassing van artikel 3.29f kwalificeren de streektalen als Nederlands.

Onderdeel RR (artikel 6.13)

Artikel 6.13 over het standaardprogrammapakket wordt aangepast aan de nieuwe voorschriften voor lokale publieke omroepen. De verwijzing naar de programmanorm van artikel 2.70 wordt vervangen door verwijzing naar de gemoderniseerde versie daarvan in artikel 2.87x. De verwijzing naar de gemeente als verzorgingsgebied wordt vervangen door verwijzing naar het lokale verzorgingsgebied. Dit gebeurt zowel voor televisieprogrammakanalen (lid 3) als voor radioprogrammakanalen (lid 4).

Onderdeel SS (artikel 7.4)

Het lidmaatschap van een orgaan van de NLPO of een dienstbetrekking bij de NLPO wordt toegevoegd als onverenigbaarheid met het lidmaatschap van het Commissariaat.

Onderdelen TT en UU (artikelen 7.11 en 7.12)

Artikel 7.11 specificeert op welke bepalingen van de Mediawet 2008 het Commissariaat toezicht heeft en artikel 7.12 regelt voor welke bepalingen geldt dat bij overtreding een bestuursrechtelijke boete (lid 1) dan wel een last onder dwangsom (lid 3) kan worden opgelegd. De bepalingen zijn negatief geformuleerd, dat wil zeggen dat juist de artikelen die zijn opgesomd niet onder het toezicht vallen, respectievelijk niet de bestuursrechtelijke sanctie van boete of last onder dwangsom kennen. In de bepalingen over het toezicht en de bestuursrechtelijke boete is het uitgangspunt te zien dat het Commissariaat de bevoegdheden heeft, tenzij er reden is voor een uitzondering. Bij de bepaling over de last onder dwangsom is dat anders. De sanctie last onder dwangsom is niet mogelijk voor overtreding van een bepaling van de Mediawet 2008 die de inhoud van het media-aanbod betreft.¹⁷⁸ Dit vloeit voort uit het grondwettelijke verbod op voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio- of televisie-uitzending (artikel 7, tweede lid, van de Grondwet). Artikel 7.20, tweede lid, van de Mediawet 2008 bepaalt expliciet dat het Commissariaat geen voorafgaand toezicht uitoefent op de inhoud van media-aanbod.

De voorgestelde bepalingen over de NLPO en de lokale publieke omroepen zijn ingevoegd in deze systematiek, waarbij analogie met de RPO en regionale publieke omroepen is aangehouden. Zo valt de voorgestelde regeling van de bestuurlijke inrichting van de NLPO niet onder het toezicht van het Commissariaat, met uitzondering van de verplichting om een jaarverslag op te stellen en de bepaling over de prestatieovereenkomst, en is ook de informatieverplichting van lokale publieke omroepen naar de NLPO buiten het toezicht van het Commissariaat gehouden. Dezelfde analogie is aangehouden voor de artikelen over de budgetvaststelling voor de NLPO, respectievelijk voor de lokale publieke omroepen. Op het artikel over de budgetvaststelling voor de NLPO heeft het Commissariaat geen toezicht, behalve waar het gaat om de verplichting voor de NLPO om het budget te besteden aan de wettelijke doelen, en voor het artikel over de budgetvaststelling voor de lokale publieke omroepen heeft het Commissariaat wel toezichtbevoegdheid, maar zijn de bestuursrechtelijke sancties uitgesloten. Dat laatste geldt echter niet voor het voorschrift dat de lokale publieke omroepen de rijksbijdrage besteden aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op lokaal niveau. Het nieuwe artikel 2.87x, dat voor lokale publieke

¹⁷⁸ Kamerstukken II 2007/8, 31356, nr. 3, p. 80.

omroepen de gemoderniseerde ICE-norm bevat, derhalve een voorschrift over de inhoud van media-aanbod, is opgenomen in artikel 7.12, derde lid, zodat deze bepaling is uitgezonderd van de mogelijkheid dat een last onder dwangsom wordt opgelegd. De nieuw voorgestelde artikelen 2.179 en 2.179a over gemeentelijke subsidie aan lokale publieke omroepen worden uitgezonderd van het toezicht door het Commissariaat. De artikelen worden opgenomen in de opsomming van artikel 7.11. Op de toepassing door gemeenten van de artikelen 2.179 en 2.179a wordt toezicht gehouden op grond van de Gemeentewet (vernietiging bij koninklijk besluit) of de Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten. Ten slotte wordt opgemerkt dat het wetsvoorstel veelvuldig de NLPO of de lokale publieke omroepen toevoegt aan bestaande artikelen van de Mediawet 2008. Als het Commissariaat het toezicht over die artikelen heeft, gaat die bevoegdheid ook gelden ten aanzien van NLPO of lokale publieke omroepen. Die wijzigingen hebben echter geen gevolgen voor de artikelen 7.11 of 7.12.

Onderdeel VV (artikel 7.16a)

Het Commissariaat heeft de bevoegdheid een aanwijzing te geven aan een landelijke of regionale publieke omroep in geval van wanbeheer of als onvoldoende wordt voldaan aan voorschriften over deugdelijke bedrijfsprocessen of deugdelijke administratie. Deze bevoegdheid gaat ook gelden jegens de lokale publieke omroepen.

Onderdeel WW (artikel 8.5)

Het lidmaatschap van een orgaan van of een dienstbetrekking bij de RPO of NLPO wordt toegevoegd als onverenigbaarheid met het lidmaatschap van het bestuur van het SvdJ. Hier wordt ook de RPO in de bepaling opgenomen. Dat is ten onrechte niet gebeurd bij de introductie van de RPO in 2016 (Stb. 2016, 114).

Onderdeel XX (titel 9.2b. Evaluatiebepaling en overgangsbepalingen, artikelen 9.14i tot en met 9.14p)

(artikel 9.14i)

Het wetsvoorstel zal worden geëvalueerd. De voornemens over de inrichting van de evaluatie zijn beschreven in het algemeen deel van deze toelichting (zie hoofdstuk 8).

(artikel 9.14j)

Het eerste bestuursverslag van de NLPO kan niet, zoals volgt uit artikel 2.87a, al worden gemaakt in het eerste jaar van de aanwijzing als NLPO, maar pas in het jaar daarna. Deze overgangsbepaling treft daarvoor een voorziening.

(artikel 9.14k, eerste en tweede lid)

De aanwijzingen als lokale publieke omroep die gelden op het moment van inwerkingtreding van de wet, blijven gelden tot het begin van de eerste concessie van de NLPO dat tegelijkertijd het beginmoment is van de aanwijzingen op grond van de nieuwe wet. De verlenging van de lopende aanwijzingen bij de inwerkingtreding van de wet is van rechtswege en het vervallen van die aanwijzingen bij het begin van de eerste concessie van de NLPO ook. Voor deze aanwijzingen op grond van de huidige wet blijft tijdens de overgangperiode ook de huidige wet gelden. Daarvoor wordt eerbiedigende werking geregeld. Dit overgangsrecht is toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (zie hoofdstuk 10).

(artikel 9.14k, derde lid)

Een uitzondering op de eerbiedigende werking is geregeld voor het college van omroepen van de NLPO. Als de NLPO begint, zijn er nog geen aanwijzingen volgens de nieuwe wet. Dus er zijn nog geen nieuw aangewezen lokale publieke omroepen die vertegenwoordigd zouden kunnen zijn in het college van omroepen van de NLPO. Een optie zou zijn om het college van omroepen pas actief te laten worden bij het begin van

de eerste concessie en de nieuwe aanwijzingen. De regering acht echter al in de overgangperiode na de inwerkingtreding van de wet de bijdrage vanuit de lokale publiek omroepen nodig. Daarom is ervoor gekozen het college van omroepen in de overgangperiode vertegenwoordiger te laten zijn van de volgens het huidige recht aangewezen lokale publieke omroepen. Omdat dus wat betreft het college van omroepen het nieuwe recht wel van toepassing wordt voor de huidige aanwijzingen, is dit een uitzondering op de algemene overgangsrechtelijke bepaling.

(artikel 9.14l)

De rijksmediabijdrage wordt volgens dit wetsvoorstel in twee stappen verhoogd. De eerste stap is de verhoging ten behoeve van de taken van de NLPO in de periode dat deze wel is aangewezen als NLPO, maar nog geen concessie heeft en er nog geen door het Rijk bekostigde lokale publieke omroepen zijn. De tweede stap is de verhoging wanneer de eerste concessie van de NLPO begint en tegelijkertijd de aanwijzingen als lokale publieke omroep volgens het nieuwe stelsel. Artikel 9.14l regelt de verhoging van de eerste stap.

(artikel 9.14m)

De grondslag voor de bekostiging van de Stichting NLPO komt met dit wetsvoorstel te vervallen. Er is een overgangperiode tussen de aanwijzing van de Stichting NLPO als NLPO en de start van de eerste concessie. Hoewel er tijdens deze periode nog geen lokale publieke omroepen zijn aangewezen volgens de systematiek van dit wetsvoorstel zal de NLPO een aantal van haar taken al moeten uitvoeren. Het gaat dan in elk geval om het voorbereiden en opstellen van het concessiebeleidsplan NLPO en de prestatieovereenkomst en het adviseren in het kader van de aanwijzingsprocedure. Het is belangrijk dat de NLPO ook tijdens deze periode beschikt over een toereikend budget.

Allereerst is het noodzakelijk een voorziening te treffen voor het jaar dat de aanwijzing als NLPO begint. In onderdeel a is bepaald dat de NLPO zo snel mogelijk na aanwijzing een begroting indient voor (het restant van) dat kalenderjaar. Voor het volgende kalenderjaar dient de NLPO vóór 15 september een begroting in. De regering acht de reguliere bekostigingssystematiek te zwaar in verhouding tot de beperkte taak die de NLPO gedurende de overgangperiode zal vervullen. In artikel 9.14m is daarom een vereenvoudigde procedure opgenomen voor het aanvragen en verlenen van bekostiging voor deze periode (onderdelen b tot en met d). Deze procedure lijkt op de systematiek uit de huidige artikelen 2.170c en 2.170d van de Mediawet 2008. De Minister van OCW stelt een rijksbijdrage ter beschikking en kan voorwaarden verbinden aan de bekostigingsbeschikking. Bij niet-naleving van deze voorwaarden of in geval de NLPO haar begroting niet op tijd indient, kan de Minister de bekostiging intrekken of wijzigen. Deze verantwoordingsystematiek is lichter dan de reguliere verantwoordingsystematiek, zoals geregeld in artikel 2.173b en verder van dit wetsvoorstel. Op deze manier is er balans tussen de zwaarte van de bekostigingssystematiek en de verantwoordingsystematiek tijdens de overgangperiode.

(artikel 9.14n)

Met ingang van de begroting voor het eerste jaar van de eerste concessie van de NLPO geldt de bekostigingssystematiek uit de artikelen 2.170b (nieuw) en 2.170c (nieuw). Omdat er ten tijde van het indienen van de eerste begroting onder deze systematiek nog geen lokale publieke omroepen bestaan die op grond van dit wetsvoorstel zijn aangewezen, kan een aantal bepalingen omtrent de inhoud van de begroting en de onderverdeling van de financiële middelen geen toepassing vinden. Met dit overgangsartikel wordt de NLPO ruimte geboden om aan de inhoudelijke vereisten voor de begroting te voldoen voor zover de informatie redelijkerwijs beschikbaar is.

(artikel 9.14o)

Voor de periode tussen de aanwijzing van de NLPO en de start van de eerste concessie geldt een vereenvoudigde bekostigings- en verantwoordingsystematiek (zie de toelichting bij artikel 9.14m). In het verlengde van artikel 9.14m wordt bepaald dat de

NLPO haar eerste jaarrekening opstelt en toezendt over het eerste jaar waarin zij onder de nieuwe systematiek bekostiging ontvangt. Dit is het eerste jaar van de eerste concessie van de NLPO.

Artikel II (Bijlage 1 bij artikel 1.3, eerste lid, onderdeel d, van de Wet normering topinkomens)

De lokale publieke omroepen en de NLPO worden onder het regime van de WNT gebracht door opname in Bijlage 1 bij de WNT, derhalve onafhankelijk van de door hen ontvangen subsidies. De wijziging van de WNT wordt toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (zie paragraaf 4.1).

Artikel III (inwerkingtreding)

PM

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Eppo Bruins